

ŐSI GYÖKÉR

KULTURÁLIS FOLYÓIRAT

Megjelenik negyedévente a magyarságtudomány és az ősi magyar nyelv kutatásának szolgálatában

Alapítva: 1972

Ára : 800,- Ft

La Raiz Ancestral

Alapító – Örökös Főszerkesztő: Badiny Jós Ferenc

Hunor és Magor (Sándor Attila fafaragó szobrász alkotása)
(Internet)

Alapító - Örökös Főszerkesztő: Badiny Jós Ferenc

Felelős szerkesztő: Dr. Gyárfás Ágnes
Szerkesztő: Bubcsó Gábor
Munkatárs: Bubcsó Gáborné

Kiadó: Miskolci Bölcsész Egyesület (MBE)
Adószám: 19071332-1-05
3534 Miskolc-Diósgyőr, Vár u. 9.
(az egyes villamos végállomásánál)
Levél: 3509 Miskolc, Pf. 819.
Szerkesztőségi telefonszám/fax:
+36-46-331-981

© Ősi gyökér 2011. XXXIX. évf. 2. sz.
Minden cikkért a szerzője a felelős. Egyes cikkeket csak rövidített formában közlünk.
Kéziratokat nem őrünk meg, és nem küldünk vissza! **(Lemezen küldött anyag mellé kérnénk kéziratot is)**

Belföldi előfizetés (évente négy szám): 4000 Ft/év.
Egy szám ára 800 Ft.
Az előfizetés történhet a MBE címére
(3534 Miskolc-Diósgyőr, Vár u.9.)
– Ősi gyökér előfizetés megjelöléssel –
postautalványon, a Kiadónál személyesen, vagy
banki átutalással a BB RT bankban a
10102718-10373815-00000004 számlaszámra.

Külföldi előfizetés: 80 USD/év.
Az összeg a BB bank miskolci fiókjában vezetett
10102718-10373815-00000004
számlaszámra utalható át.

Kapható: a MBE könyvtárban
(Miskolc-Diósgyőr, Vár u. 9.),
a Központi Antikváriumban
(Miskolc, Széchenyi u. 21. a színháznál),
a Fehérlófia Könyvesboltban
(Bp., József krt. 35.),
a Magyarok Háza földszinti könyvesboltjában
(Bp., Semmelweis u. 1-3.),
a Püski Könyvesboltban (Bp., Krisztina krt. 54.),
az Emese Álma könyvesboltban
(Bp., Fehér út 1. – az Őrs vezér térnél),
Gedeon Editnél Budapesten a Csodaszarvas
Könyvesboltban (tel.: 314-4863, 20-595-65-34)
(Bp., Teréz krt. 8. sz. alatt, az udvarban),
az ARTAMONDÓ Kft:
(SZKITIA) Bp., Andrássy út 124.
az ERDÉLYÉRT KÖNYVESHÁZ
Bp., Bécsi út 99.,
a SZITTYA Könyvesbolt
Bp., József Attila út 22.,
a TURUL Könyvesbolt
Bicske, Ady E. u. 7.,
Pécsett: Lác u. 2.,
Szabó Andrea
Szentendre, Bogdányi út 14.
ANIMA Könyvhálózat
Bp., Széll Kálmán téri (régen Moszkva téri)
Pavilonban

**Az adójuk 1%-át várjuk a MBE SIKERESEK A
TEHETSÉGESEKÉRT Alapítványára**
Adószám: 18410868-1-05

ISBN 9632144546 • ISSN 1586-9423 • HU ISSN 1586-9423

Isten báránya és sárkány ábrázolása a sitkei templomban

ÖSI GYÖKÉR

KULTURÁLIS FOLYÓIRAT

Alapító – Örökös Főszerkesztő: Badiny Jós Ferenc

2011. XXXIX. évf. 2. sz.

TARTALOM

VEZÉRCIKK

Misóczki Lajos

Gondolatok a markazi trianoni emlékmű avatásán 2

TANULMÁNYOK

Schmidt Irén

Magyarok és elődeik Istenképe, találkozásuk a kereszténységgel a római térítés előtt (első rész) 5

Végh Tibor

A Szent Korona zománcképein ábrázolt szentek névünnepei naptári sorrendjének egyenes vonalú hálózata 19

NÉPKÖLTÉSZET

Gyárfás Ágnes

Magyar népmesék és népballadák az erkölcsi nevelés útmutatói 33

Kis Mária

A Remetekirály (népmese). László vitéz elemzése 35

Bagdán Valéria

Tündér Ilona és Árgyélus királyfi sorsa a csillagos égen 39

TANÁRAINK VÉDELMEBEN

Kiszely István

„Nehéz ma igaz úton járni, de lehet”
(Válasz Ablonczy Bálintnak) 45

EZOTÉRIA

Tibold Makk Szabina

Gondolatok a Világ végéről 46

MAGYAR TÖRTÉNELEM

Balla Antal

II. Rákóczi Ferenc. (Részletek a műből) 51

ESEMÉNYEK

A Miskolci Bölcsész Egyesület Nagypénteki passiója a Miskolc-Diósgyőri evangélikus templomban (Szerk.)..... 57

Hampó József

Hajnali Jelenés (Passió) 60

László Gyula és Karácsony Sándor szemével

Gondolatok a Szent László Akadémia budapesti előadás-sorozatával kapcsolatban (Záhonyi András) 63

Szerkesztő megjegyzése Záhonyi András cikkéhez 66

KÖNYVISMERTETÉS

Szathmári Sándor: Kazohinia

(Záhonyi András könyvismertetése) 69

VERSEK

Petőfi Sándor: Rákóczi 71

Reményik Sándor: Magyarok, mindenütt... 71

Tibold Makk Szabina versei

Tavas, Hazaszerelem, Tűnődés 72

KÉPEK

Internet, MBE Nagypénteki Passiójának képei

Szent István-Koppány kompozíció (Sándor Attila fafaragó szobrász alkotása) Internet

Misóczki Lajos

Gondolatok a markazi trianoni emlékmű avatásakor

Ma, június 4-én a trianoni békediktátum elfogadásának 90. évfordulójára emlékezünk. Röviden és egyszerűen – Trianonra. Névadója, a Nagy-Trianon-palota, Párizs szomszédságában található. Számunkra a nevének nagy kezdőbetűje az iszonyatot kifejező „Trianon keresztje” lett.

Nézzük meg röviden a történeti előzményeket:

1918. október 17-én gróf Tisza István bejelentette, hogy a központi hatalmakkal szövetségben a világháborút elvesztettük. November 16-án a Nemzeti Tanács kikiáltotta a népköztársaságot. Megindult a csehek, szerbek és a románok rabló hadjárata a Felvidék, Délvidék, Erdély és a Partium ellen. Az 1919. március 21-én létesített Magyar Tanácsköztársaságot és kormányát, a Forradalmi Kormányzótanácsot az antant országok nem ismerték el. Folytatódott a magyar területek megszállása, a kegyetlenkedő cseh és román katonaság előrenyomulása. A Vörös Hadsereg hiába szorította vissza az északi hadjáratral a cseheket, a Tiszántúlon a románokat, Georges Clemenceaunak, a párizsi békekonferencia nevében a Tanácsköztársasághoz küldött hazug felszólítására seregeink visszavonultak.

1919. augusztus 1-jén megbukott Magyarországon a vörös diktatúra. Peidl Gyula, utána Friedrich István kormánya következett. A tényleges hatalom november 16-án Horthy Miklós kezébe került, akit a nemzetgyűlés 1920. március 1-jén kormányzóvá választott. A március 10-én megalakított Simonyi-Semadam Sándor-kormány elküldte a január óta a párizsi békekonferencián Magyarországot képviselő küldöttség felhatalmazását, hogy tájékozódjon a tervezett békepontok iránt. A küldöttség vezetője, gróf Apponyi Albert még január 16-án elmondta a békekonferencián hazánk és nemzetünk egysége melletti történelmi jelentőségű beszédét. Azonban a győztesek sátni szándékát ez nem fogta vissza.

Bűnhődnünk kellett a ránk fogott hazug rágalmak sokaságáért. A legfőbb vádat azzal utasítottuk vissza, hogy a háborút nem mi robbantottuk ki. A békecsinálók hangoztatták, nemzeti államokat akartak létesíteni, a nemzeti önrendelkezés elve alapján. Ennek a cáfolata, nekünk a lakosság hovatarozása ügyében nem adták meg az önrendelkezési jogot. Az összetákoltszomszédos kis-antant országai közül csak a román maradt épen. Az 1990-es években a többi állam a részeire bomlott. Azzal rágalmaztak bennünket, hogy elnyomtuk, és üldöztük az itt élő nemzetiségeket. Ezt a hazugságot is visszautasítottuk. Hiszen II. Rákóczi Ferenc édesanyja, Zrínyi Ilona horvát volt. Liszt Ferenc meg nem tudott magyarul, csak németül, mégis az egyik legnagyobb zeneszerzőnk. Petőfi Sándor mindkét szülői ágon szlovák, akit talán a legnagyobb költőnknek mondhatunk. Magyarságáról így vallott:

„... Ha nem születtem volna is magyarnak,
E néphez állanék ezennel én,
Mert elhagyott, mert a legelhagyatottabb
Minden népek közt a föld kerekén...”

Aztán végig tekintve az évszázadokon, éppen ő szólította meg nemzetiségeinket:

„... Te rác, te horvát, német, tót, oláhság,
Mit marjátok mindnyájan a magyart?
Török s tatártól mely titeket védett,
Magyar kezekben villogott a kard.
Megosztottuk tivéletek hiven, ha
A jó szerencse nekünk jót adott,
S felét átvettük mindig a tehernek,
Mit vállatokra a balsors rakott...”

Békésen építettük velük az országot, amíg a nemzetiségek felbujtói álságos szirén szavakkal ellenünk nem hangolták őket, külföldről kapván a biztatást. A közös haza közös védelmének ügye még így is mellénk állította nemzetiségeink legjobbjait. A számtalan példa közül: 1848/1849-ben

velünk harcolt a ruszin Vasvári Pál. Az aradi 13 vértanú egyike szerb volt, Damjanich János. Közöttük volt még két-két osztrák, örmény, német, egy-egy horvát, szlovák. A 19. század végén a családi néven német Gárdonyi Géza megírta a világhírű, legnagyobb ifjúsági regényünket, az Egri csillagokat. Vegyünk sorra néhány véleményt a Magyarországon élő nemzetiségekről:

Ismét II. Rákóczi Ferencet említem, aki a ruszin népről úgy szólt, hogy „gens fidelissima” (a „leghűségesebb nemzet”). Kossuth Lajos a levelében ekként szólította meg a címzetteket: „Horvátok! Szeretett Testvéreink!” A szlovákok és az osztrákok szintén családtagjaink voltak, „tót atyafiak” és „osztrák sógor”. A román meg ‘cimborá’. Tragédiánk, hogy a döntő helyzetben mindegyik ellenünk fordult.

1920. június 4-én Trianonban minden megváltozott. A megalázó és gyalázatos békeszerződést magyar részről dr. Benárd Ágoston népjóléti miniszter és dr. Drasche-Lázár Alfréd követ írta alá. Ezt a békét a mai napig égbekiáltó, ellenünk elkövetett igazságtalanságnak, szégyenbélyegnek tartjuk. Ez a béke a világtörténelem egyik legkegyetlenebb és leghazugabb nemzetközi fércműve lett.

1990 óta és főleg most, a 90. évfordulón már merjük, már lehet emlegetni legalább úgy, hogy „békediktátum”. Valóban, de vigyázat, minden béke – diktátum. Ez mindennél szörnyűbb. Trianon – számunkra rablógyilkosság. Ezt a tények fejezik ki a legteljesebben.

A Magyar Királyság 325 ezer km² területéből 93 ezer km²-t hagytak meg. A 21 millió lakosból 7,6 millió maradt. 3,3 millió magyar testvérünket szakították el tőlünk, helyezve idegen államok uralma alá. A délkeleti országrészből, Erdélyből és a Partiumból Románia része lett. A Délvidékről kitépett területből akkor létesítették a Szerb-Horvát-Szlovén Királyságot, a későbbi Jugoszláviát, amely a felbomlása után a jelenlegi Szerbia északi része – továbbá a Dráva és az Adriai-tenger közötti jelenlegi Horvátországot. A Muravidék a mai Szlovéniáé. A Felvidékből a szomszédos morva és az azon túli cseh területből Cseh-Szlovákiát, amelynek keleti fele ma Szlovákia és az Ukrajnához tartozó Kárpátalja.

Ingyen jutott szomszédainkhoz termőföldünk 61%-a, erdőink 88%-a, a bankok 67%-a. Zsákmányul kapták vasérc-, arany- és ezüstbányáinkat. Egyetlen sóbányánkat sem hagyták meg. Elvették tengeri kikötőnket, Fiumét, a mai horvát Rijekát és az összes tengeri hajónkat. Vasútjaink, mozdonyaink, vasúti vagonjaink és kocsijaink 62%-a, gyógyvizeink és -fürdőink 80%-a került hozzájuk. Az új országhatár 220 települést vágott ketté, valamint 46 vasútvonalat és 107 országutat. A trianoni béke 20 év alatt 100 millió dollár „jótétel” fizetésére kötelezett.

A békeszerződést az USA, Nagy-Britannia, Kanada, Ausztrália, Új-Zéland, Dél-afrikai Unió, India, Franciaország, Japán, Olaszország, Belgium, Kína, Kuba, Görögország, Nicaragua, Panama, Lengyelország, Portugália, Románia, Szerb-Horvát és Szlovén állam, Sziám (a mai Thaiföld) és Cseh-Szlovákia kényszerítette ránk. A földkerekség 4 kontinense országait képviselték a konferencián ítélkező győztes hatalmak küldöttei. Aláírásaikkal kinyilvánították, hogy a világ akaratát érvényesítették. Törvényesítették azt a mézáros munkát, amellyel Magyarországot feldarabolták, felnégyelték.

1920. június 4-én, amely nap akkor szintén péntekre esett, 10 óra körül érkezett a hír telefonon. Párizsból – Budapestre a végzet híre. A nemzetre gyász borult. A fővárosban, majd országszerte előkerültek a fekete lobogók és a gyászszalagos nemzeti zászlók. Az emberek az esős, borongós idő ellenére az utcákra és terekre tódultak, és egymás nyakába borulva zokogtak. Gyászolták ezeréves országuk széttűzését. 16³⁰-kor megkondultak a harangok, és órákon át zúgtak. Azok is siratták-temették a magyar hazát.

A második világháború után, az 1947. évi párizsi békében másodszer is diadalmaskodott rajtunk Trianon szelleme. Ismét törvényesítették az 1920-ban kijelölt határokat, amelyek a mai napig érvényesek. Csak ránk vonatkozóan. Amíg 1920-ban 6, jelenleg 8 ország osztozik hazánk ősi földjén.

Tanulásként néhány gondolat:

Okuljunk elődeink balsorsú lépésein. Ugyanakkor megalázottan is legyünk büszkék az élet minden terén elért eredményeikre. Tanuljunk tőlük kitartó hazaszeretetet. Dobjuk el a széthúzás mérgétől csillogó gyümölcsöket. Gerjesszük fel lelkiismeretünket, hogy a rest helyett a tettvágy vezéreljen. Utódaink ne engedjék tovább apadni magyar népünket. Kergessék el a nemzethalál

VEZÉRCIKK

rémét. Tartsuk meg az itt élő nemzetiségeket tovább is velünk küzdő, dolgozó társainknak. Esméljünk: Legnagyobb nemzeti gyásznapunkat a mai naptól a nemzeti összetartozás napjának nevezhetjük.

Felemelő látni azt, hogy ennek a napnak emlékére keresztet állított Markaz lakossága. Adjon ez az emlékmű megújító erőt, Istenbe vetett hitet és reményt. Eredményekkel teli jövőt.

A mátraalji Markaz község Ferencz Ervin, Fehér Tamás (a hely ifjú nagycsaládos klub vezetője) és dr. Mátyás István kezdeményezésére 2010. június 4-én trianoni emlékművet, kettős keresztet állított. Készítője Molnár Gusztáv, felavatója és megszentelője Fehér Róbert plébános volt. A kitűnő emlékműsort a Kovács Krisztina vezette markazi nyugdíjas klub énekkara és a Kámán Árpád vezetésével fellépő abasári énekkar műsorszámait tették még emelkedettebbé. Potoczki László polgármesterrel és dr. Mohácsy Tamás jegyzővel az élen az emlékező eseményen a község minden lakosa megjelent.

Markaz, 2010. június 4. A trianoni emlékmű avatásán megjelent ünneplők

Markaz, 2010. június 4. A felavatott trianoni emlékmű. A kettős kereszt előtt Potoczki László polgármester

SCHMIDT IRÉN

A magyarok és elődeik istenképe, találkozásuk a kereszténységgel a római térítés előtt
Remeteségek és szerzetesi közösségek
a Pálos rend megalakulása előtt Magyarországon

A szerző előszava

Jelen tanulmány a 2010. október 12-én Mária-völgyben (Marianka, Szlovákia), az egykori magyar pálos kolostorban megtartott rendtörténeti konferencián, német nyelven elhangzott előadásom szerkesztett és átdolgozott változata. Céлом az volt, hogy a Pálos rend kutatásával foglalkozó, elsősorban német nyelvterületről származó szakembereknek áttekintést adjak kora-kereszténységünk nyomairól, olyan megvilágításban, amit más közegekből nem kaphatnak meg. (Ezért szerepelnek bizonyos német vonatkozások az átlagnál hangsúlyosabban.) A konferencián nyilvánvalóvá vált, milyen veszélyeket rejt, ha történelmünket külföldiek dolgozzák föl. Az egyik, Rómában is elfogadott kutató pl. azt bizonygatja – most már sokadik – elemzésében, hogy a Pálos rend nem is magyar eredetű, mert az okleveles adatok szerint az első kolostorok Horvátországban létesültek!

A dolgozat kizárólag hiteles, írott történelmi forrásokon alapul és nem terjed (mert értelem-szerűen nem terjedhet) ki időszámításunk előtt működő kultúrák és távoli helyszínek elemzésére. (Terjedelmi és más okokból a bibliai korról sem foglalkoztam, az későbbi kutatás tárgya lesz.) Bizonyos témakörök és viszonylatok még így is hiányoznak az összeállításból: pl. a Pannóniában működő korai hittérítők tevékenységének analízise, a misztérium-vallásokon alapuló vallási folyamatoság kimutatása, az örmény és szír keresztény közösségek Kárpát-medencei jelenlétének bizonyítékai, továbbá az ismert Muagerisz és Gordasz történet – ez utóbbi mellőzése azonban szándékos volt! A Meotisztól a Kárpát-medencéig terjedő vizsgálat során ugyanis azt kívántam igazolni, hogy a magyarság már a Krisztus utáni korai századokban sem volt minden ízében „pogány”, s ebbe az összképbe nehezen lett volna beilleszthető egy bálványokat összetörő, beolvasztó fejedelem képe!

Tekintettel a téma sokrétű és szerteágazó kapcsolataira ill. a munkám során fölmerült új adatokra, egy élvezhetőbb, olvashatóbb formában megírandó könyv terve bontakozik ki előttem. Remélem, lesz rá fogadókészség azok körében, akik a magyarság hiteles és nem ábrándokon alapuló történetére kíváncsiak! Mert így is bőven van mire büszkének lennünk: nyelvünk és történelmünk olyan csodálatos világot tár elénk, amit öröm megismerni és másokkal megosztani!

A tanulmányt két részletben közöljük: a korai adatokkal most, a remete- és szerzetesközösségekkel pedig az Ősi Gyökér következő számában ismerkedhetnek meg. Ez utóbbi tartalmazza majd az irodalomjegyzéket is.

A magyarok és elődeik istenképe,
találkozásuk a kereszténységgel a római
térítés előtt

E tanulmány a honfoglalást megelőző időszak magyar vallásosságának nyomait ill. a magyarság őseinek a kereszténységgel kialakított kapcsolatát taglalja. Célja, hogy megvizsgálhassuk: milyen egyházi és világi környezetbe ágyazva került sor a Pálos rend alapítására. Ez utóbbiakkal összefüggésben az alábbi témaköröket tekintjük át:

- A magyarok eredetmondája, istenképe, mitológiája; a Mária-tisztelet gyökerei
- Elődeink találkozásai a kereszténységgel az őshazákban és a Kárpát-medencében
- Következtetések az első két fejezet alapján
- Remeteségek és szerzetesi közösségek a Pálos rend megalakulása előtt Magyarországon
- Összefoglalás

A pálosok működése csak akkor lesz igazán érthető és értékelhető, ha megismerkednek a magya-

rok ill. elődnépeik istenképével, ősvallásával, keleti eredetű szakrális hagyományával.

Az európai nemzetállamok kialakulásának és öntudatra ébredésének korában mindenki kereste gyökereit, dicső ősökre vágyott. Többek között ez volt az oka az indoeurópai, ezen belül az indogermán nép- és nyelvcsalád-elmélet megszületésének is. A magyarságot 1849-ig mint a szkíták utódját ismerték, s ezt a nemzettudatot krónikáinkon túl törvényhozásunk is megőrizte.¹ Az 1848-as szabadságharc leverése után előtérbe került „finn-ugor” származáselmélet azonban – mely egy nyelvi hipotézisen alapult és a magyar őshazát az Ural ill. Szibéria előterébe utalta – a Habsburg-dinasztia hatalmi szóval megvalósított történelem-szemléletét tükrözte. Az említett nyelvcsalád-elmélet teoretikusainak azonban ropant kapóra jött! Mert ugyan hogy jön ahhoz egy keletről érkező, pogány nép, hogy a világ első uralkodójától, Nimródától (vagy a bibliai Mágogtól) származtassa magát, és rokonnépei körében olyan tehetségei legyenek, mint a hun Attila, akit az egész nyugati világ csak „Isten ostoraként” ismert. Őt rút, vérszomjas, kegyetlen barbárnak festették le, de elődei hadi taktikájának és szervezési módszereinek köszönhetően mégiscsak világbirodalmat tudott szervezni!² Arról a népről és őseiről van szó, aki Európát megismertette a kengyellel és a visszacsapó (reflex) íjjal, magával hozta kiváló fémmegmunkáló tehetségét (bronzöntés, kardkészítés és ötvösség), a golyos fehérmű, a gombos kabát, a sarkas csizma viseletét, az első leves-port, a gőzfürdőt, a koponyalékelés tudományát és még sok minden mást – tehát a magyarokról!

¹ A Rákosi mezején tartott országgyűlés a szabad királyválasztásról hozott határozatot. Az 1505. október 13-i szövegben a magyar nemzet fogalmára következetesen a „szkíta nemzet” kifejezést használja. Corpus Iuris Hungarici 1505. Rákosi végzés. MKLex.

<http://lexikon.katolikus.hu/R/rakosi.végzés> 2010.08.30. Külön köszönetem Dr. Tóth J. ügyvédnek a vonatkozó szövegrész közléséért!

² Az Annapolis-i USA Tengerészeti Akadémia könyvtárában megtalálható Robert Wess: „Leadership secrets of Attila the hun (A hun Attila vezetői képességének titkai) c. munkája. (N.Y. Warner Books, 1990) A West Point könyvtárában is vannak Attiláról szóló művek. Kuliffay Hanna (az Empiria Magazin főszerkesztője, New York, N.Y. USA) sz. közlése, melyért ezúton is köszönetet mondok!

Szent Erzsébet (1207-1231) Wartburg várába magával vitte királyi kelengyéjét. A népi emlékezet szerint: megérkezésekor megkérdezték tőle, hogy mit fog főzni abban a hatalmas ezüst lábasban, amit éppen két ember vett le a társzekérről? „Az az úrnő fürdőkádja” – volt a válasz!³ A visegrádi királyi palotának már Nagy Lajos király (1342-82) korában saját vízvezeték-rendszere, szennyvízcsatornája, emésztőtelepe és illemhely-csoportja volt.⁴ Összehasonlításként: a 16. századi francia Blois-kastély csodaszép, de nem volt benne árnyékszék. A folyosókat használták erre a célra.⁵ A Nagy Francia Forradalom idején Párizsban, az udvari elit tetű-vakarókat használt a díszes parókák alatt hemzsegő együttlakók megzabolozására!

Nos, ez a „barbár és pogány” magyar nemzet csak az Árpád-ház uralkodása alatt 11 szentet és boldogot adott a világnak,⁶ részt vett több keresztes háborúban, és a török elleni küzdelemben az egész középkoron át Európa védőbástyája volt!

A finn-ugor paradigma, az indogermán nyelvcsalád-elmélet dogmájához hasonlóan, lassan a történelem szemétkosarába kerül. Régészeti emlékek ezrei igazolják, hogy a Kárpát-medence már a kőkorszaktól kezdve az emberi kultúra és gazdasági fejlődés egyik kiindulópontja volt. Ennek egyik lényeges régészeti bizonyítéka az 1961-ben Nicolae Vlăssăla által Tatárlakán (ma Románia) megtalált, a Tordos-Vinča kultúrához tartozó képjel-írásos agyagkorong és más leletek, melyeket a szakértők egy része a hasonló jellegű mezopotámiai agyagtábláknál 1500 évvel korábbra datált.

Hon-visszafoglaló (*secundus introitus*) Árpád apánk hada 894-895 környékén itt már magyarul beszélő, évszázadok óta letelepedett, földművelő és fejlett kézművességgel rendelkező (főként avar

³ Szent Erzsébet hozományáról: Tarczai 1993: 100 ill. Montalambert 2006: 90 I. fej. (*Theod., Vita Thyt.*)

⁴ Héjji 1956: 42, 28-29. képek és 1. sz. mell. A kádfürdő melegvizét fürdőkemence biztosította. Ibidem 56. old.

⁵ Botos 1996: 37

⁶ Csukovits et al. 2000/05-06. A kanonizált szentek mellett a magyar katolikus egyház az Árpád-háziak közül még számos olyan szentet és boldogot tart nyilván, akit pápai jóváhagyás nélkül is így tisztelnek.

– a heftalita hunok egyik ága)⁷ alapnépességet talált. Még egy fontos dolog: a magyarok igen ősi, önálló rovásírásukkal érkeztek a Kárpát-medencébe, emellett számrovásuk is volt, mely inkább az etruszk, mint a római számokkal mutat hasonlóságot.⁸ Ezt nemcsak a vezető réteg, hanem a táltosok és a köznép is használta (lásd számadásbotok), míg a nyugati térítést követő latin írásbeliség az egyház, a királyi kancellária, a hiteles helyek, később pedig a nemesség priviligiuma volt.

A magyar nép etnogenezisét, őstörténetét, a hun Attila-hagyományt, az Árpád- ill. Anjou-dinasztia uralkodásának főbb eseményeit utólagosan készült krónikáink örökítették meg. A teljesség nélkül ezek: Anonymus: *Gesta Hungarorum* (1200-1210), a *Vienna Chronica Picta v. Chronicon Pictum* (1360 körül), Kézai Simon: *Gesta Hungarorum* (kb. 1280-85) és Thuróczy János: *Chronica Hungarorum* (1488 Brünn), továbbá Mahmud Terdzsüman: *Tarih-i Üngürüs – Madzsar Tarihi*. (A magyarok története, 1560). Ugyanakkor fontos adatokat nyerhetünk az Árpád-ház szentjei ill. keleti és nyugati hittérítők legendáiból, ókori történetírók, korabeli egyházi személyek és uralkodók írásaiból is.

⁷ „A magyarokat ugyanazon okból hozták összefüggésbe a húnokkal és azért nem az avarokkal, mivel az avarokat is hún néven ismerték” A szerző szerint ezt karoling ill. kései meroving történetírók adatai is igazolják. Petz 1885: 83. in Makkay, J. 2006a: 59-60.

⁸ Önálló írással rendelkező nép semmiképpen nem nevezhető barbárnak! Egyébként a Thuróczy-Krónika első könyvéhez írt előszavában (és máshol is) konkrétan utal az Erdélyben használatos, fába rótt betűkre, írásra. (Thuróczy 1978: 14, 74-75) Rovásírásunk egészen a 18. századig fennmaradt, ma pedig ismét reneszánszát éli. Szégyen, hogy az 1999. évi Frankfurti Könyvvásáron – ahol Magyarország díszvendég volt – a németek rúna-ügyben vélelmezett állítólagos „politikai érzékenységére” való hivatkozással a szervezők nem engedték, hogy hazánk neve rovásírással is föl legyen írva kiállítási pavilonunkra. Úgy látszik, még ma sem kívánatos, hogy Európa kultúrahordozó népként ismerhesse meg bennünket! Friedrich: Ház a hídon. Elektronikus változat: <http://www.magtudin.org/Friedrich-Szakacs2/htm> 2010.08.01. (Itt kell megjegyeznünk, hogy a magyar rovás a germán rúnáktól teljesen eltér: 13 betű formailag egyező ugyan, de hangzósításuk teljesen eltérő, egyébként pedig a Futhark írásíránya - a magyarral ellentétben - balról jobbra halad)

A magyarok eredetmondája, istenképe, és mitológiája, a Mária-tisztelet gyökerei

A 'Képes Krónika' és a Thuróczy-féle 'A Magyarok krónikája'⁹ című geszták alapján a magyarok eredetét és elterjedését így lehet összefoglalni:

Nimród elsőszülöttai, Hunor és Magor – akik már külön sátorban laktak – egy napon vadászni indultak. Egy nőstényszarvas futott eléjük, akit üldözvén a Meótisz mocsarai közé jutottak. A szarvas végül eltűnt, de ők a vidéket nyájaik legeltetésére alkalmasnak találták, így apjuk engedélyének birtokában minden marháikkal a Meótisz mocsaraiba költöztek. Ez a vidék Perzsiával határos, halban, vadban gazdag, a fiúk tehát öt évig ott maradtak. A 6. évben egyszer a Bereka feleségeire és lányaira bukkantak, akik a „kürt ünnepét” ülték. Rajtuk ütve elragadták őket, és magukkal vitték az ingoványba. Az elfogottak között volt Dulának, az alának fejedelmének két leánya; az egyiket Hunor, a másikat Magor vette feleségül. Ezekből az aszszonyoktól származnak az összes hunok ill. magyarok. Amikor már erős néppé növekedtek, minden nemzetségükkel és javaikkal együtt kiköltöztek Szkítiába.

A magyarok ősvallásában a pogányság egyes elemei, a keleti szinkretizmus és az őskeresztény tanok egyaránt föllelhetők. A Herodotos V. könyvében megörökített szkíta szokások és jellemvonások egy része (naptisztelet, lóáldozat, kardkultusz, temetkezési szokások, harcmodor, igazságos törvénykezés, béke- és szövetségkötési rituálé) a magyarok történelmében is föllelhető. A szkíták szerződéseiket ugyanúgy vérszerződés keretében pecsételték meg, mint azt Jézus tette, amikor a halála előtti napon az Utolsó Vacsora borában vérével újította meg az összövetséget. Ennek analógiája található meg honfoglalás kori törzseink vérszerződésében. Theophylactus Simokatta bizánci történész írta Kr. u. 570 körül: „A turkok, (hunok, avarok) szentnek tartják a tüzet, a legelőt és a vizet tisztelik, a földet himnuszokkal dicsőítik, de csupán azt imádják és nevezik Isten-

⁹ Képes Krónika. Geréb 1978: 37, 38. ill. Thuróczy 1978: 26-28.

nek, aki a világmindenséget teremtette.”¹⁰ Azt is megírta róluk, hogy a kereszténység sem volt előttük ismeretlen, mert a Mauritius konstantinápolyi császárhoz küldött turk hadifoglyok között olyanok is voltak, akiknek a homlokára kereszt volt tetetve.¹¹ Elődeink minden bizonnyal a Szkitiában térítő András és Fülöp apostolok tevékenysége révén ismerkedtek meg először a keresztény tanítással.¹² A sztyeppei népekkel való együttélés során más vallásokkal is kapcsolatba kerültek,¹³ és végül egy sajátos, a keleti szinkretizmus több ágából származó (zoroasztrizmus, manicheizmus, nesztorianizmus), szereteten alapuló vallást hoztak magukkal. Ennek megnyilvánulásait a nyugat mindig a gyengeség jelének vélte (pl. Attila Róma kapui előtt) és nem tudott vele igazán mit kezdeni. A magyarok vallási toleranciájára egyébként jellemző, hogy Európában elsőként itt született meg a vallásszabadságot hirdető törvény az 1586. évi Tordai Országgyűlésen.

A magyar népi kultúrának kétségtelenül van egy olyan ősi rétege, mely a sámán-hittel rokon¹⁴, de nekünk inkább tanácsadó, jövendő-mondó és gyógyító táltosaink voltak. A Kárpát-medencébe betelepült sztyeppei népek közül legkésőbb a kunok tértek meg,¹⁵ ők hozták magukkal a halott őseik tiszteletére szolgáló kőszobor állítási szokást (kunbabák), de a magyarok maguk soha nem voltak bálványimádók! A XIII. századi inkvizíciós jegyzőkönyvek¹⁶ és avatott kutatóink szerint ugyan-

akkor vannak jelei, hogy őseink perzsa módra, a szabad ég alatt mutattak be étel-ital, esetenként pedig fehér ló-áldozatot.¹⁷ Ezért tiltotta meg illetve büntette Szent László királyunk (1077-1095) az 1092. évi Szabolcsi Zsinat határozatai után kiadott I. Törvénykönyve 22. pontjában a régi vallás szerinti áldozó helyek: fák és ligetek, kövek látogatását.¹⁸ Kálmán király (1095-1116) – a korát meghaladó felvilágosultsággal – a róla elnevezett I. törvénykönyv 22. pontjában elrendelte a *Váradí Regesztrumban* rögzített tüzesvas- és forróvízpróbák korlátozását. A törvény 57. pontjában, a boszorkánypererekkel kapcsolatban pedig kijelentette: „Boszorkányokról pedig, mivel ilyenek nincsenek, semmiféle vizsgálat (kínvallatás) ne tartassék!”¹⁹

A magyar mitológia háromszintű világmodellen alapul: ezek az alsó, felső és középső világ, melynek közepén az életfa (világfa, tetejetlen fa) áll. Ez köti össze az eget a földdel, azaz az isteni és emberi lét színterét, ahol a táltos az összekötő kapcsoló. E rendszer elemei a Nap, a Hold és a csillagok is, és ez a hármasság egyben a test-lélek-szellem egységét is kifejezi. Figyelemre méltó, hogy ez a hármasság Szent Koronánk felépítésében, címerünk formavilágában, sőt a törzsi-nemzeti korszak hatalommegosztásában is föllelhető.

Az életfa csúcsán sokszor madár ül, ez viszi föl a halott lelkét a mennybe.²⁰

¹⁰ „Turcae (Hunni, Auares) admodum effuse ignem colunt, aërem et aquam venerantur., Telluri hymnos concinunt, adorant autem tantummodo et Deum nuncupant illum, qui coelum et terram fecit” Theophylactus, S: T.L.VIII.c.10, in Lukácsy, Kristóf 1870/2000 Reprint: 101

¹¹ Theophylactus, S.V.10. ed.C.de Boor 208.1 in Moravcsik 1938a: 189; ill. in Nagy 2003: 204.

¹² Mt. 10.2.,3; Ján. Ev. 1.44, 45; Bálint 1971/II: 505 és I.329; Jacobus de Voragine: *Legenda Aurea* in <http://mek.niif.hu/04600=04626/html/legenda0001> és 0045.html. Letöltve: 2010. 08. 30.

¹³ Pl. a türkök, tatárok, mongolok tengrismusával (‘tengri’ török szó = az ég ura)

¹⁴ Ezeket az elemeket Diószegi Vilmos (1967) összegezte a „Pogány magyarok hitvilága” c. munkájában.

¹⁵ A Kárpátokon túli Milkóban, 1229-ben alapítottak számukra missziós püspökséget. Pálóczi 1989: 42

¹⁶ Ezek a jegyzőkönyvek a táltosokat „magus” vagy „pontifex magorum”-ként jelölték meg. Ugyanezek fás-ligetes helyeken végzett szertartásokról is tudósítanak. Fehér M. J. 1967: 22, 39 és 56-59.

¹⁷ Ókori népek (így elődeink is) az égi örök tüzet, azaz a Napot tisztelték, mint a mindenható isten egyik jelképét. Főbb nemzeti eseményeket követően áldomást ittak, vagy a Teremtőnek áldoztak – lásd a Képes Krónika vonatkozó részeit! A témához: Cornides Daniel: „Értekezés a régi magyarok vallásáról” in *Ósi magyar hitvilág* 1971: 24-29 és Horváth János: „A régi magyaroknak vallásbéli s erkölcsi állapotokról” ibidem 45-47. Erre a kapcsolatra utal ősi „ármány” szavunk is, mely kétségtelenül a perzsa Ahri-manra vezethető vissza. Diószegi 1971: 46-47

¹⁸ Szilágyi: Árpádkori törvények. 1959: 32, 42, 48

¹⁹ „De strigis vero, que non sunt, nulla questio fiat” Dümmerth 1977: 303 ill. Balla-Rottler 1993: 43-60

²⁰ Ez a lélekmadár motívum olyan ősi, hogy szinte minden kultúrkörben megtalálható: Kr. e. 3000 körül találkozhatunk vele az egyiptomi feliratokon; majd Elő-Ázsiában és az obi-ugor mitológiában is. MNLex 1980/3: 478-479. Szent Erzsébet szentté avatási meghallgatásán többen beszámoltak róla, hogy haldoklását madarak kísérték s ezt legendája is megörökítette. (lásd a „A négy szolgáló vallomása” ill. a

A néprajzosok szerint az embernek két lelke van: egyik a test-lélek, mely a halál beálltával elenyésszik, a másik az árnyék vagy szabad lélek²¹, amelyik a halál után néhány napig még a földön marad. (Az árnyék-lélek az, mely reinkarnálódik – ezt a ma érvényes keresztény dogmák nem fogadják el!) Ha az árnyék-lélek eltávozik és nem jön vissza idejében, az az egyén súlyos megbetegedését, akár halálát is okozhatja. A magyarokra oly jellemző, jelképes koponya-trepanáció egyik, nem orvosi oka is talán éppen a lélekhitre vezethető vissza.²² Ugyanez lehet a magyarázata a szemre és szájra helyezett halotti fémlemezeknek is!²³ A magyar nyelvben egyébként a „lélek” és „lélegzet” szó egy töről fakad.²⁴

Egy nép szimbólumai a lélek mélyén meghúzódó ősképek halmazából tűnnek elő: ezek egy közös nemzeti gondolkodásra/őslátásra vezethetők vissza. A magyar nép jelkép-rendszerében meghatározó a madár, a szarvas és a tulipán. A madár az égi kapcsolat jele – az ókereszténységben is a lélek előképe – a Szentleket (Szent Szellemet) pedig a galamb jelképezi.²⁵ A szkítáknál jellemzően a női fejfedőkön látható. A Nagyszentmiklósi kincs 2. számú korszának mitologikus madara a termékenység-istennő kísérlője.²⁶ Eredetmondánk szerint Emese ősanynkat is egy reá szálló sas- ill. sólyomféle madár, a turul²⁷ termékenyítette meg.

„Wetteri apátnő elbeszélései”) in: Magyarország virága 2006/IV: 179-180, 243, 275

²¹ A szabad lélek fogalmát a magyarságtudomány az isteni léleknek fogadta el. Dr. Gyárfás Ágnes kiegészítése.

²² Dienes 1978: 197-223; Pais 1975: 185-188

²³ MNLex 1979: 2/440 ill. Fodor 1980: 169-170

²⁴ MNLex 1980: 438-440

²⁵ Hoppál et al. 2000: 147

²⁶ A bécsi Kunsthistorisches Muzeumban megtekinthető, egykor Attila-kincsnek nevezett lelet (R. Girshman 1954: 339). Érdekessége, hogy egyes darabjai a régi, mások pedig az új hit jelképeit hordozzák. A 9. és 10. számú füles tálkán a rovásjelek és a görög felirat mellett egyenlő szárú görög kereszt is látható. Keletkezését ma a VIII-IX. századra teszik és az avarok fejedelméhez (férfi és női asztali készlet) kötve tárgyalják. László 1979: 149-153

²⁷ A turul az uralkodás, az égi eredet, az isteni hatalom jelképe. Őseink nemzetségjele egyik változatában – hasonlóan az egyiptomi Hórusz szent madarához – a kerecsensólyom. Hoppál és tsai 2000: 147, 180-181; Pais 1975: 304. Szkíták voltak Hierosolyma, a mai Jeruzsálem megalapítói; a város neve csak magyarul értelmezhető! Jeruzsálem és Hierosolyma névazonosságára lásd Anonymus: 'Qualiter sita est civitas Hierosolymitana 1095-1105' in:

(Ez természetesen jelképi szinten értendő.) A turul koronás változata lett később az Árpád-nemzetség totem- illetve címerállata. Rokonnépeink közül a szkítáknak a szarvas, a törököknek farkas-fej, míg a besenyőknek a tarka vércse volt a tamgája.²⁸ A szarvas a világmindenség szerves egységét fejezi ki, kozmikus éjelkép. A keresztény eszmekörben Krisztus szimbóluma.²⁹ Mitológiai szarvasunk végigkísérte utunkat a Meotistól a Kárpát-medencéig, és ő mutatta meg Szent Lászlónak az építendő váci templom helyét.³⁰

A tulipán a magyarság egyik karakteres jelképe, Közép-ázsiai eredetű.³¹ Főként a nőiség szimbóluma, de kopjafaként mindkét nembeli elhunytak pontosan jelzi társadalmi rangját, hovatartozását. A fenti motívumkincs népművészetünk szinte minden ágán megtalálható: hímzésekben, templomok kazettás mennyezetein, ágyvégeken, kelengyész-ládákon, stb. Népmeséink, kétszázéret (!) is meghaladó népdalunk és népszokásaink ősi kultúránk tárházának kimeríthetetlen forrásai.

A magyarok Mária-tisztelete egy igen ősi pogány Boldogasszony-mítoszról és a keresztény Mária-kultuszról alakult ki. Ősi istenasszonyunk nem más, mint az ókori kultúrákban különböző neven ismert (Isis, Artemis, Anahita, Kybele, stb.), antropomorf, de anya princípiumú teremtő istenség, a Magna Mater analógiája.

Az erős hagyományok miatt Boldogasszonyunk Szűz Máriává történő átalakulása csak fokozatosan jöhetett létre. Boldogasszonynak a néphitben 7 leánya volt, ezért Máriát a nép ezek egyikeként Kissasszonynak nevezte (e kettős istenség „leány” tagjának külön névünnepe máig szeptember 8.), és csak Szent Gellért intése következtében vált Nagyasszonnyá.³² Neve a gyakorlatban gyermeket

T. Tober – A. Molinier: „*Itinera Hierosolymitana Cruceignatorum*” Vol. I. Pg.347-349, Genéve 1879 Bibliothéque que de l'arsenal de Paris Letöltve: 2010.09.15.

²⁸ Tamga = törzsi vagy nemzetségjel. Adatok Deér 1936: 51; a besenyőkre vonatkozóan: Kashgari 1939: 56-59

²⁹ Hoppál et al. 2000: 198-200

³⁰ Képes Krónika: Geréb 1978: 122-123

³¹ Hoppál et al. 2000: 225-226

³² „És az ő tanácsának intéséből akkoron kele fel, hogy az szíz Máriát ez Magyarországnak Bódog-Azzon-nak, avagy ez világnak nagy asszonának hívnák” (Toldy F.: Magyar szentek legendáriuma III. fej.) in Kálmány, Lajos 1885:10. Az író gazdag hagyományát nyújtja a Boldogasszonynak a Szűz Máriával összefüggő ősi vonatkozásairól.

TANULMÁNYOK

város királynő, a „Halotti Beszédben” Szent Asszony.³³

A termékenység-mítosz szellemiségének továbbélését egy csodálatos népviseleten mutatjuk be, ahol a menyasszony esküvői koszorújába tűzött búzakalászokat láthatunk. Ezt a hagyományt az Észak-Magyarországon zárt etnikumban élő matyók (Mezőkövesd, Tard és környéke) őrizték meg.

1. kép Menyasszony, búzakalással ékesített koszorúban

2. kép Fiatalság Matyó népviseletben 1920 körül

Gyórfy István: Matyó népviselet c. művéből
(Fél Edit felvételei: 87. ill. 65. képek alapján – Hungart ©)

Már a keresztény ünnepkörbe beillesztve, ehhez hasonlót találunk a Mária-lányok öltözetében.³⁴

³³ Jelenleg ismert legrégebbi magyar nyelvű szövegemlékünk. „A Halotti Beszéd és Könyörgés” in Magyar Nyelvemlékek 1980: 26-27

Szűz Mária azonban az új kereszténységben nem vehette át a termékenység-varázsláshoz kapcsolódó régi funkciókat, ezért ezeket Mária anyjához, Szent Annához kapcsolták.³⁵ Utóbbi ünnepe július 26. Hazai kultúrájának terjesztésében a szerzetesrendeknek és a klarissza apácáknak volt nagy szerepe. A középkori Magyarországon 19 templom és kolostor viselte Szent Anna nevét.³⁶

3. kép Mária-lányok fehér viseletben és koszorúval, kezükben gyertya és kendő

Mezőkövesd, 1920 körül – Fél Edit felvétele „L” tábla
(Hungart ©)

Egyébként Boldogasszony nevével először egy 1256. évi oklevélben találkozhatunk „*Bodugazunháza*” helynév alakban, mely jelentésileg az isten, istenség fogalmkörének a kifejezései között található.³⁷

Szent István királyunk a fehérvári koronázó bazilikát Nagyboldogasszonyról nevezte el, és ugyanez a neve a budai várhegyen épült, közkeletű nevén „Mátyás templomnak” nevezett istenházának is.

³⁴ A Mária-lányok a Szűz Mária-kongregáció tagjai voltak, papok és apácák, tehát egyházi vezetés alatt. Helyi népviseletet, többnyire fehér ruhát hordtak és nyakukban kék szalagon Mária-érmét. Egyházi ünnepeken különböző feladatokat láttak el, pl. körmenetek alkalmával Szűz Mária szobrát hordozták. MNLex 1980/3: 521. Házasságkötéskor általában a korábbi Mária-koszorúkból készítették menyasszonyi koszorút úgy, hogy ezüst kalászokkal megnagyobítták azt. A korai változatok színesek voltak. Gyórfy 1956: 73.

³⁵ Bálint 1977: 263-270; Falvay, 2005-2006: 194-196

³⁶ Mező 1996: 58-59.

³⁷ Pais 1975: 264

Névünnepe augusztus 15. ami egyúttal törvényt nap volt. A király ugyanezen a napon halt meg (!), halála előtt neki ajánlotta föl az országot, azóta hazánk égi patrónája. Országunk tehát már 1038 óta Regnum Marianum!

„Nem közismert, hogy az Esztergomi Érsekség törvényben rendelte el, hogy a házassági esküt az Istenre és a Boldogasszonyra kell letenni, mely a II. Vatikáni Zsinatig, 1962-64-ig érvényben volt.”³⁸ Szűz Máriához számtalan csodaszép himnusz, ájtatos ének, litánia és fohász született, ezekből sok köthető a Mária-tiszteletükről híres pálos testvérekhez. Legismertebbek: a néphimnuszoként énekelt „Ah, hol vagy magyarok tündöklő csillaga?” és a „Boldogasszony anyánk”; a legrégebbi Mária-imánk pedig a „*Sub tuum praesidium confugimus*”. Utóbbi ősi szövege egy III. vagy IV. századi egyiptomi papiruszon maradt fenn, s már a bizánci és kopt liturgiában is szerepel.³⁹ Egyik legkorábbi nyelvemlékünk, „Az Ómagyar Mária-siralom” (1200-1250 között keletkezett) szintén Máriához szól.⁴⁰ Stabat mater jellegű himnusz.

Szent Gellért püspök egy alkalommal a „Napba öltözött asszony”-ról (Jelenések 12. 1-2.) beszélt a székesfehérvári bazilikában⁴¹ és nem sejtette, hogy a magyarok Csíksomlyón (Erdély) 1000 év múlva pont ezen a néven fogják tisztelni a csángók „Babba Máriáját”. A Babba név jelentése „Szép Szűz Mária”. A szó „bába” formája szülésnőt jelent!⁴² Egy pogány kori mitológia nyomán a csángók Babba Máriát a Holdban látják, és egész életükben hozzá fohászkoznak. Az egykori kultusz helyen ma a ferencesek által 1448 óta gondozott kolostor- és kegytemplom működik.⁴³ A XVI.

században készült szépséges Istenanya szobor lába alatt holdsarló és feje fölött 12 csillagból álló koszorú látható. A pünkösdi, felkelő naphoz kapcsolódó hiedelem szerint az ünnep hajnalán meg lehet pillantani a „Napba öltözött Asszonyt.” A környékről és Magyarországról is ilyenkor több százezer zarándok érkezik, hogy (a nyári napforduló táján) a Szentlélek kiáradásában részesüljön.

Az alábbiakban – a teljesség igénye nélkül – röviden áttekintjük a magyarok elődnépeinek kereszténységgel történő találkozásának egyes állomásait.

Elődeink találkozása a kereszténységgel az őshazákban, Pannóniában és a Kárpát-medencében

„A Kr. u. 890 és 1400 között három olyan terület volt Európában, ahol magyarok éltek zárt településben. Ez a három Magyarország – ha eltekinthetünk a honfoglalók rövid etelközi tartózkodásától – a következő:

1. A mi hazánk, a szentistváni Magyarország, mely a tárgyalt korban **Pannónia**, Hungária-Nova (új Magyarország) vagy **Hungaria Minor** (újabb eredetű Magyarország) néven szerepel a krónikairodalomban.”⁴⁴
2. Hazánkhoz térben közelebb esett a komai magyarok országa: **Kunmagyar**ia. Az egykorú krónikák és arab-perzsa írók gyakran emlegetik mind az országot, mind a főváros ill. a nép nevét. A leggyakrabban szereplő nevek: **Hungaria Maior**. H. Antiqua, Cummageria, Maieria, Mageria. Létezésüket először 1253-ban említi IV. Ince pápa.⁴⁵ 1329-ben királyuk Jeretyán (eredetileg Gyertyán) a hitélet támogatására XXII. János avignoni pápától

---

egyik legértékesebb és leggazdagabb középkori egyházi gyűjteménye, mely a saját állományán kívül több magyarországi és erdélyi egyház (dominikánus, ferences, karthauzi, pálos) középkori kötetét is megőrizte.” Romhányi 2008: „Kolostorok és...” szócikk: Csíksomlyó CD-R

⁴⁴ Bendefy 1941: 60

⁴⁵ Bendefy 1999: 289

³⁸ Falvay 2005/6: 52 és 396-400

³⁹ Varga 2006: 4

⁴⁰ Magyar Nyelvemlékek 1980: 42-43

⁴¹ Gellért püspök nagy legendája in Árpád-kori legendák és intelmek 1983: 79

⁴² A „babba” és „bába” szavak közötti hasonlóság egyáltalán nem véletlen! „Babba Mária” a kismamák védőszentje (Nagyboldogasszony néven termékenység-istennő – lásd korábbi magyarázatunkat), a bába pedig a termékenység „eredményének”, a gyermeknek világra segítője! MNLex. 1977/ 1. kötet: 178-179

⁴³ „1441 Hunyadi János alapítása, Szűz Mária tiszteletére. Temploma 1448-ban már készen állt. Az erdélyi őrséghez tartozott, 1535-ben 14 szerzetes lakta. A moldvai katolikus misszió háttere és hídfője. A kolostor könyvtára Erdély

püspököt kért; ez a kérésük meghallgatásra került.⁴⁶

3. Tőlünk legtávolabb az Ural-vidéki **baskir-magyarok** éltek. Itt talált rájuk Julianus domonkosrendi barát, akit IV. Béla (1235-70) bízott meg a keleti rokonok föl kutatásával. 1236. évi úti jelentését Frater Richardus foglalta jegyzőkönyvbe, amit fontossága miatt a pápai „*Liber Censuum*”-ba is beiktattak.⁴⁷ G. de Plano Carpini ferencrendi szerzetes 1245-47 évi úti jelentésében Bascart, Baschartos, Borarcos néven említi Baskíriát, amit azonosít **Magna Ungáriával**.⁴⁸ Pápai levél vitt Batu kán udvarába, az erre kapott válaszból tudták meg nyugaton, hogy tatár betörés várható.

A magyarság az Uraltól a Kárpát-medencébe tartó útján – hun, onogur, turk-bolgár, kazár és avar kötelékben – Bizánc missziós püspökségei révén már igen korán, az VI-VII. századtól kezdve találkozott a kereszténységgel. Pseudo-Zachariás rhétor (1125-1192) 569. évi művéből tudjuk, hogy az Arran-i Quardusat, később pedig a (szír?) Makarios püspök vezetésével folyt a hunok, szabírok, onogurok, bolgárok tömeges megkeresztelése 523 és 555 között. A hunoknak a dorosi gót metropolita alá helyezett püspökségei voltak, és készült egy hun nyelvű biblia is.⁴⁹ A szláv térítők, Cyrill és Metód legendájából ismerünk két adatot: Kyrillos már 837-61 között térített a krími kazárok földjén, Methodios pedig 882-885 táján az Al-Dunánál találkozott a magyarokkal. Ez utóbbi alkalommal a magyarok fejedelme (a legenda királynak nevezi) Metódot a következő szavakkal bocsátotta el: „Emlékezzél meg mindig rólam tisztelendő atyám szent imáidban.”⁵⁰

⁴⁶ Bendefy 1941: 64

⁴⁷ Gyóffy (szerk.) A tatárjárás emlékezete 1987: 20-21

⁴⁸ Gyóffy 1965: 148, 105-106; 1987: 36-38

⁴⁹ P. Zakarias: „*Memoria saeculorum...*” c. műve alapján Timkó, 1971: 378 ill. L.G. Gmyria 1995: 5. fejezet 56-57. old.; Moravcsik 1938a: 197-209 alatt megadja a püspök-jegyzéket is! L.G. Gmyria dagesztáni szerző kifejezetten magyar néven/hangzósítással (Kardos és Makar) hozza a püspököket!

⁵⁰ Pannóniai legendák 1978: IV. fejj.: 19. és XVI. fejj.:105; Timkó 1971: 380, 383; Moravcsik 1938a: 208-209

Pannónia

Kr.e.12 – Kr.u. 433-ig a Kárpát-medence nyugati fele egészen a Száva folyóig, valamint Dácia a Római Birodalom hódítási területévé vált. Felső-Pannónia egészen Bécs alá ért, székhelye Carnuntum, Alsó-Pannónia székhelye pedig Aquincum volt. A birodalom célja a kelták és dákok hatalmának megtörése volt.

A kereszténység már a III. században gyökeret vert Pannónia főbb városaiban (pl. Savaria-Szombathely, Aquincum-Óbuda, Mursa-Eszék, Brigetio-Szőny, Sopianae-Pécs, stb.) A magvetés valószínűleg Szent Pál térítő apostol és tanítványai (Róma 15.19) Illyricumig terjedő munkájának, de mindenek előtt **Pannónia első püspöke, Andronicus** missziós tevékenységének köszönhető.⁵¹ Temetők, kápolnák, sírboltok, tárgyi emlékek formájában sok bizonyítéka van a pannóniai kereszténység elterjedésének, de a maga nemében szinte egyedülállónak tekinthetők a pécsi ókeresztény bazilika bibliai témájú falfestményei, „melyek Itálián kívül csak Pécsen maradtak ránk.”⁵² Az alábbi képen bemutatjuk kulturális örökségünk egyik szép példányát.

4. kép Pécsi ókeresztény sírkamra (Kr. u. 350-375)

Zsolnay Örökség Kezelő Nonprofit Kft. – Tám László felvétele (a tulajd. és a szerző engedélyével)

A II. Constantinus császár (337-360) által támogatott ariánus tanítások a IV. század közepén Illyricumban és Pannóniában is nagyon elterjedtek voltak. Az Arius tanait elítélő niceai zsinat (305) ellenére a 600-as évek második feléig sok keresztény hívő követte a kereszténység e formáját, pl. a vizi- és ostrogóthok, burgundok, van-

⁵¹ Balogh 1932: 13-15

⁵² Tóth E. 2008: 28, in Makkay, 2007a: 33

dálok, longobárdok, stb. Éppen ezért Sirmiumban három ariánus/félariánus zsinatot is tartottak.⁵³ A tartomány DK-i részén a legeredményesebb térítés a gót Wulfila (Ulfilas) püspök nevéhez fűződik, aki szintén arianus hitű volt. Nevét azért érdemes megjegyeznünk, mert hozzá fűződik egy negyedik század közepi gót nyelvű bibliafordítás (Codex Argenteus)!⁵⁴

Pannónia legismertebb szülőttei: a Stridonban született Szent. Jeromos egyházatya (347-420) és Szent Márton (316/17-397), a későbbi toursi püspök. Szent Márton Savariában (a mai Szombathelyen) született. Az ősi bencés központ a róla elnevezett hegyre épült és csak 1823-tól hívják Pannonhalmának. A VI. századtól Márton a frank dinasztiák védőszentje lett, ez motiválhatta Géza fejedelmet és Szent Istvánt az apátság patrocíniuma⁵⁵ meghatározásakor. Egyike volt a középkor legkedveltebb szentjeinek. Névnepje november 11., aminek megünneplését már Szent László törvényének 38. cikkelye is kötelezővé tette. A középkori Magyarországon 106 templomos helyet, továbbá több mint 200, helynévvé nem vált templomot neveztek el róla. Legendája az Érdy és az Érsekújvári Kódexben olvasható.⁵⁶

Pannónia földje számtalan szentet és vértanút adott a világnak, közülük okvetlenül megemlíthető a megölt, majd a Szávába vetett Quirinus püspök. A vértanúk száma a régi magyar szentekről szóló gyűjtemény szerint legalább 147, de a keresztény-üldözések időszakában a tömeges ki-

végzések miatt ennek akár a kétszeresével is számolhatunk.⁵⁷ Feltétlenül meg kell emlékeznünk szirmiumi születésű katona-szentünkről, Szent Demeterről (vagy másként Dömötör, †304), aki a Szent Koronán is szerepel. Demeter a görög és szláv hagyományban szaloniki vértanú. A középkorban Magyarország patrónusaként is tisztelték, névünnepe az ortodox hagyomány ünnepnapjával egyezően október 26.⁵⁸ A *Legenda Aurea* függelékében Magyarország patrónusainak életrajzai között Demeter passiójával is találkozhatunk. Ennek bevezetőjében olvasható: „Pannóniában, Sirmium városában született, apja Hadrianus, anyja pedig Theogona.”⁵⁹ A kéziratnak van pálos vonatkozása is: a benne található bejegyzés szerint a zágrábi pálos kolostor tulajdona volt, és nagy valószínűséggel ezek a szerzetesek írhatták bele a hozzácsatolt Demeter-passiót is.⁶⁰ Már a XI. századi Szelepcsényi- ill. Pray-kódex naptáiraiban megtalálható Szent Demeter ünnepe, akinek hagyományát – másutt nem rögzített születési adataival együtt – így legteljesebben a magyar liturgiátörténet őrizte meg.⁶¹ A nevéhez dedikált sirmiumi monostor a XIV. századig fennállt. A várost később róla nevezték el: így lett Szávaszentdemeter, szerbül Sremska Mitrovica.

Sirmiumot 582-ben foglalták el Baján avarjai, majd 820 körül a bolgárok, akik Szent Ireneus (magyarul Ernye) tiszteletére püspöki székesegyházat építettek.⁶²

A Kelet-Római Birodalom összeomlása után 433-568 között hunok és germánok (gótok, longobárdok), majd két hullámban (568 ill. 670)

⁵³ A Pallas Nagy Lexikona

<http://mek.niif.hu/00000/0006/html/006/pc000699.html#6>

Tóth J. 2009: 45

⁵⁴ „Wulfila püspök 306-ban vagy 307-ben született és harminc éves lehetett, amikor püspök lett, mégpedig a dunántúli Gothia keresztényeinek püspöke. De már ezt megelőzően, 324 és 327 között *lector* volt (pannóniai iskolában?), és hozzákezdett a biblia fordításához. (A biblia görög eredeti alapján készült, a latin fordítások figyelembevételével.) Püspökségének 7. évében Wulfila és közössége üldöztetés miatt kénytelen volt elhagyni a dunántúli Gothiát, és átköltözött Moesia Inferiorba. E.S. Ebbingshaus: Some remarks on the life of Bishop Wulfila. *General Linguistics* 32: 2-3, 1992, 97-101.” Dr. Makkay J. szívességéből, megjelenés alatt álló műve részleteként. Közlését ezúton is hálásan köszönöm!

⁵⁵ Patrocínium (lat.) = a templom védőszentje ill. ennek ünnepe. Koszta 2001: 80-81

⁵⁶ Nyelvemléktár 5: 453-7 ill. 10: 42-53. in Mező 1996: 158

⁵⁷ Adatok: <http://magyarorthodoxia.org/page/8/2/1.aspx>

Letöltve 2010.09.16.

⁵⁸ Bálint, 1977/II. kötet,

<http://mek.niif.hu/04600/04657/html/unnepikii0106/unnepikii106html> 2010.09.30

⁵⁹ „*Legendae sanctorum regni Hungariae Lombardica. Historia non contentae*” [Strassburg, cc. 1486-1489. J.Prüss] (Ham 9996), in Tóth, P.: Magyar Könyvszemle, 117. évf. 2001/1.sz <http://epa.oszk.hu/00000/00021/00028/0004-213.html#ref46> Letöltve: 2010.09.04.

⁶⁰ Mezey. 65 „*Liber de Zagrabia*” ill. „*Iste liber est ecclesie Zagrabienensis*” in Tóth, P: ibidem

⁶¹ Radó P. „Hazánk legrégebbi liturgikus kódexe, a Szelepcsényi Kódex” – Magyar Könyvszemle (63.) 1939: 352-412. Szent Demeter helye a Sanctoralában: 362, ahol Radó szerint a Pray-kódexben található naptárak Demeter napjára is utalnak. In Tóth F. ibidem

⁶² Makkay: *Indul a magyar...* 2009: 112-113; irodalom: Imrényi 2000: 41-47

TANULMÁNYOK

avarok érkeztek a Kárpát-medencébe. Kutatóink egy része a második avar betelepülőket már magyarnak tartja; kereszténységük bizonyítékeként tekinthető, hogy sírjaikban illetve a magyar honfoglalók sírjainak egy részében ún. bizánci típusú

mellkereszteket találtak. Ezek közül mutatunk be néhányat a következő képeken. (A keresztény vallásgyakorlásnak természetesen számtalan más archeológiai bizonyítéka is létezik.)

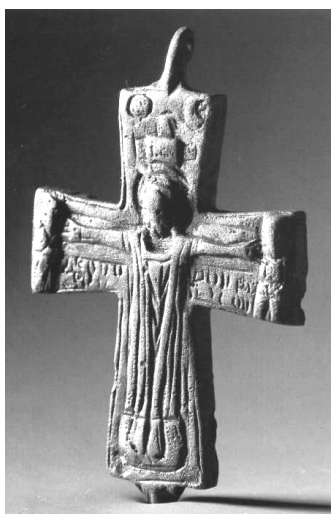
5. kép Bizánci típusú mellkereszt

Székkutas-Kápolnadűlő (Csongr. m.) VI-VII. sz. aranyozott ezüstlemez (MF. Múzeum, Szeged ill. TJM. Hódmezővásárhely – Dömötör Mihály felvétele – Hungart ©)

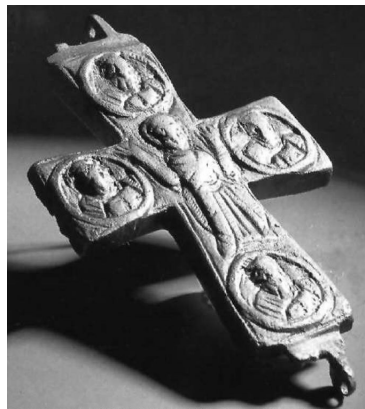
6. kép Préselt aranykereszt Pusztatótiből

(Fejér m.) VII. sz. bizánci munka – MNM. Hampel J. gyűjt. (László Gy.: Adatok az avarkori... III. tábla)

7. kép Bizánci típusú ereklyetartó mellkereszt⁶³

Sárrétudvari-Hízófield X. század
(Déri Múzeum – Hapák József felvétele, MNM. – Hungart ©)

E bronzból készült bizánci ereklyetartó mellkereszt elülső oldalán glóriás Krisztust, feje fölött „IC” feliratot, valamint nap- és hold-ábrázolást látunk. A kiterjesztett karok alatt görög szöveg, a

tenyereknél mindkét oldalon nehezen értékelhető alakok vannak. A hátsó oldalon Szűz Máriát látjuk orans kéztartással, szintén dicsfényvel övezve, s a kereszt négy sarkában a négy apostolt, medaillonba foglalva.

⁶³ Az ún. „szentföldi” típusú ereklyetartó mellkereszt (az encolpion egyik változata) apró relikviák vagy emlékek tárolására szolgált. Ezeket a zarándokok a két, üreges kialakítású keresztfél közé illesztve, zsinórra vagy bőrszíjra fűzve, a nyakukban viselték és hozták magukkal útjukról.

Az avar birodalmat Kr.u. 800 körül Nagy Károly seregei döntötték meg. Így az ország nyugati fele Karoling birtok lesz, keleti részét a bolgárok ural-

ják, a perem-területekre pedig szlávokat telepítettek.⁶⁴

Nagy Károly trónra lépésekor nagy energiával kezd az avar tudun, majd a kagán és ezen keresztül az egész nép térítéséhez. A Münchenben őrzött „*Ratio de Cathecizandis Rudibus*”-ban rögzített adatok arra engednek következtetni, hogy a térítés Szent Emmerám közreműködésével avar földön már 770 környékén, tehát még a frank háborúkat megelőzően elkezdődött.⁶⁵ Ugyanebben a forrásban olvashatjuk, hogy a 796. évi egyházi szinóduson⁶⁶ – amit a térítés stratégiájának kidolgozására hívtak egybe – kimondták, hogy „akikről bebizonyosodik..., hogy ama föld (az avarok) papjai a Szentháromság nevében már megkeresztelték őket, azokat ismét megkeresztelni nem kell.” Néhány adat a Nagy Károly-féle evangelizáció időszakából: 811-ben „Nagy Károly földet ajándékoz az altaichi kolostornak in „Avaria”, a Duna melletti Melknél.” Ugyanitt a kolostor évkönyveiben a 865. évnél van egy bejegyzés: *’Gens Hunnorum fiunt christiani’* – azaz a hunok népe, tehát az avarok – megkereszteltettek.⁶⁷

Az ún. „késő” avar tömegek nagy része megéri Árpád honfoglalását, míg Erdélyben és a Tiszántúlon változatlanul bizánci érdekek diktálnak.

Amikor Árpád fejedelem 896-ban eldöntötte vezéréivel, hogy birtokba veszi ősei földjét, akkor „...népe között megtöltötte a Duna vizéből szarukürtjét, és mind a magyarok előtt ama kürtre a mindenható isten kegyelmét kérte: adja nekik az Úr ezt a földet mindörökre. – Szavait végezvén, felkiáltottak a magyarok: – Isten, isten, isten! – Háromszor hangoztatták, innen keletkezett ez a szokás, meg is maradt a magyaroknál a mai napig.”⁶⁸

A honfoglalást követően, 948 táján Konstantinápolyban keresztelték meg Bulcsut, a magyarok

3. fejedelmét és Árpád egyik unokáját, Termacsut (Tolmács); őket követte 952-ben az erdélyi Gyula. Ő egy Hierotheos nevű szerzetest vitt magával, akit Theophylactos pátriárka (933-956) „Turkia”, azaz Magyarország püspökévé szentelt föl.⁶⁹ Jó ötven évvel később, már Szent István uralkodása alatt kerül sor Ajtony fejedelem megkeresztelésére Vidinben (magyar neve Bodony, ma Bulgária). Ennek emlékére Antony Marosvárott görög monostort alapított Keresztelő Szent János tiszteletére.⁷⁰ Mint később látni fogjuk, még Szent István korában is létesülnek görög rítusú monostorok!

Róma számára Géza-fejedelem (970-997) quedlinburgi (973) követjárása nyitotta meg a kapukat. Még egy jó ideig azonban érvényesült a bizánci befolyás, hiszen a két királyi házat (kölcsonös házasodások révén) közel 300 éves dinasztikus kapcsolat kötötte össze.

Gézát St. Gallen-i Bruno tartja keresztvíz alá 972-ben, s felesége, Sarolt – aki már kereszténynek született – nem más, mint az erdélyi Gyula leánya.⁷¹ Fiuk, Vajk a kereszttségben a „Stephanus” nevet kapja, ő a későbbi Szent István király. Valószínűleg Sarolt a kezdeményezője a Veszprémi görög apácázárda alapításának, amit az Istenanya (Theotokos) tiszteletére emeltek. Az 1002-ből származó, Szent István által kiadott görög nyelvű alapító oklevél Kálmán király (1095-1115) átírásában maradt ránk.⁷² További görög nyelvű monostorok voltak: Marosvár, Oroszlámos, Pásztó, Pentele, Visegrád és Szávaszentdemeter. Az I. András király (1046-1060) által Tihanyba telepített orosz baziliták sokáig remete-barlangokban laktak.

Szent István király (1001-1038) apostoli jogánál fogva templomokat, apátságokat, püspökségeket alapíthatott, papokat szentelhetett föl, és adott esetben ezt a jogát még a pápával szemben is érvényesítette. István igazi reálpolitikus volt: egy-

⁶⁴ László 1979: 159

⁶⁵ Balogh 2007: 11 és Futaky 2001: 16 in Makkay „Árpád fejedelem” 2007b: 86-87 ill. 86. oldalon 224. lábuj.

⁶⁶ Nem volt igazi zsinat; elnöke Paulinus aquileai pátriárka volt. Az idézet forrása: 129.§ „*Dictatus Paulini patriarchae*” = DPp (Glossar A I 229) in Szádeczky-Kardoss. 1998: 292

⁶⁷ Makkay „Az avar Attila”, 2006a: 72-73

⁶⁸ Képes Krónika, fordította: Geréb László. 1978: 57-58

⁶⁹ Valószínűleg missziós püspök volt, mert székhelyét nem sikerült azonosítani. I. Skylitzes történetíró munkája alapján: Moravesik 1938b: 393

⁷⁰ Szent Gellért püspök nagy legendája in Árpád-kori legendák 1983: 80-82; Moravesik 1938b: 402, 405

⁷¹ *Scriptores Rerum Hungaricarum* (SRH): 291., 312. in Moravesik 1938b: 406

⁷² Moravesik 1938b: 408; J.-Pais 1929: 14-17

hátszervezői munkája (10 falu építsen templomot⁷³) és más intézkedései az egységes állam kialakításának célját szolgálták. Kultusza már életében megvalósult. Felemelésére Imre herceggel és az 1046-ban vértanú-halált szenvedett Gellért püspökkel együtt ugyanabban az évben, 1083-ban került sor.⁷⁴ Testvérharc, pogánylázadás és a belső konfliktusok felszámolásának korszaka után, a szigorú törvénykezéséről és államépítő munkájáról híres Szent László király (1077-1095) idejére a magyar államalapítás lezárult és Magyarország Európa életképes, erős keresztény állama lett.

Következtetések az első két fejezet alapján

Magyarországot a római kereszténység felvétele után illetve az államszervezet kialakítása során túl sok és gyors nyugati hatás érte, ugyanakkor bizonyos pogány elemek még 300 év múltán is éltek, és a bizánci hatás sem volt elhanyagolható. Annyira nem, hogy a magyarországi görög liturgiát követő monostorok egészen a tatárjárásig fennmaradtak. Dr. Radó Polikárp liturgiátörténész és -kutató szerint még 1632-ben is vannak nyomok a proskomédia (előmise) végzésére, ami bizánci, szír illetőleg örmény hatást mutat.⁷⁵

E tanulmányban bemutatásra került, hogy a magyarság elei és maguk a magyarok mind régi, Volga-menti, majd kaukázusi szállásterületükön és az Al-Dunánál, mind pedig az új hazában (kivéve a népvándorlás korában hozzájuk csapódó néhány népcsoportot) igen korán megismerkedtek a kereszténységgel és **ez nagyobb részt a bizánci rítusú kereszténység volt!** A Kárpát-medencébe már korábban megtelepült lakosság az ún. "természeti ősvallást" követte, vagy a pannóniai őskereszténység tanúja volt.

Néprajzi adatainkból tudjuk, hogy az egyszerű, falusi ember egész életét a csillagok állásához iga-

zítva, a világmindenség törvényeinek megfelelően élte le. Kelet sokfajta hatását és tudását beépítve, nyitott szívvel fogadta be az új keresztény tanokat, és azokat idővel (mintegy háromszáz év múltán⁷⁶) a régiekhez igazította. A XI. században jelentkező ún. pogánylázadásokat legtöbbször nem hitelvi, hanem politikai (a primogenitura⁷⁷ szokásjogának felrúgása, az uralkodói alkalmasság kérdésének vitatása, ill. a külföldi papság dominanciája) és gazdasági okok (egyházi tized és más jellegű kötelező szolgáltatások) motiválták.

Vallási kifejezéseink több rétegből származnak. A hittel, bűnnel, Istennel és a lelkiismereti kérdésekkel foglalkozó szavak a legrégebbiek, míg az egyházzal és intézményeivel foglalkozók lényegesen későbbiek – ami szintén több betelepülési időszakra utal. Bencze Lóránt nyelvész-kutató szerint: „Egészen ősi és egyedülálló a magyar kereszténységben az áldás (*benedictio*), áldomás (*convivium*), áldozat (*sacrificum*), áldozás (*sacrificatio-immolatio – communio*) egytövűsége. Különösképpen furcsa az áldozás két jelentése (*sacrificatio-immolatio – communio*), mely egészen biztosan egy önállóan fejlődő anyanyelvű kereszténységre utal, és kizár minden más (latin, német, szláv, görög) hatást.”⁷⁸

De nemcsak nyelvi, terminológiai eltérések vannak a magyar gyakorlatban. A hunokat és avarokat térítő missziós püspökök az adott népek nyelvén térítettek, így a Kárpát-medencébe érkező elődök már sokkal korábban, tehát már a nyugati misszió előtt kialakították a vallással kapcsolatos kultúrájukat – ez pedig lényegesen eltért a római tanoktól. A magyar papság tisztában volt népe lelkületével és szokásaival, ezért nemcsak eltérte, hanem sokszor támogatta is az eltérő viselkedési vagy liturgiai szabályokat, mint pl. papi nőszülés, lovaglás és fegyverhasználat, eltérő naptárhasználat⁷⁹ és miserend, stb.

⁷³ Szent István törvényei II/1. Fordította: Bartoniek Emma, évszám nélkül: 84. old.

⁷⁴ Szent Istvánt 2000-ben a görög Ortodox Egyház is szentté avatta, ünnepét a miénkkel egyezően, aug. 20-án tartják. Imrényi 2000: 87.

Adatok: <http://lexikon.katolikus.hu/I/Istvan, I.html>

Letöltve: 10. 01. 2010

⁷⁵ Guzsik 1999: 4

⁷⁶ A folyamatot jól jelzi: III. Ince pápa aktái között 1944-ben találtak egy oklevelet, melyben Imre király (1196-1204) a pápától a püspöki méltóságra alkalmas görög szerzetes kiemelését kérte - mindezt 140 évvel az 1054. évi egyházszakadás után! Dudás et al. 1993: 16-17

⁷⁷ Elsősültségek

⁷⁸ Bencze 2001: 401

⁷⁹ „Magyarországon 300 évvel előbb ünnepelték a szeplőtelen fogantatás ünnepét, mint Rómában.” Bencze 2001: 394

Szent István Törvénykönyve I/XI. szakasza a péntek megtartásáról így szól: „Ha valaki pénteken, melyet az egész kereszténység megtart, húst eszik, egy héti nappal zárva böjtöljön”⁸⁰ A Római Egyház ezen már több száz évvel ezelőtt túllépett, nálunk Szent István törvényének idézett pontja még ma is élő valóság!

Szinte biztosra vehető, hogy a meglévőkön túl volt egy VI-XI. században keletkezett **őskronikánk**⁸¹, ami elveszett. Igen korai (szintén eltűnt) **magyar nyelvű bibliánknak** is kellett lennie, mert Pázmány Péter néha emlékezetből idézett olyan passzusokat, mely csak a görög eredetiből fordított változathoz lehetséges.⁸² Hogy a pótlás szükségessége még a középkorban is fennállt, azt a Pálos rendtörténet is alátámasztja, amikor leírja, hogy Báthori László (1420-84) – az egyik Buda környéki barlangba visszavonulva – lefordította a teljes Szentírást és a szentek életét.⁸³

Egy másik középkori bibliafordításról is van tudomásunk: 1416-36 között a Pécsi Püspökség területén (ami akkor átnyúlt a Dráva-Száva közti Szerémségbe) Pécsi Tamás és Újlaki Bálint huszita pap mindkét Testamentum szövegét lefordította magyar nyelvre. Az őket üldöző Marchiai Jakab inkvizítor elől Moldvába menekültek. Ugyan elvették tőlük a bibliát, de szerencsére nem semmisítették meg, sőt, 1466-ban Tatros városában (ma Trotus, Románia) még másolat is készült belőle! Ami ebből megmaradt, az az **első magyar öröknapotár**, a mozgó ünnepek kiszámítására alkalmas napkerék. Ez az ún. „Huszita Biblia”, ami Müncheni ill. Jászay-kódex néven Münchenben található, a Bayerische Staatsbibliothek tulajdona.⁸⁴

Fenti adatok ill. Bencze László összehasonlító nyelvészeti vizsgálatai és megállapításai alapján⁸⁵ bizvást kijelenthetjük, hogy a **magyar kereszt-**

ténység kialakulása a **Krisztus utáni első századokra tehető, saját biblián és önálló szóalkotáson alapuló, teljesen egyedi utat tükröz – ami legjobban talán a szír és kopt egyházfejlődéshez hasonlítható.**

A magyar kereszténység mély gyökereire az előzőekben sokszor hivatkozott Pray-kódex is utal, mely – azon túl, hogy ősi nyelvemlékünk – Krisztus urunk halotti leplének (mandilion) egyetlen középkori ábrázolását is tartalmazza!

8. kép

Krisztus sírbatétele és a szent asszonyok látogatása
A Pray-Kódex XXVIII. számú színezett tusrajza (1180-1192)

(Az alsó képrészlet közepén álló, fekete glóriás Mária karján, a ruha redőjében III. Béla királyunk profilját ismerhetjük fel!⁸⁶)

E tanulmány adatai bizonyítják, hogy mennyire nem állja meg a helyét a magyarokról nyugaton kialakult sztereotip összkép! Már 1000 évvel ezelőtt is csak a lakosság egy részét kellett a pogányság bűnéből kivezetni! **Ha a magyarok térítéséről egyáltalán szót ejtünk, akkor is csak arról**

⁸⁰ Szt. István Trv.: I/XI.: 76

⁸¹ Dümmerth 1977: 225-227

⁸² Bencze 2001: 393

⁸³ Kisbán 1940/I.: 324

⁸⁴ Jelzete: Cod. Hung. 1. Első kiadása: Volf György, Bp. 1874 Nyelvemléktár 1; Molnár-Simon 1976: 73, 84 ; http://lexikon.katolikus.hu/M/Müncheni_kódex.html
Letöltve: 2010. 08. 30.

⁸⁵ Bencze 2001: 399, 403-407.

⁸⁶ Kiss Irén: „Szakrális királyaink” – III. Béla és a Pray-Kódex. In: Turán X. évf. 4. szám (2007): 105. oldal. A kódex képeinek görög és/vagy rovásírásos (!) jeleinek beható vizsgálata további összefüggések feltárását is eredményezheti!

TANULMÁNYOK

beszélhetünk, hogy ez nagyrészt a bizánciról a római hitre való konverziót jelentette!⁸⁷ Fentiekkel arra kívántam rámutatni, hogy a Pálos rend már alapításakor is olyan ősi hagyományokkal és istenképpel rendelkező nép közé érkezett, mely Krisztus tanításait nem a Római egyház tanításain keresztül, hanem őseinek közvetlen élményeiből ismerte/ismerhette meg.

Rövidítésjegyzék

- ArchÉrt Archeológiai Értesítő [Archeologischer Anzeiger]. Budapest. Herausgegeben halbjährlich durch die Ung. Akademie der Wissenschaften seit dem Jahre 1868.
- CDAn Codex Diplomaticus Hungaricus Andegavensis I-IV. Ed.: Iván Nagy. Budapest. 1878-1894.
- DAP Documentum Artis Paulinorum I-III. Manuskript. Budapest. 1975-78.
- DPp Dictatus Paulini patriarchae. Bécsi Nemzeti Könyvtár 548 sz. kódexe Paulinus aquileiai érsek feljegyzéseiről, 796-ból. [Kodex Nr. 548 in der Österreichischen Nationalbibliothek: die Statuten des Erzbischofs Paulinus von Aquila aus dem Jahre 796 = MGH Legum sectio III. Concilia II.1 (Concilia aevi Karolini I 1.)], Ed. A. Werminghoff, Hannoverae et Lipsiae. 1906, S. 172-176.
- MGH Monumenta Germaniae Historica Ed. G. H. Pertz
- MKLex Magyar Katolikus Lexikon [Ung. Katholisches Lexikon] Internet-Ausgabe.
- MNLex Magyar Néprajzi Lexikon I-V. Szerk./Red.: Gyula Ortutay. Budapest. 1977-1982. [Ungarn's Ethnographisches Lexikon.] Band I-V.
- MNM Magyar Nemzeti Múzeum [Ungarischer Nationalmuseum] Budapest
- MRT Magyarország régészeti topográfiája IX. Pest megye. Írta/Hrsg.: Dinnyés István – Kővári Klára – Kvassay Judit – Miklós Zsuzsa – Tettamanti Sarolta – Torma István. Budapest. 1993. [Archeologische Topographie von Ungarn, Band IX. Komitat Pest]
- OSZK Országos Széchényi Könyvtár [Landesbibliothek „Széchényi”]
- PNLex A Pallas Nagy Lexikona [Das große Lexikon von Pallas] Internet-Version
- SoL Soproni Levéltár [Stadtarchiv Ödenburg] – Komitat Győr-Sopron
- SRH Scriptorum Rerum Hungaricarum tempore ducum regumque stirpis Arpadianae gestarum I-II. Ed. Emericus Szentpétery. Budapest. 1937-38.
- SZIE Emlékkönyv Szent István halálának kilencszázadik évfordulójára. [Gedenkbuch zum 900. Jubiläum des Ablebens vom heiligen Stephan.] Szerk./Red.: Serédi Jusztinián. Budapest 1938; Reprint Budapest 1988.

---

⁸⁷ A Római Katolikus Egyház szemszögéből nézve korábbi kereszténységünk bármely formája ma is tévtannak, azaz eretnekségnek minősül!

VÉGH TIBOR

*A Szent Korona zománcképein ábrázolt szentek névünnepei
naptári sorrendjének egyenes vonalú hálózata*

A Szent Korona zománcképein ábrázolt szentek névünnepei – mint időadatok – elsődlegesen természetesen ugyan az évkörben helyezkednek el, oda tartoznak, ott jelenítendő meg, a sorrend jellegzetességei ott fejeződnek ki a legjobban, (lásd az „Ősi Gyökér” 2009. 3-as számában közreadott írásomat) de ezt a sorrendet láthatóvá tehetjük a Szent Korona síkban kiterített és a 7x7-es négyzethálóba illesztett felületén is. (Ezt a módszert – a 7x7-es háló használatát – már néhai Kovács József Vas-megyei kanonok plébános is alkalmazta, de csak a képek helyének áttekinthetősége céljából az „A magyar Szent Korona” című, „Ikonológiai megjegyzések” alcímű kis könyvében, mely a Főnix-könyvek sorozatában 18. számon jelent meg Debrecenben 1999-ben.)

Ha a Szent Korona síkban kiterített felületén a névünnepek dátuma szerint egymást követő képek középpontját egyenes vonallal összekötjük, hálózat alakul ki a 7x7-es négyzethálóban. (Ez a módszer – : „2 pont között a legrövidebb út az egyenes” – egyébként jobban meg is felel a naptári sorrend kialakítására Pap Gábor által – „Hazatalálás” c. kötete 549. oldalán – előírt „legkisebb változtatás” követelményének, mint – az ugyanott az 551. oldalon közölt – Hervay T. által bonyolultán ívelt összeköttetésekkel szerkesztett számítógépes ábra.)

A „7 hét” (azaz $7 \times 7 = 49$) a Szentlélek száma is. Pünkösd távolságával egyenlő Húsvétól, napokban számolva. Pünkösdvasárnap (azaz a $49+1$. nap) ugyanúgy „uránállásos helyzetű, mint az aranymetszés szerinti VIII. 15. (Lásd a Boldog-

asszony-központúsággal kapcsolatos fejtegetéseimet – több helyen, pl. az Ősi Gyökér 2009/3-as számában is.)

A névünnepek naptári sorba állításánál egyébként – Pap Gábornak a „Hazatalálás” c. kötetében levő Korona-tanulmánya figyelembevételével – csak a szentek 16 képével foglalkozunk. Az abroncson hátul kicserélt 2 kép helyén szűkséggépp feltételezendő eredetiek megválasztására nézve pedig – „mármint hogy szerintem Szent József és Keresztelő Szent János illik oda – ismét utalok az „Ősi Gyökér” 2009/3-as számában megjelent írásomra.

Az előbbieken leírt módszer szerint megrajzolt vonalhálózatot az 1. sz. ábra mutatja.

Érdeemes és tanulságos ezt a vonalhálózatot alaposabban és részletesen is megvizsgálni, mégpedig nemcsak matematikai-geometriai adatok elemzésével, hanem intuitív asszociációs megközelítéssel (azaz megsejtéses gondolattársítással) is. A következőkben ezeknek a vizsgálatoknak az eredményeit szeretném bemutatni.

I. Alaki vizsgálatok

I. I. Forgásirányok

Bár az évkörben a forgásirány egyértelműen csak is jobbos lehet, (a tavaszi Napéjegenlőségnek az óralap 9-esének megfelelő helyétől kiindulva és ugyanoda visszatérve), az egyenes vonalú hálózatban azonban a forgásirány a kiinduláshoz képest 4x változik, és ebből 5 forgásirány adódik 5 szakaszban. Ezek a szakaszok a következők:

a.)	1. Gábor	III. 24.	2. György	IV. 24.	3. Fülöp	V. 1.		jobbos
b.)	3. Fülöp	V. 1.	4. Ker. János	VI. 24.,	5. Péter	VI. 29.		
	6. Pál	VI. 29.	7. Jakab	VII. 25.				balos
c.)	7. Jakab	VII. 25.	8. Bertalan	VIII. 24.	9. Kozma	IX. 27.		
	10. Damján	IX. 27.	11. Mihály	IX. 29.				jobbos
d.)	11. Mihály	IX. 29.	12. Demeter	X. 26.	13. András	XI. 30.		balos
e.)	13. András	XI. 30.	14. Tamás	XII. 21	15. János	XII. 27.		
	16. József	III. 19.	1. Gábor	III. 24.				jobbos

A (2 kép közötti) vonalszakaszok részvételét a forgásirányokban a 2. sz. ábra mutatja.

A forgásirányok szakaszait „visszamenőlegesen” rávetíthetjük az évkörre, az időadatok eredeti helyére is, és ott csodálatos szimmetriát találunk. A szimmetriatengely megfelel a Boldogasszony-központúság tengelyének, amiről ugyancsak az „Ősi Gyökér” 2009/3-as számában írtam. Lásd a 3. sz. ábrát.

Érdekes, hogy a 2 szakaszból (azaz 3 képből) álló forgásirányokban érintett képek szimmetrikusan helyezkednek el a 7x7-es hálóban, és ezekben a szakaszokban ott találjuk a 2 szkíta-térítő apostolt, Fülöpöt és Andrászt. Lásd a 4. sz. ábrát.

Megjegyzem, Fülöp és András itteni szereplése a Szent Korona belső összefüggéseiben nem egyszeri. (Többszöri előfordulásuk különleges kihangsúlyozást kell, hogy jelentsen. Ezek az előfordulások külön tanulmányt képeznek.

Az 5. sz. ábrán szakaszaira bontva látható a vonalhálózat. És ismét a meglepetés: az irányváltó képeket kiemelve, és egyenessel összekötve a 7x7-es háló függőleges tengelyével szimmetrikus elhelyezkedésű ötszöget kapunk!

Ha pedig ezeknek a képeknek a naptári sorrendjét vizsgáljuk meg, akkor lényegében a lemniszkáta fekvő 8-asának megfelelő alakzatot fedezhetjük fel. (A lemniszkátáról, mint a Nap útjának egyik megjelenítési módjáról dr. Gyárfás Ágnes szíves közléséből értesülhettem.)

1. 2. Kiegyensúlyozottság

A Szent Korona síkban kiterített felületébe egyenes vonalakkal berajzolt hálózatot első pillantásra akár „össze-vissza cikk-cakk”-nak is nézhetjük, és ez a vélemény nem is minősíthető rossz szándékúnak, csupán a hétköznapi szintjén elfogadható tárgyilagos megállapításnak.

Felmerült azonban bennem az az intuitív kérdés, hogy vajon ezek a vonalak – látszólagos összevisszaságuk ellenére – hátha mégiscsak úgy helyezkednek el a 7x7-es négyzethálóban, mint valami koordináta-rendszerben, hogy arányosan oszlanak el benne, azaz ezáltal valamilyen szempontból végső soron ez a hálózat kiegyensúlyozott, teljesíti a kiegyensúlyozottság igencsak magas követelményét.

Vizsgálódási módszerre volt ehhez szükségem, és ilyen módszerként a következőket vettem fel:

- a 7x7-es hálót függőlegesen és vízszintesen is megfelelően 4 mezőre osztottam fel, hiszen a Szent Koronának az Y-szárú kereszt alakját képező felülete ugyanígy kétszeresen szimmetrikus,
- és azt vizsgálom, hogy az egymást követő sor-számok szerint érintett négyzetek középpontja között húzott egyenes vonal
  - a 4 mező közül éppen melyikben vonul,
  - mi az iránya,
  - és a 7x7-es háló szerkezetében hány oszlopot, illetve hány sort hidal át?

A 7x7-es háló 7 oszlopa, illetve sora között 6 egységnyi táv adódik, 3-3 mindkét oldalon, illetve mindkét szinten. (Lásd a 6. sz. ábrát)

A vonal haladási iránya:

- ha az oldalak szerinti elhelyezkedést nézzük: balra vagy jobbra mutat,
- ha a szintek szerinti elhelyezkedést nézzük: lefelé vagy felfelé mutat.

Az esetenkénti táv természetesen 2 szakaszból is tevődhet össze, ha a vonal átlépi az oldalak vagy a szintek közötti határt, de a vonalnak mindig, csak ezt a szakaszát vesszük figyelembe, ami a mezőn belül marad.

Ezt a vizsgálódási módszert - példával együtt – a 7. sz. ábrán láthatjuk.

A vizsgálati módszer alapján felmért adatokat a 8. sz. táblázat tartalmazza. A táblázat alsó, utolsó előtti összecsora azt a megdöbbentő eredményt hozza, hogy

- akár oldalanként, akár szintenként vizsgáljuk a vonalakat, (hosszúságukat, pontosabban vetületüket az előbb ismertetett egységnyi „táv”-ban kifejezve),
- mindig ugyanannyi távot kitevő vonalhossz halad balra, mint jobbra, és lefelé is ugyanannyi, mint felfelé!

Tehát igenis különleges, azaz rejtett, de mégis ellenőrizhetően kimutatható kiegyensúlyozottság valósul meg az egyenes vonalú hálózatban! Nem lehet tehát úgy hozzányúlni a Szent Koronához, hogy ne a legmagasabb szintű rendezettség tűnjék elő belőle lépten-nyomon.

És az is nagyon érdekes, hogy ha az oldalak, illetve a szintek közötti megoszlást nézzük, az egész táblázat végösszegének pontosan a felét (40-et) olyan területpárok (mezők) – azaz a baloldali és az alsó térfél, meg a jobboldali és a felső térfél

– adják ki, amelyek evvel az összetartozásukkal magukban hordozzák ugyanazt a tengelyt, mint amit a Boldogasszony-központúság jelent. (Lásd a 9. sz. ábrát.)

Beképzeltség és szerénység nélkül merem állítani, hogy az előbbieken kimutatott felismerése és bizonyítása ennek a rejtett, de meglevő kiegyensúlyozottságnak a Szent Korona eddigi kutatásában letagadhatatlanul nagy jelentőségű eredmény.

(Matematikus barátaimtól utólag értesültem róla, hogy a vizsgálódási módszer megválasztásával és megkonstruálásával – tudatlanul! – „csak újra felfedeztem” azt a matematikai-geometriai axiómát, mely szerint ha egy pontból bármerre elindulva és bármilyen utat bejárva visszatérünk a kiindulási pontra, mindig ugyanannyi távolságot tettünk meg a 2-dimenziós síkban felfelé, mint lefelé, és ugyanannyit balra, mint jobbra.

De persze ez az axióma azt egyáltalán nem garantálja, hogy az egy-egy térfélen belül megtett mindkét irányú út összege egyenlő legyen mindkét térfélen, vagyis mint amilyen eredmény a Szent Korona vizsgálata során előállt. Tehát nem az axióma igazságát bizonyítottam be, hanem csak alkalmaztam az axiómát a Szent Korona kiegyensúlyozottságának bizonyítására. Az más kérdés, hogy ehhez a bizonyításhoz módszerre volt szükség, és ezt sikerült önállóan úgy megkonstruálnom, hogy az – tudtomon kívül – a matematikai-geometriai axiómaként már ismert volt.) A Szent Korona kiegyensúlyozottsága különös jelentőséggel is bír, ha a Szent Korona-tanra gondolunk. És elkerülhetetlenül fontos, hogy a kutatásnak ezen a pontján összefüggésbe hozzuk a Szent Korona-tant magával a Szent Koronával. Eddig ugyanis elvben mondhatta volna bárki, hogy a Szent Korona-tan akkor is igaz és helyes lehet, ha a Szent Korona más alakú, más méretű, más anyagból készült, stb. Azonban miután kiderült a rejtett kiegyensúlyozottság, nyugodtan kimondhatjuk:

ez a kiegyensúlyozottság a Szent Korona szerkezetében ugyanazt a kiegyensúlyozottságot jelenti, mint amit a Szent Korona-tan a világon egyedülálló módon valósít meg az államberendezkedésben az uralkodó és az alattvalók között azáltal, hogy mindkét fél egyenrangú módon van a Szent Koronának alárendelve!

2. Tartalmi vizsgálatok

2. 1. A vonalhálózat jelentése

A naptári sorrend alapján előállított egyenes vonalú hálózat – tömegszerűségében, térkitöltésében, vázként – igen erősen emlékeztet a Louvre-ben őrzött sólyom-alakú onix-kancsóra, amit vagy 16 társzekérre menő más kincessel együtt Nagy Károly rabolt el az avaroktól. (Lásd 10. sz. képet Fehér Mátyás Jenő „Avar kincsek nyomában I.” c. könyvéből.) A vonalhálózat és a kancsó körvonalának egybeesését a 11. sz. ábra szemlélteti. (Mivel a kép a kancsót nem pontosan merőlegesen szemből, hanem kissé elfordulva ábrázolja, azért az egybeesést szemléltető rávetítésnél a hálózat arányai a perspektíva törvényei szerint kissé módosultak.)

Ennek az egybeesésnek az (intuitív) észrevételével a következő feltételezés lehetsége nyílik meg:

A magyar Szent Korona zománcképein ábrázolt isteni (égi) és emberi (földi) személyek láttán nyilvánvalónak tűnik a Szent Korona keresztény jellege. A keresztény hit szerint (az unitáriusokat kivéve) az Isten 3-személyű. Így, ha a Szent Korona keresztény szellemiségű, akkor elvárható, hogyha 1-nél több isteni személy van megjelenítve rajta (:az Atya és a Fiú, avagy a Teremtő és Krisztus), akkor ne csak kettőt, hanem mind a hármat megtaláljuk rajta vagy benne. A keresztény hitre vonatkozó meggondoláson felül azt is figyelembe kell venni, hogy a Szent Korona beavató szerepű korona. A beavatáskor pedig a Szentlélek, áldásának közvetítését várjuk tőle, a Szentlélek kiáradását a leendő uralkodó személyére. Ezért nagyon furcsa lenne, ha a Szent Korona a Szentlélekre semmiféle utalást nem tartalmazna.

A Szent Koronán legfelül, a pántok keresztesítésénél a Mindenható Atyaisten képe van, elől közepén, az abroncs fölé magasodóan Krisztusé. De hol van a 3. isteni személy, a Szentháromság 3. tagjának, a Szentléleknek a megjelenése a Szent Koronán? Ugyanis olyan óriási rendezettséget, olyan szoros összefüggéseket, olyan feltűnő szabályszerűségeket birtokló alkotásnál, mint amilyen a Szent Korona, méltán tehető fel ez a kérdés.

Az első 2 isteni személy, az Atya és a Fiú, emberi alakban is ábrázolható, a Szentlelket azonban nem

lehet így ábrázolni. Érthető tehát, hogy olyan képet, mint a meglevők, hiába keresnénk.

A nyugati keresztény egyházművészetben – kb. a késői középkor óta – elfogadott és megengedett szokás a Szentlelket galamb képében ábrázolni. Ez a megoldás azonban interkontinentális (azaz földrészek közötti), és az ezzel járó interetnikai (azaz népfajok közötti) viszonylatban nem tudja betölteni a szerepét. Ismeretes ugyanis (pl.) az újkori portugál hittérítőknél az a blamáza, hogy amikor Indiában hirdették a kereszténységet, és a katekizmus oktatásában eljutva a Szentlélekig galamb-képeket mutogattak róla, a megtérőben levő hinduk elkezdtek furcsán vigyorogni. A hindu kultúrában ugyanis a galamb a szexuális kicsapongás egyértelmű jelképe, ugyanúgy, mint ahogy pl. az európai kultúrában a róka a ravaszságé.

A régi magyarok és elődeik a Szentlelket sólyom alakjában ábrázolták, és ez – őszintén szólva – jobban meg is felel a Szentléleknek az Égből vilámként lesugárzó működésére. (Amikor a sólyom lecsap, 3000 méter magasból több, mint 300 km/ó sebességgel zuhan, és csak az utolsó 17 méteren fékez a szárnyával.) A budapesti Szépművészeti Múzeum 2005-ös kopt kiállításán (ahol a más országok kutatói által talált összes emlékeket bemutatták, csak épp a magyar kutatók által találtakat nem...!) szerepelt egy relief, amely egyértelműen a Szeplőtlen Fogantatást ábrázolta, és pedig úgy, hogy egy ruhátlan nőalakra hatalmas, jellegzetes csőrű és szárnytartású sólyom száll, miközben oldalt angyal őrködik.

Az Arábiai félsziget nomád beduin lakói átszellemült, áhítatos arccal magyarázzák a sólymászatot figyelő külföldi vadászvendégeknek, hogy „a sólyom a Fényt hozza le az Égből a Földre!” (Spectrum TV „Legendák lényei” c. sorozata, 2006. szept. 7-i adás.)

Feltételezem ezért, hogy a sólyom-alakú kancsó beletartozott a koronázási szertartás (és nem a koronázási jelvények!) eszközkészletébe. Hiszen a leendő (avar vagy magyar) királyt vagy fejedelmet a koronázáskor (szentelt) olajjal fel kellett kenni. Ezt az olajat valamilyen edényben kellett tartani, és a szentek – általam feltételezett – sorrendjében az utolsó a vonalhálózatban éppen ott van, ahol az olaj a kancsó száján, azaz a sólyom csőrének megfelelő szerkezeti részen kifolyik, kiömlik, mint a Szentlélek kiáradásának jelképe.

A Szentlélek tehát ilyen elvont formában, csak gondolatilag megszerkeszthetően van elrejtve, de mégis benne foglalva és megjelenítve a Szent Koronában! És éppen ez a megoldás illik legjobban a Szentlélek lényegéhez, tisztán szellemi természetéhez. (Csomor Lajos, a kitűnő aranyműves, aki sokat tett a Szent Korona megismeréséért, azt feltételezi, hogy Szűz Máriát a Szent Koronán volt képe áldott állapotban ábrázolta, és ez utalás volt a Szentlélekre. Ez nagyon szép gondolat, de a Szentléleknek csak egyszeri „tettét” jelenti, és nem a világon mindig és mindenütt jelenlévő működését, amit az egész Szent Koronát behálózó sólyomalakú vonalrendszer jobban fejez ki.)

2. 2. Részletek a hálózatból

Az egyenes vonalú hálózatban néhány önállóan, kiemelhetőnek – és így talán külön is értelmezhetőnek – tűnő részletet is észre lehet venni.

1. A szentek naptári jegyzékének 1. és utolsó (=16.) tagja a Szent Korona síkban kiterített felületén váltó szimmetrikusan helyezkedik el, a (homloktól induló) hosszanti tengely mentén, keresztülhaladva a Teremtő képén, mint középponton. Ez is bizonyosság arra nézve, hogy
  - minden a Teremtőtől indul és oda érkezik vissza,
  - és hogy az egyenes vonalú hálózat nem véletlenszerűen alakul épp így, hanem részt vesz a Szent Korona alapvető belső összefüggéseinek rendszerében. (Lásd a 12. sz. ábrát.)
2. A kettőskereszt alakzata is megjelenik a vonalhálózatban. (A Korona alatt állva és felfelé nézve láthatjuk így.) A vízszintes száracat a „kétszemélyes” ünnepek (Péter-Pál, Kozma-Daján) alkotják. A 3 képpár 3 Napfordulónál van. (Lásd a 13. sz. ábrát.)
3. A rovásírás B betűje is megjelenik. Ebben a 2 szkíta-térítő apostol (Fülöp és András) meg a 2 katona-szent (György és Demeter) vesz részt. (Lásd a 14. sz. ábrát.)
4. A rovásírás CS betűje az évkörben 3-3 szentből álló csoportokból (Ker. János, Péter-Pál és Kozma-Damján, Mihály) tevődik össze. (Lásd a 15. sz. ábrát.)
5. A rovásírás GY betűje feltűnően olyan szentekből áll, akik a Boldogasszony-központúság tengelyéhez képest szimmetrikusan helyezkednek el az évkörben. (Lásd a 16. sz. ábrát.)

6. A rovásírás H betűjének kialakításában részt vesz a 2 szkíta-téritő apostol. (H=hun? Hungária?) A többi apostol a kettőskeresztben szerepel együtt. Ezzel a megosztással talán a magyar kereszténység egyedien különleges jellege jut kifejezésre? (Lásd a 17. sz. ábrát.)

7. A rovásírás Ü betűje a naptári sorrend szerint egymás után következő 4 szentből (Mihály-Demeter-András-Tamás) áll. (Lásd a 18. sz. ábrát.)

8. A rovásírás l00-as jele is kirajzolódik a vonalhálózatban. (György-Fülöp, Jakab-Bertalan, Demeter-András.) (Lásd a 19. sz. ábrát.)

Talán mondanom sem kell, hogy szabályként – csak olyan vonalszakaszokat használtam fel, amelyek egymást közvetlenül követő (tehát a szentek jegyzékében 1 sorszám különbségű) képek között fordulnak elő.

Mivel a rovásírás jelei többféle változatban is használatosak, rögzítem, hogy a cserkészethen az 1930-as években tanultak alapján jártam el. De könnyen lehet, hogy a rovásírás mai, képzettebb tudói még más jeleket is fel tudnának fedezni a vonalhálózatban, vagy ugyanezeket a vonalcsoportokat más jeleként értelmezik.

Ezennel szíves figyelmükbe ajánlom az előbbi észrevételeimet. Varga Géza az „A magyarság jel-

képei” c. könyve 88. oldalán – Íráskutató Intézet 1999. – pl. azt írja, hogy a kettőskereszt alakú székely írásjelnek, mint Gy betűnek a jelentése egyúttal EGY, és így tehát a magyar címerben álló kettőskeresztet nem elsősorban általános keresztény jelképként kell értelmezni, hanem mint olyan rovásjelet, ami azt jelenti: Egy az Isten!

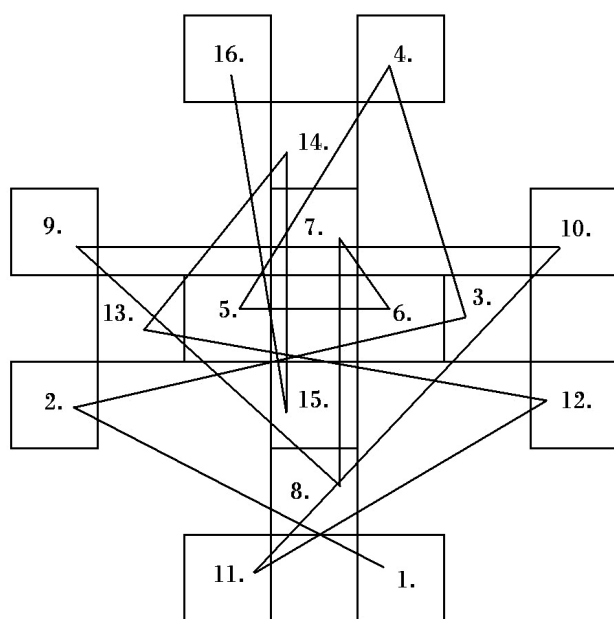
Lehetséges tehát, hogy a rovásírás a Szent Korona 4. nyelve? Az első kettő a képeken a latin és a görög. Borbola János pedig – „Királykörök” és „A magyarok Istene” c. könyvében kimutatta, hogy a Krisztus-kép felirata és a pártázat 8 eleme az egyiptomi matematika nyelvén számolási képleteket, mértékegységeket fejez ki.

*

Nem állhatom meg, hogy 2 kérdést fel ne tegyek:

- Vajon ha külön készült az abroncs és külön a pántok, előállhatott volna-e ilyen összefüggő szabályszerűségek rendszere?
- Vajon ha nem Szent Józsefet és Keresztelő Szent Jánost tételezzük fel eredeti képekként, meg tudnának-e mutatkozni ezek a szabályszerűségek?

A szentek naptári sorrendje a Szent Korona felületén

1. Gábor	III. 24.	9. Kozma	IX. 27.
2. György	IV. 24.	10. Damján	IX. 27.
3. Fülöp	V. 1.	11. Mihály	IX. 29.
4. Ker. János	VI. 24.	12. Demeter	X. 26.
5. Péter	VI. 29.	13. András	XI. 30.
6. Pál	VI. 29.	14. Tamás	XII. 21.
7. Jakab	VII. 25.	15. János	XII. 27.
8. Bertalan	VIII. 24.	16. József	III. 19.

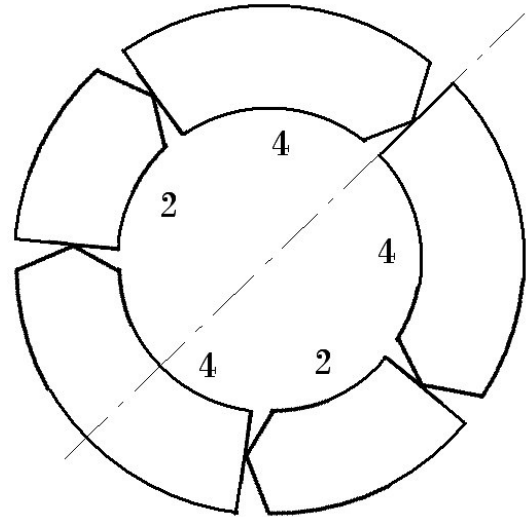
1. sz. ábra

Az egyenes vonalú hálózat vonalszakaszainak részvétele a forgásirányokban

Vonalszakasz	Forgásirány		Σ
	jobbos	balos	
1. – 2.			2
2. – 3.			
3. – 4.			4
4. – 5.			
5. – 6.			
6. – 7.			
7. – 8.			4
8. – 9.			
9. – 10.			
10. – 11.			
11. – 12.			2
12. – 13.			
13. – 14.			4
14. – 15.			
15. – 16.			
16. – 1.			
Σ	10	6	16

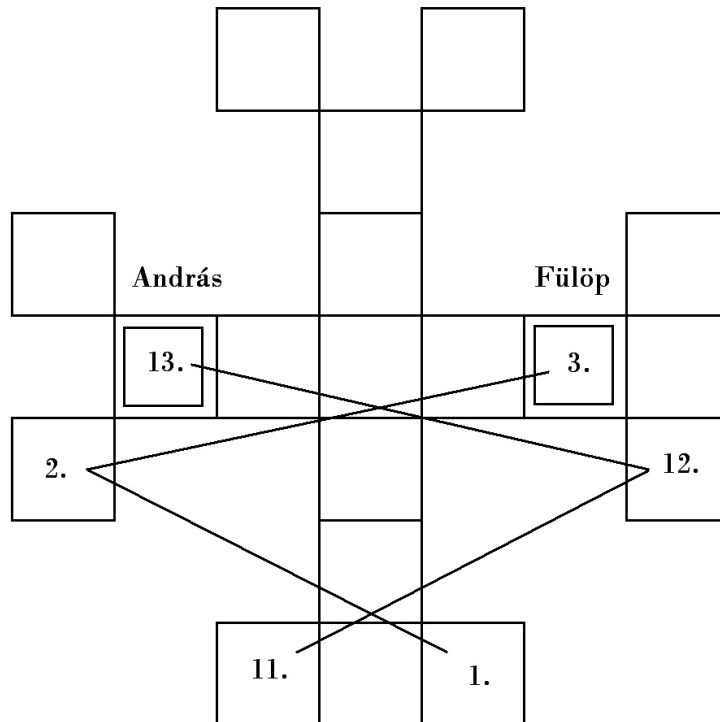
2. sz. ábra

A vonalszakaszok szimmetriája az évkörben

3. sz. ábra

A 2 szakaszból álló forgásirányok szimmetriája

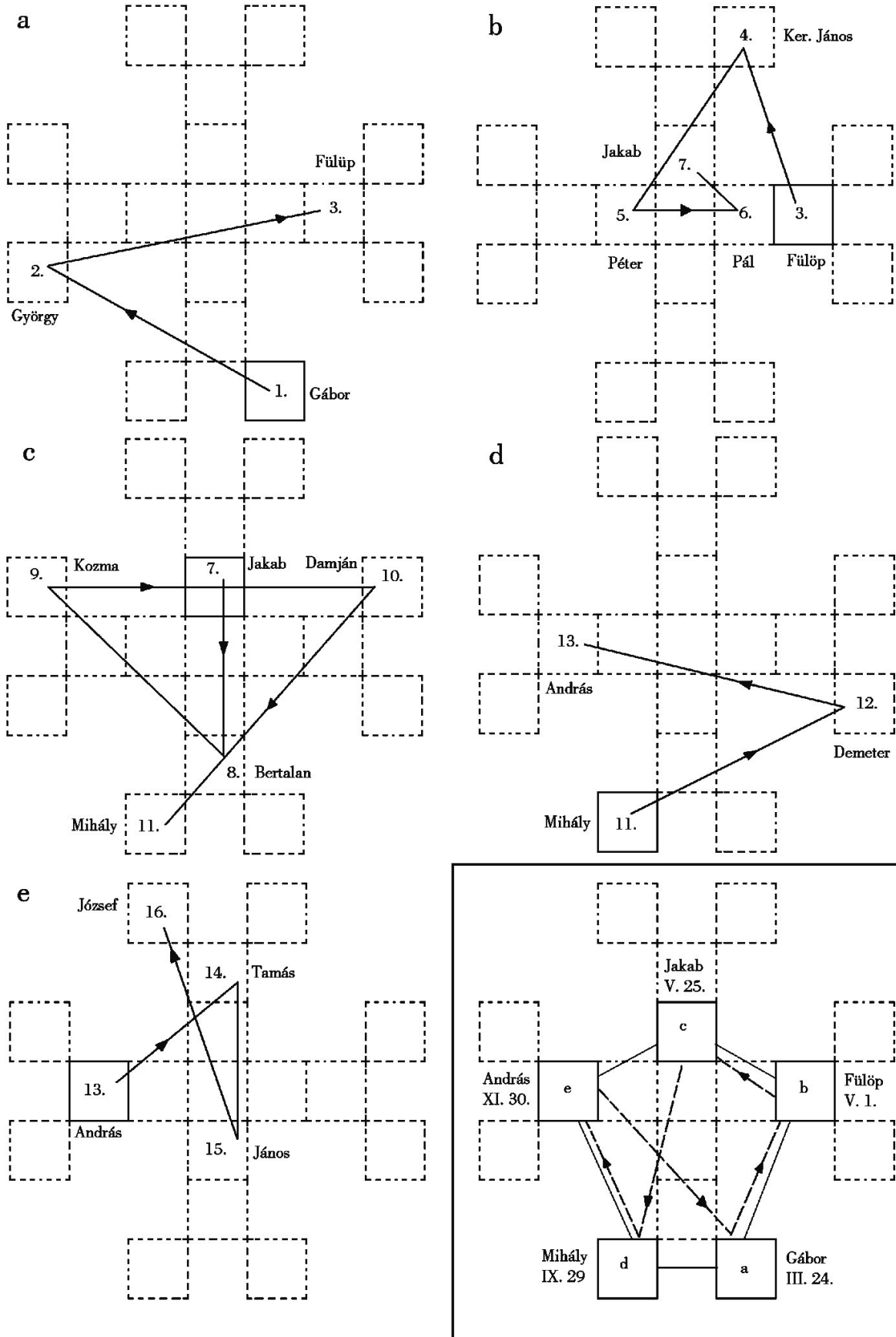

□ = szkíta-térítő apostolok

4. sz. ábra

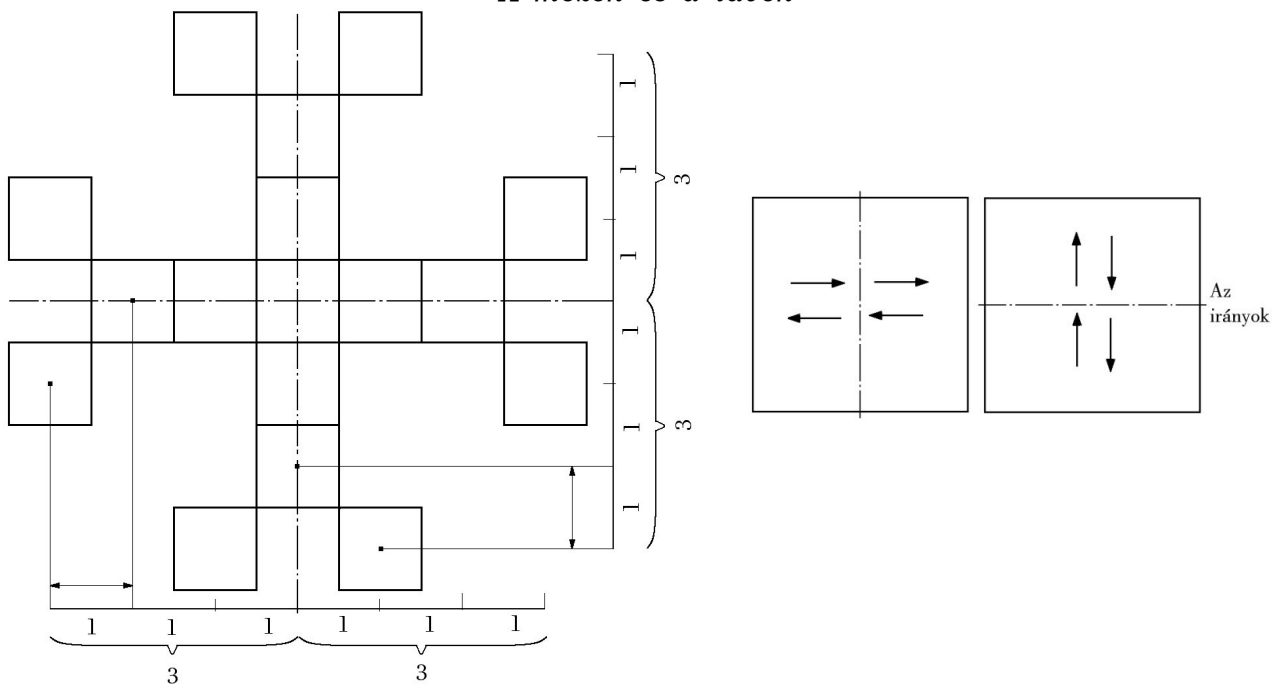

Forgási irányváltások az egyenes vonalú hálózatban
 jobbos balos

5. sz. ábra

A mezők és a távok

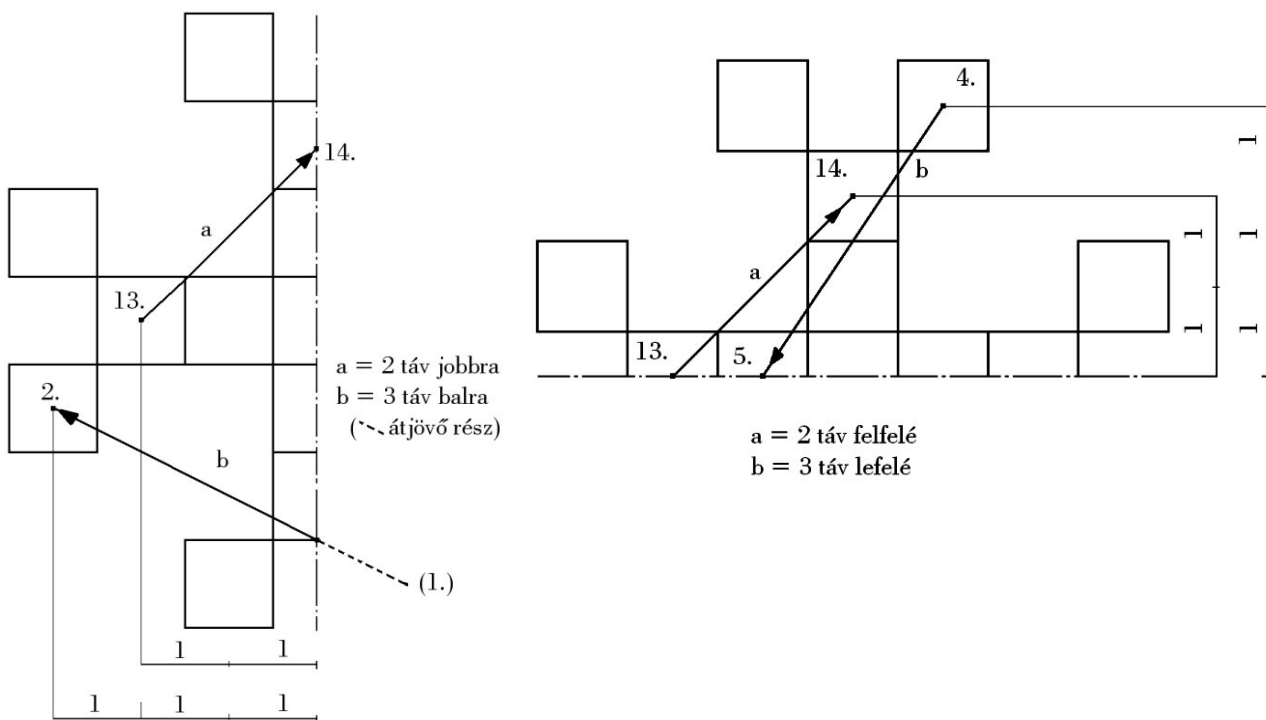

6. sz. ábra

Módszer és példák

Bal felén

Felső felén

7. sz. ábra

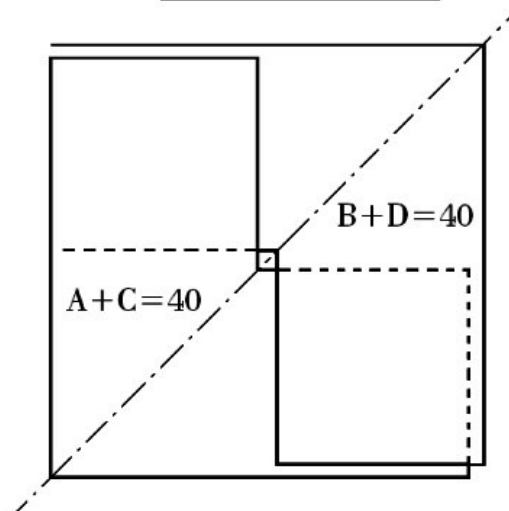
A naptári sorrend egyenesvonalú hálózatának lépésenkénti vizsgálata, irány ($\leftarrow \rightarrow \downarrow \uparrow$) és a 7×7 -es négyzetháló oszlopai, ill. sorai közötti táv szerint a háló 4 mezejében

Lépések	Oldalak				Szintek				Σ
	Bal		Jobb		Alsó		Felső		
	$\leftarrow$	$\rightarrow$	$\leftarrow$	$\rightarrow$	$\downarrow$	$\uparrow$	$\downarrow$	$\uparrow$	
1. – 2.	3		1			2			6
2. – 3.		3		2		1			6
3. – 4.			1					3	4
4. – 5.	1		1				3		5
5. – 6.		1		1					2
6. – 7.			1					1	2
7. – 8.					2		1		3
8. – 9.	3					2		1	6
9. – 10.		3		3					6
10. – 11.	1		3		3		1		8
11. – 12.		1		3		2			6
12. – 13.	2		3			1			6
13. – 14.		2						2	4
14. – 15.					1		2		3
15. – 16.	1					1		3	5
16. – 1.		1		1	3		3		8
Σ	11	11	10	10	9	9	10	10	80
Σ	22		20		18		20		80

8. sz. ábra

A kiegyensúlyozottság és a Boldogasszony-központúság

A		B		C		D		Σ
Bal		Jobb		Alsó		Felső		
Oldal				Szint				
$\leftarrow$	$\rightarrow$	$\leftarrow$	$\rightarrow$	$\downarrow$	$\uparrow$	$\downarrow$	$\uparrow$	
11	11	10	10	9	9	10	10	80
22		20		18		20		80

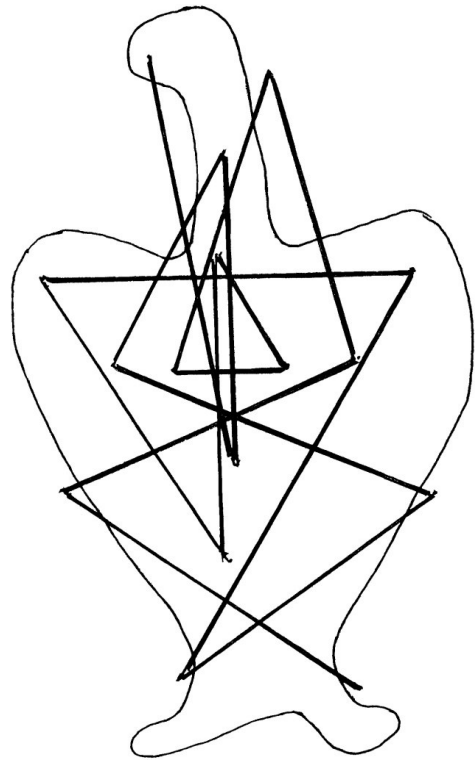

9. sz. ábra

Suger St. Denis apátjának átalakított onix-vázája (Louvre)

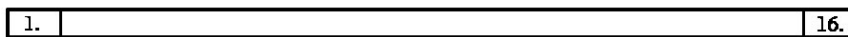
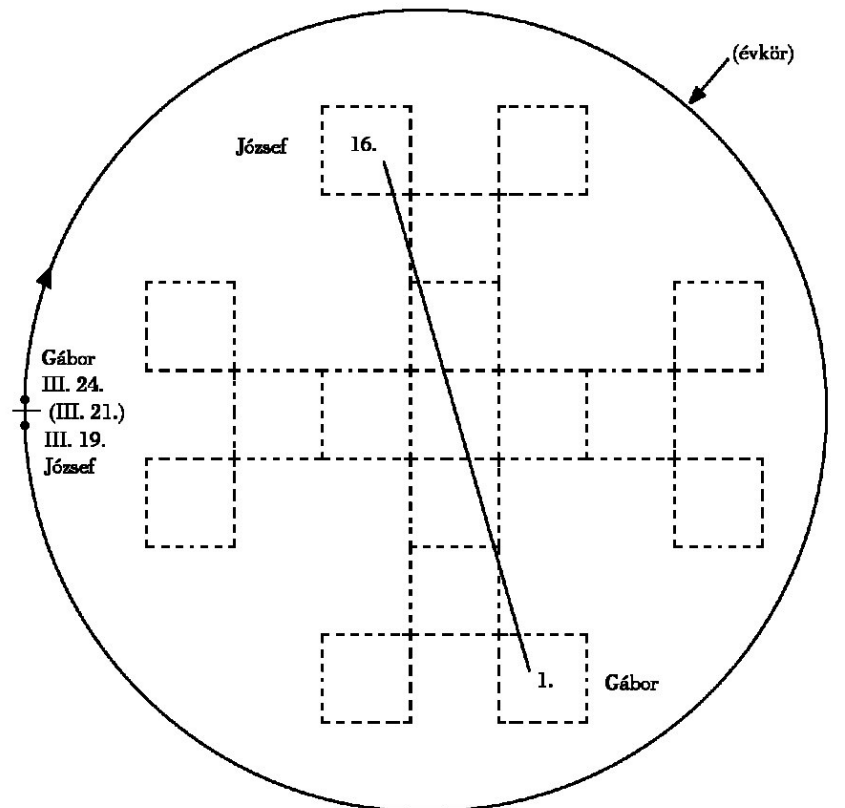

10. sz. ábra

11. sz. ábra

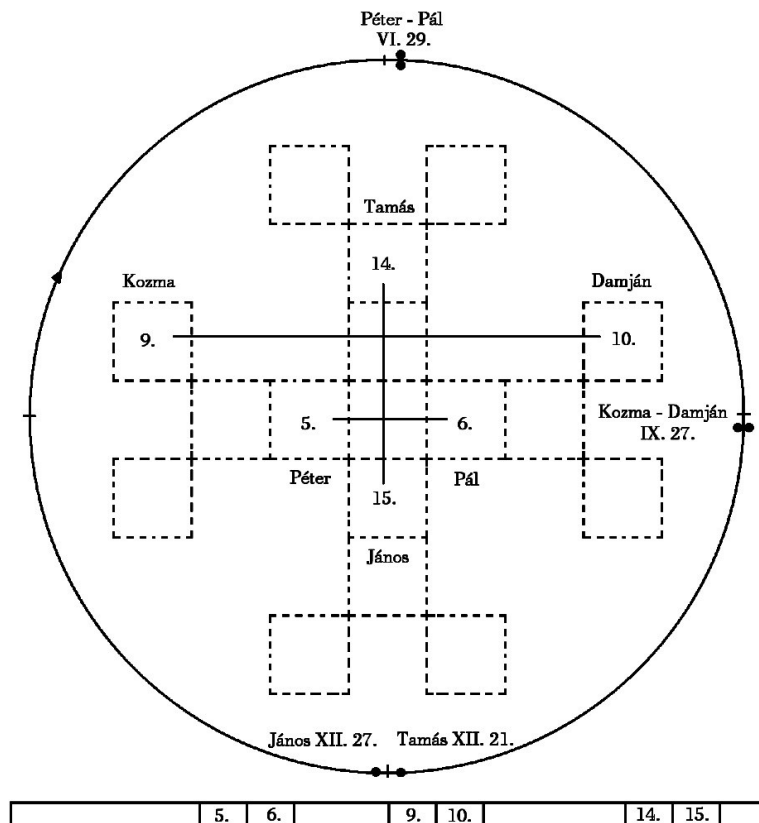
Az első és az utolsó kép változószimmetriája a vonalhálózatban

(naptári jegyzék)

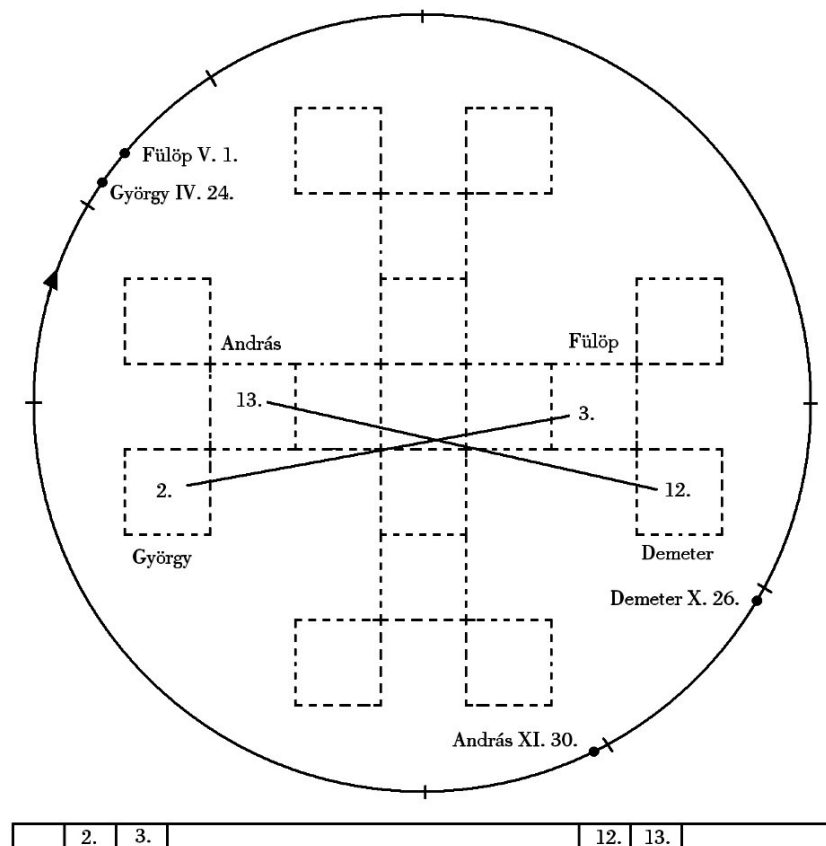
12. sz. ábra

A kettős kereszt a vonalhálózatban

13. sz. ábra

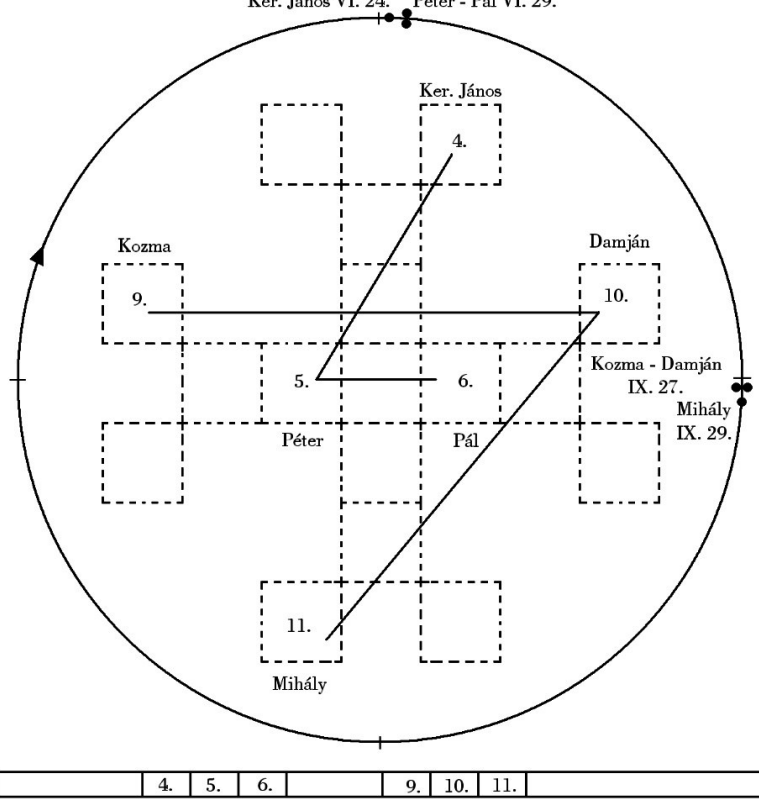
Rovásírás B betű

14. sz. ábra

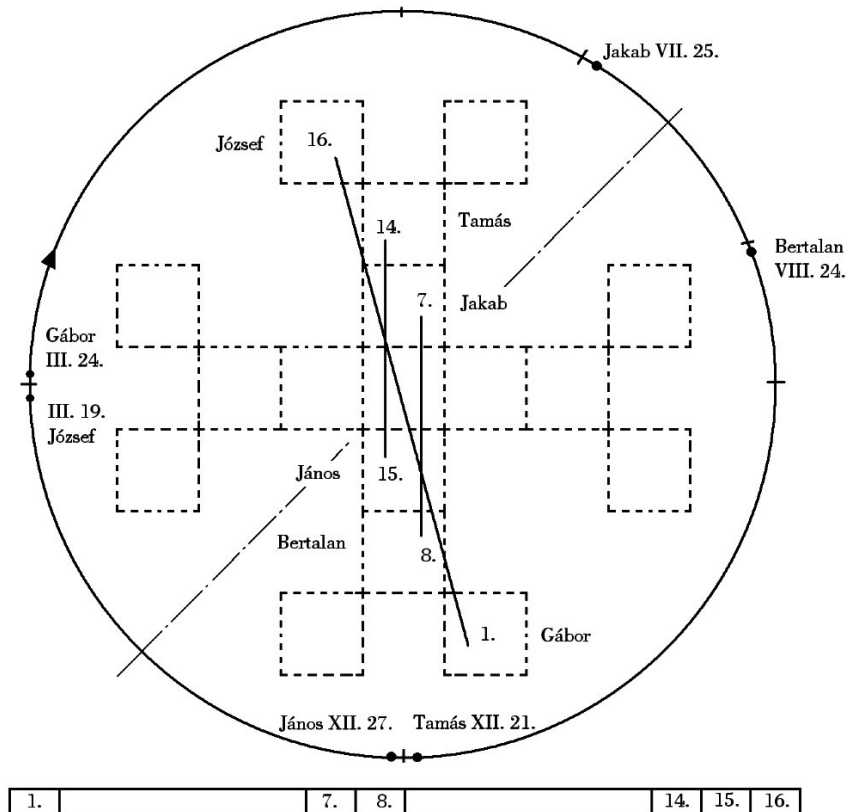
Rovásírás CS betű

Ker. János VI. 24. Péter - Pál VI. 29.

15. sz. ábra

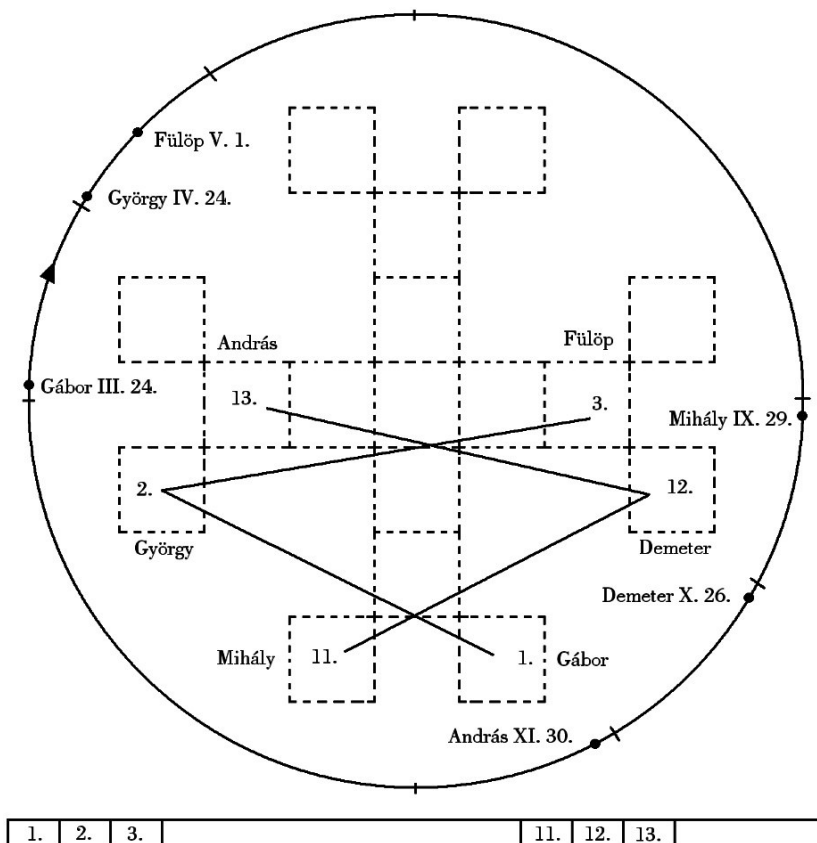
Rovásírás GY betű

16. sz. ábra

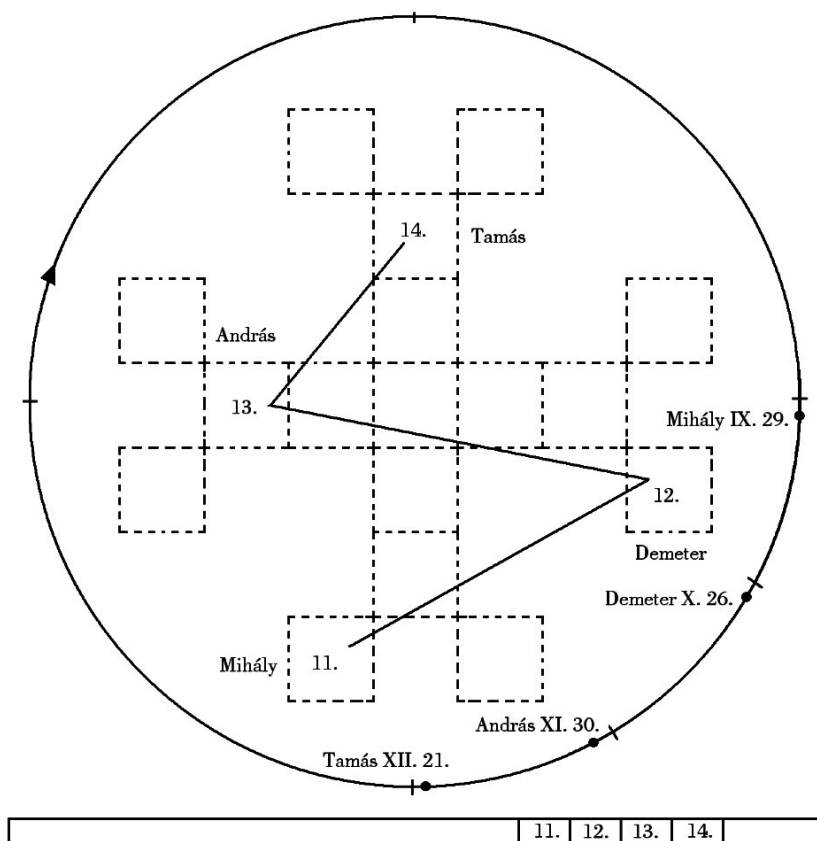

Rovásírás H betű

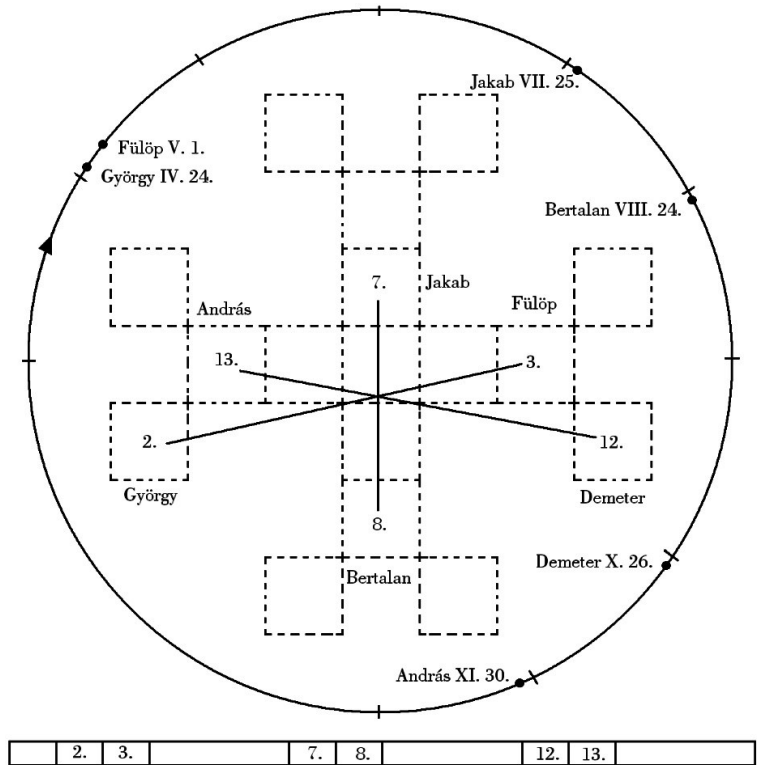
17. sz. ábra

Rovásírás Ū betű

18. sz. ábra

Rovásírás 100-as jel

19. sz. ábra

A Magyar Szent Korona az Országházban (Internet)

GYÁRFÁS ÁGNES

Magyar népmesék és népballadák az erkölcsi nevelés útmutatói

Az iskola erkölcsi nevelőmunkája hatással van a diákok mindennapjaira és életük egész tartamára, egészen a koporsóig. Az iskolában kell képet kapniuk a mindennapjaikhoz és az élet nagy eseményeinek magatartásmódjához. Célunk az, hogy az erkölcsi mélytudatot, amely minden ember lelkében megtalálható működésbe hozzuk, és arra neveljük gyermekeinket, hogy a lélek mélyéről előlépő erkölcsi jó képes legyen kivetítődni az élet szokásvilágára éppúgy, mint a váratlan eseményekre.

Eleink az élet nagy eseményeit rituális rendben élték meg: születés, keresztelő, konfirmálás, bérálás, társas összejövetel, esküvő, temetés, siratás, halotti tor és az évkör ünnepei kis-karácsonytól nagykarácsonyig. Szentek és a nagy nemzeti történelmi nagyságok megbecsülése, a nemzeti ünnepek megünneplésének tudatos beidegződése, a nemzeti jelképek ismerete, tisztelete, s a felettük való révülés, istenkeresés gyakorlata.

Mindezekhez fogódzót jelentenek mind a népi ornamentikus díszítőművészet elemei, mind a népmesék és népballadák.

Elsőként műfaji oldalról vizsgáltuk meg a kérdést és kerestük azt az ókori, középkori epikus műfajt, ahonnan az irodalmat eredeztetjük, a hőséneket, az eposzt, amely a magyar irodalmi felfogás szerint hiányzik a magyar irodalmi palettáról. Az eposz főszereplőit és mellékszereplőit szokták a klasszikus gimnáziumokban példaként az ifjúság szeme elé vetíteni. Achilles, Hector, Cid és Igor egyaránt felsorakoznak. Mi kimutattuk, hogy a magyar mesekincs egy meghatározott szegletében számtalan olyan mese található, amely megfelel a hősének kötelmeinek, mindössze úgy kellene bemutatni, hogy fejezetekre, énekekre bontjuk. Vitatjuk, hogy a hősének kimondottan hangsúlyos költői műként lenne bemutatható, mert meseszerűen írták le a Galgamas eposzt is és meseszerűen jelennek meg a pecsét-hengereken a Hun és Mag vízi és szárazföldi kalandjai, égből kapott ajándékaik, a Vízözön legendája stb. Kákossy László és Dobrovits Aladár pontosan tudták és meseszerűen írták meg 1996-

ben kiadott egyiptomi és mezopotámiai mitológiai mesegyűjteményüket.

Vitatjuk azt is, hogy a hősének tartalmi követelménye lenne a sok vérgőzös csata, a fölösleges hősködés. A Vizek könyvében bemutatott Vén szolga című magyar népmese minden ízében eposzi karakterű, de a sajátos magyar lelkivilág tükré tudott maradni: nem keresi az ellentéteket, hanem a hasonlóságot és különbségeket. Megállapítottuk, hogy Kr. e. egy ezerévvvel megindult a korábban Euráziát nagy számban benépesítő szkíta, hettita, pártus stb. nép leigázása, kiirtása, felszámolása, s ezzel egy időben az ősi felfogásmódot új vezérely foglalta el, ez az ellentétek elfogadása. Az ellentétek harca háromezer év alatt a világforradalom eszméjéig lángolt fel és nemcsak filozófiai (Hegel) vagy politikai irodalomban honosodott meg (Marx, Engels, Feuerbach stb.), hanem eluralta a teljes világirodalmat.

Így tehát barátaim, a történelmi századok alatt mindig tőlünk idegen emberi értékek vagy ellenértékek uralták az erkölcsi nevelés példatárát. Ellentétek feloldhatatlan konfliktusa határozta meg a regényeket, a verses történeteket (balladák stb.) és beleivódott a drámairodalomba.

A történelmi korszakban kialakult műfaji keret meghatározta a formai és tartalmi jegyeket, s az ettől eltérő értékeket nem vette figyelembe. A formáról már szóltunk, a tartalom rúgójára az ellentét illetve a különbözőség fogalmánál hivatkoztunk, most még arról szóljunk, hogy a nyugati mintájú hősénekek, s később regények hőseinek jellembeli különbségei miből adódtak, ha összevetjük a mi mesehőseinkkel a szereplőket.

Az első ékiratos eposzok a pecsét-hengeres irodalomból fejlődtek ki, úgy, hogy akik átírták a pecsét-hengeres történeteket, meg akarták alázni a másik világról érkezett, örökéletű hősokeket, mert ők nem voltak ilyenek. Ezért átírták és negatív tulajdonságokkal ruházták fel az örökéletű és verhetetlen ősokeket.

Enervált, gyenge akaraterejű, sírdogáló, de fizikai erővel megáldott furcsa férfiakat kreáltak, akik meghalt barátjukat, „mint menyasszonyt” si-

ratták (Rákos Sándor ford.)*. A tiszta istennőből hetéra lett, a szakrális értékrend nevetség és gúny tárgyává vált, s a földi halandó ember gyengesége képezte a művek morális elemzésének tárgyát. Szóval az értéktelenségeket elemeztük, nem az értékeket.

Népballadánk e történeti kor szellemében születtek, kivéve egy pár korai ősemléket (Molnár Anna), de népünk sajnálja, szánja a gyenge, elbukó hőst vagy hősnőt és mintegy ellenpéldát állít a lélekben a balladák remekművű erkölcsi vetületében. Itt a Derékon összerugdosott feleség mintájára hivatkozom, ahol az ártatlan Kálnoky Zsófia a férje rugdosásától meghal, de édesanyja a papnői lelkületű nagyszony feloldja a gyilkos férjet az úrvacsorai kenyérral és vízzel, mert a férj „kereste a világot”, a fényt, s magát sem terhelte az idős asszony a harag, a gyűlölet érzésének továbbcipelésével.

A Molnár Anna balladánk világosan beszél arról, hogy a nő földi létének megvalósulása a boldogság által történik. Ahol az asszony, a családanya, a feleség boldogtalan, ott felborul a szakrális értékrend, s összeomlik a család.

A Kőműves Kelemen törvénye kivetítődik az eurázsiai földrész történelmének meghatározó eseményére: megölték az istennőt, gyermekével együtt kőbe ágyazták, hogy a földi erő jelképe, a kővár felépülhessen. Minden ősit, minden istenit, minden szakrális értéket lezüllesztettek, s egy lélektől idegen felügyelet alá helyezték. Ez volt az e r ő s z a k , amely uralomba vette a világot és mi is a jármába sodródtunk.

A mesék hősei mind pozitív, sikerorientált személyiségek. N i n c s b u k o t t mesehős! És ennek ellenére nagyon érdekesek, érdekfeszítőek a mesetörténetek, mivel vannak részleges kudarcok, de az e m e l k e d e t t j e l l e m segíti a hőst a buktatón és végül a jószág, a tisztesség győzedelmeskedik.

A mesék tanítását 10 pontban foglaltam össze, mármint a hős jellemét, égi karakterét és erkölcsi példáját illetően.

1. Ne szólj, ne hallj, ne láss... vagyis ne kifelé fordulj, hanem lelked mélyére tekints, ott keresd az isteni emlékmagot magadban óvakodj az érzéki örömeiktől.

2. Egy életem, egy halálom, uram, király megpróbálom... nem latolgat, belevág.

3. Kiállod a hétpróbát? a próbatételek sora egy álló életem át tart.

4. Három a magyar igazság. A három a magyarok száma, amely a tökéletes kilences számnak gyakorlati megközelítést ad.

5. A magyar mesék ismerik a megváltás gondolatát (Infáns Lacika) és ezzel a k e r e s z t y é n s é g védőbástyái. Jézus megváltó szerepét a meséken át lehet legeredményesebben megközelíteni.

6. A legsötétebb erdő közepén is pislákol egy kicsi fény...

7. A halállal meg kell ismerkedni, a mesék a halált emberi eszköztárral mutatják be, nem idegen az senkitől. Kerek Izsák a hazáért, szüleiért és mátkájáért halt meg. Ennél szebb példát sehol sem találhatunk.

8. Segítség adatik. Mindig akad segítő. Igenis, tudjon a gyermek elfogadni segítséget és ne restelljen kérdezni és tanácsot kérni.

9. Lelki keresztapa, keresztanya választás. A kamaszkor legmélyebb kríziseiből is kiségti a fiatal lelkeket.

10. A mese néha nem praktikus, hanem tiszteli a szakrális értékrendet. A Libapásztorlányban a királykisasszony rákényszerül a patakából való ivásra, mert a gonosz komorna nem ad neki az aranyserlegből. A gyermekek tudják, hogy az aranyserleg jár a királykisasszonynak. Még a hóhér is kiszögezi a táltos ló fejét a sötét kapu alá, hogy beszélgethessen vele a királykisasszony. A mennyei értékrendet fel kell ismerni.

A lányoknak egyetlen dolguk van: Tündér szép Ilona lányává, a Boldogasszony hét lányává, a királyasszony kertjének rózsafájává kell válniuk, hogy eleget tegyenek égi küldetésüknek és méltók legyenek arra, hogy párjuk, a kiskondás vagy a kiskirályfi hét vasbocskort, hét bőrgúnyát, hét bugylibicskát lerongyoljon azért, hogy hozzájuk felérjen. Ha ez így fog működni, létrejön a természetben az összhang, újra elérkezik az égi értékrendet felmutató földi világ, az embereknek nem egójuk, hanem isteni karakterük lesz, és a Világmindenség nagy színpadán, a csillagos égen Orion halálát és újjászületését, Gircirka Sziriusz égi - földi - vízi útját fogjuk végignézni és az öreg király 12 regementjének muzsikájára ropjuk a

* Galgamási eposz

csúrdöngölőt. Az Ikrék, a jövő nemzedék Istentől kijelölt úton őseik, az isák sikerekben gazdag, jó példájával megteremtik azt az erkölcsi rendet, amely az egyetlen elfogadható erkölcsi rend, az

ősképben magunkkal hordozott erkölcsi tartalom, vagyis Istennek a földi ember számára összefoglalt erkölcsi üzenete.

Kis Mária

A REMETEKIRÁLY* (népmese)

László vitéz elemzése

A világhíres vitéznek Bélának három fia volt. Géza, László és Lambert, de egyik sem vágyakozott a királyságra.

László nem volt nagyravágyó vitéz, szerette a hazáját, amiért képes lett volna meghalni. Személyisége nagy hazaszeretetről tanúskodik. Legvitézebb volt a hercegek között. Nem tűrte a gúnyolódást, olyankor felbőszült. Alakja természetes óriás, erőben és észben a legjobb volt. Tekintély övezte, mert példaképe volt népének, szerették volna, ha Ő lesz a király. Bátorságát és hazaszeretetét több esetben is megmutatta, még az ellensége is nagyra becsülte.

László hercegnek Rigó nevű paripája, hű társa volt a csatatéren. Amikor a kun elrabolt egy magyar leányt, hajnaltól alkonyatig űzte, de Rigó lova elfáradt és összeesett. Utolsó mentsvára furfangja volt, oda kiáltott a lánynak, rántsa le a kunt magával a lóról, majd megölte a kunt a leány pedig megmenekült.

Az ármánykodást a bizalmatlanságot nem fogadta jó szívvel László, sértette hiúságát és hazája, királya iránti szeretetét.

Lászlóban a királya iránti tisztelet gyűlöletbe fordult, felkerekedett testvérével és hadat üzent saját királyának. Salamon király belső embere Vid volt, aki bujtogatta László és Géza ellen.

Lászlóban a gyűlöletet a hatalomvágy vádja és az igazságérzete szította, háborút indítottak testvérével a király ellen. Lászlóban mérhetetlen testvéri szeretet lakozott, de ez kölcsönös volt, borzasztó haragra gerjedt, mikor tudomására jutott, hogy Salamon király mindkettőjüket meg

akarja öletni. Salamon alig bírta elmenekülni László kardja elől, az ármányos Vid pedig meghalt, miszlikbe vágták.

Salamon elbujdosott szégyenében, remeteségre adta fejét. Sok év után László lett a magyar király, istenhívó volt. Az emberek szentként tekintettek uralkodójukra és imádkoztak érte. Minden adottsága megvolt, hogy Ő irányítsa a népet. Nem volt hivalkodó, büszke az alacsonyabb rangúval szembe (adakozott a koldusoknak), inkább jószívűnek, gyámolítónak mondanám.

A történetben egy kívülről erős személyiséget ismertünk meg, de lelkében egy szeretetet adó és vágyó második én lakozott. Mérhetetlen ember tisztelete többször is megmutatkozott, még az ellenséggé vált Salamonnak is megbocsátott. Mérhetetlen hite volt az igazságban és a méltóságban. Mindig ott volt, ahol szükség volt rá, de legtöbbször hazáját védte. Leghűbb társa a lova volt, de még azt is feláldozta, hogy egy magyar lányt megvédjen.

Lászlót mondhatnánk kalandvágyónak is, hisz a katonáskodás teli volt izgalommal, feszültséggel egy-egy csata olyan volt számára mint egy adrenalin bomba. Kiélhette harci kedvét, félelmet keltő nagyságával és erejével. Nem volt neki más csak a lova és a testvérei, nem volt szerelme, aki a csatából haza várja, így teljesen hivatásának élhetett.

László herceg kapcsolata a szereplőkkel

Testvéreivel való kapcsolata:

Mindhárman kiváló nevelést kaptak szüleiktől, mivel nagyon sok mindenben egyet értettek, tisztelettudóak, emberségesek, igazhitűek voltak.

* Kis Mária dolgozata kapcsolódik lapunk előző számában írt Megbánás és megbocsátás c. munkámhoz. (Szerk.)

Pl: egyiknek sem kellett a trón, mind hárman a hazáért és királyukért akartak harcolni stb.

László és Géza kapcsolatát a haza védelme, királyuk és a nép szeretete összekötötte. Éltek, haltak egymásért. Férfiak lévén, mégis olyan mély és önzetlen kötődés volt köztük, amelyet csak egy magyar anya plántálhatott a lelkükbe. Harci tudást, bölcsességet csak egy magyar apa taníthatott meg velük.

A népmesében Lamberttel való kapcsolatát nem lehetett megítélni, valószínű, hogy nem vitézkedett, hanem valami más pályát választott.

László és Salamon kapcsolata:

Becsületes volt vele László és Géza. Tudta, hogy őt illeti meg a korona. Támogatta, segítette a király háborús törekvéseit, de Salamon nem szavazott neki és testvéreinek túl nagy bizalmat. László és Géza érezték és meg is tapasztalták. László és testvére folyamatosan bizonyítottak a királynak. Ármányos Vid bujtotgatására megakarta öletni Salamon a két vitézt. Salamon lelke legmélyén irigy volt a hercegek bátorságára, harciasságára és hogy a nép őket istenítette, nem pedig a királyt. A két vitéz hadat üzent a királynak, mert meg akarta öletni őket. Vid halálnak halálával halt. Salamon remeteként bujdosott szegényében és balgaságáért. A koldus és a király találkozik a templomnál. László királyt fényesség vette körül, amikor kilépett a templom ajtaján a népe szeretetéből és imájukból fakadó magasztos fény.

Salamon könnye a tisztelet és a bocsánatkérés könnye volt. Ezt tudta László és megbocsátott neki, otthonába akarta fogadni. Salamon nem tartotta magát méltónak arra, hogy hajlékába lépjen, mert nem bízott benne.

László és vitézei kapcsolata:

Nagyon sok információ nincs a népmesében, de katonái nagy valószínűséggel hűségesekek voltak hozzá. Egy vitézéről tudunk, akit Salamon felbérelt a meggyilkolására. Még a királyt is elárulta a vitéz, mert László és Géza mellett állt, tisztelte és felnézett mindkettőjükre. Talán a vitézbecsület így diktálta. László herceg a harcban élen járt, hadászati és katonai tudását, erejét, nagyságát serege nagyra tartotta és támogatta a csatákban. Nyilván László vitéz egyedül nem győzött volna csak egy összeszokott, összekovácsolt sereggel együtt. Ezt László és Géza tette ilyené.

László és a nép kapcsolata:

A csaták sikerei, a nép védelmezése az emberek szemében naggyá tette Lászlót. Hazaszeretete az emberek iránti méltósága „Isten”-né emelte és imádkoztak érte. Mellette az emberek békében és nyugalomban élhettek. Ugyanakkor példát mutatott a népnek sikereivel, céltudatosságával és az emberek iránti méltóságával. A nép vágya teljesült László lett a királyuk.

A REMETEKIRÁLY

Magyar népmese

Elmondám az elébb, hogy s mint lett király a bujdosó herceg. Haj, de nem sokáig ragyogott a fején Szent István fényes koronája! A világhíres vitéz Béla szörnyű halálnak halálával halt meg: rászakadt a ház Dömösön, éppen amikor az ország dolgában tanakodott az országtartó nagy urakkal. Három szép fia volt Bélának: Géza, László és Lambert, de egyik sem vágyakodott a királyságra. Azt mondták egy szívvel-lélekkel:

- Legyen a magyarok királya Salamon, az Endre fia. Őt illeti meg a korona. Az édesapánk sem akarta a koronát, megelégedett a karddal.

Elégedjünk meg mink is.

Hiszen akár ne is dugták hüvelyükbe a kardjokat, mert alighogy megkoronázták Salamon, megmozdultak a magyarok ellenségei mindenfelől. Kezdték a csehek, folytatták a kunok, a besenyők, s mindenféle népek. Alighogy kiverték a cseheket a napnyugoti határon, napkelet felől betódultak a kunok, s ezekkel nem lehetett ám olyan könnyen elbánni, mint a csehekekkel. Vetekedtek vitézségben a magyarral.

Tartott is attól Salamon király, hogy a kunok kezébe kerül az ország. Szó ami szó, nem bízott a bujdosó herceg fiaiban. Különösen László hercegtől tartott. Ő volt a legvitézebb a hercegek közt. Termetre óriás, erőben, észben a legelső. Az

már igaz, hogy a magyarok szerették volna, ha ő a királyuk. Tűzbe-vízbe, ezer halálba mentek volna utána.

De Salamon félelme ok nélkül való volt. Csak kard kellett Lászlónak is, éppen mint az édesapjának. Megmutatta ezt több rendben. Hiszen ha a kunok elébb hallják a hírét László vitézségének, tudom, messziről elkerülik a magyar földet! Azt hitték, hogy a magyarok elzüllődtek, csak ide jönnek, s az övék ez a szép ország.

S ím, amint űzte-hajtotta a szaladókat, mit lát?

Egy kun vitéz, hol, hol nem, fölkapott a lovára egy szép magyar leányt, s vágatott vele, mint a sebes szél. Hallotta László a leány sikoltozását, a szél vissza-visszaverte jajszavát:

- Oh jaj, ne hagyjatok, magyarok!

- Hej, Rigó, hej! - ordított László, s keményen megsarkantyúzta a lovát. Repült a Rigó, de egyszerre csak meglassabbodott a repülése: hajnalban kezdte a futást, már alkonyodott, nem győzte tovább. Csak úgy szakadt le róla a véres hab, s búsan nyerített föl:

- Nem érem utol, édes gazdám!

Még egy kopjvetésnyire lehetett László a kuntól, s haj, akkor esett össze a Rigó. A rabló kun gúnyosan kacagott vissza:

- Na, gyere, vedd el!

- El is veszem! - kiáltott László szörnyű haraggal. S elé szólt a leánynak: - Húgockám, rántsd le!

Abban a pillanatban a leány megragadta a kunt egész erővel, s mind a ketten lefordultak a lóról.

Hát jól van, betörték a kunok, de keservesen meg is bánták. Fölkerekedett mind a magyar, s verték, szorították a kunt. Mint a kéve, úgy hullottak, amerre László herceg vágatott az ő kedves Rigó paripáján. Két kard a két kezében, vágott jobbra-balra: s gyalogutat vágott egy-egy elemében. A cserhalmi tetőn a kunok vére festette pirosra a füvet. Esze nélkül szaladt a kun. A magyarok utána. Legelöl László.

- Nesze, rabló! - kiáltott László herceg, s markolatig döfte kardját a kunba.

Telt-múlt az idő, azt hitték a magyarok, hogy most már élhetnek békességben. De a kunok után jöttek a besenyők, s merthogy nem bírtak a magyarral, összeállottak a görögökkel. Hát ha az ördöggel állottak volna össze, bírhattak-e a magyarral, mikor László volt a vezérök. László, s a bátyja, Géza. Akár ki se mozduljon a palotából Salamon király. Besenyők, görögök éppen úgy jártak mint a kunok, de sőt a görög császár még koronát is küldött Géza hercegnek.

Mikor azonban a görögök elhozták a koronát, azt mondta Géza:

- Mondjátok meg a császárnak, köszönöm a koronát; de nem engem illet az, hanem Salamon királyt!

S csakugyan oda is adta Salomonnak.

- Íme, fogadd ezt a koronát. Forrasztasd össze Szent István koronájával, s viseld dicsőséggel.

Hanem hiába volt igaz jó szívvel Géza is, László is Salamon iránt, még sem volt nyugodalma. Volt Salomonnak egy kedves belső embere, az ármányos Vid, s ez mindég duruzsolt a fülébe:

- Ne higyj nekik, felséges királyom, mert bizony mondom neked, hogy irigylik királyságodat, s a királyságra vágyakoznak. Nem veszed észre, hogy a nép is mind utánok jár, őket szereti?

- Hát mit tegyek? - kérdezte Salamon.

- Ölesd meg Gézát, s azután Lászlót. Amíg ezek élnek, nem lesz nyugalmad.

Addig, s addig beszélt, sugdosott az ármányos Vid, hogy Salamon csakugyan elszánta magát: megöleti Gézát. De pórul járt, mert az az ember is, akit gyilkosnak felbérelt, a szívében Gézához s Lászlóhoz húzott: megmondta Gézának, hogy mit forral ellene Salamon.

Hej, szörnyű haragra gerjedt Géza s László, mikor ezt megtudták. Már eddig sem tetszett nekik, hogy a király nincs irántuk igaz, atyafiságos indulattal, de hogy még halált is szánt a fejükre: ezt igazán nem gondolták.

Fölkerekedtek minden fegyverfogható emberükkel, s háborút üzentek Salamonnak.

- Ugye megmondtam? - izgatta még jobban Vid Salamont. De az öreg királyné, a Salamon anyja, belátott Vid gonosz lelkébe, s könnyörögve kérte a fiát:

- Fiam, édes fiam, ne hallgass az ármányos Vidre! Békülj ki atyádfiaival, kik sok, s nagy bajodban megsegítettek, s irántad mindig igaz szívvel valának. Salamon indulatosan kiáltott az édesanyjára, még a kezét is ráemelte.

- Egy szót se többet! Én vagyok a király! Tudom, mit cselekszem.

- Ó, jaj nekem! - sírt a királyné. - Kezet emel reám, akit szívem vérével tápláltam. Verjen meg az Isten!

De Salamon nem hallotta az anyai átkot, esze nélkül rohant ki a palotából, felült a lovára, s indult a hercegek ellen. Oldalán volt az ármányos Vid.

Igen, igen, Salamon nem hallotta az anyai átkot, de hallotta az Isten. Salamonnak serege meg sem tudott állani László előtt. Ő maga is alig tudott megmenekedni László kardjától. Hanem az ármányos Vid elesett: miszlikbe vagdalták a gonosz lelkűt.

Szegény, elámított Salamon futott, mint a sebzett vad. Nem mert anyja szemébe nézni többet, bujdosott, mint egy hazátlan, s rengeteg erdő sűrűjében állapodott meg, ott töltötte napjait bús remeteségben.

Sok, sok esztendő múltán, amikor már László volt a magyarok királya, egyszer kijött a rengetegből. Látni akarta Lászlót. Koldusruhában állott meg a fejevári templom ajtajában. Ki gondolta volna, hogy ez a reszkető kezű koldus volt egyszer a magyarok királya?

László király bent volt a templomban, s Salamon könnyes szemmel hallgatta a koldusok imádságát: a szent király életéért imádkoztak. Aztán egyszerre csak, mintha megvilágosodott volna a templom tájéka: kilépett az ajtón László király. S ím, amint két kézzel osztogatni kezdte az alamizsnát, egy koldus hirtelen megragadta a kezét, ráhajolt és omlottak könnyei a szent kézre.

A király meglepődve nézett a koldusra. Nézte, nézte... olyan ismerősnek tetszett neki ez a koldus. De mielőtt szólhatott volna, a koldus futásnak eredt.

- Utána! Utána! - parancsolta László az embereinek. - Hozzátok a palotámba! Az emberek utána szaladtak, s az erdő szélén utol is érték...

- Mit akartok? - kérdezte a koldus.

- Királyunk küldött éretted. Azt hiszi, hogy te vagy Salamon király. Igaz-e?

- Igaz, fiam. Én Salamon király vagyok. Eresszetek utamra. Nincs helyem a király házában.

Az emberek könnyes szemmel, szótlannul állottak, Salamon pedig lassan betámolygott az erdőbe, többet emberi szem nem látta.

Bagdán Valéria

Tündér Ilona és Árgyélus királyfi sorsa a csillagos égen

Meseelemzés

„A magyar népmese tulajdonsága, hogy teljes tisztaságában tükrözi az ősi tudás áthagyományozott egyetemességét. A mesének, az egész elvből következően, nincs egyetlen értelmezési lehetősége. Bármilyen tetszőleges irányból megközelíthető – pl. asztrológia, alkímia, népi kozmológia –, minden esetben valóságos képet ad a Lét természetéről és az ember tudatában végrehajtandó szakrális feladatról.” – írja Pap Gábor.

A mese egy gyakori motívummal indul, miszerint volt egy király és annak három fia. Gyakran jelenik meg népmesékben a hármas szám, amely egy tökéletes szám, a tökéletesség, a befejezettség száma. A mese hőse a legkisebb fiú, Árgyélus királyfi.

A mese kezdetén egy aranyalmafa tárul fel előttünk, mely minden éjjel virágba borul és termést hoz. A fa az életerő és az öröklét szimbóluma. Mivel gyökereivel a földbe hatol, törzsével a földi, ágaival az égi világban él, a világ egységeinek összekapcsolója, az alvilág, a földi és az égi világ közti kapcsolatot teszi lehetővé.

Almát terem ez a fa, mely szintén ősi szimbólum. Szerelmi és termékenységi jelkép. A tudás, tiltott szerelem megtestesítője, mely a halhatatlanság lehetőségét is magában rejti. Aranyfényben tündöklésük királyi minőséget jelöl.

Egyszer, amikor a király kísértált gyönyörű kertjébe látta, hogy az aranyalmáinak nyoma veszett. És ez történt nap, mint nap. Őröket állítottak a fa mellé, de éjfél tájban legyőzte őket az álmoság és elaludtak. Elhatározták hát a testvérek, hogy ők fognak ezentúl éjszaka az aranyalmákra vigyázni. De a két idősebb királyfi is elaludt. A legkisebb, a mese hőse tudott a dohánnyal tömött aranyszelence segítségével ébren maradni, ő tudta figyelni, hogy mi is történik éjszakánként.

Tizenkét holló repült az égen egyenesen az almafa felé, a tizenharmadik holló volt a vezér, ő repült elől, akit Árgyélus királyfi megérintett, aki

nyomban egy gyönyörűséges lánnyá, Tündérszép Ilonává változott. Többet nem tűntek el az almák. Árgyélus királyfi és Tündérszép Ilona egymásba szerettek, minden nap éjfélkor találkoztak.

De nem sokáig örülhettek egymás szerelmének, megjelent a történetben a vénbanya. Hiszen tudjuk, hogy a polaritás világában fény nem létezik árnyék nélkül. Megleste éjszaka a királyfit, és felfedte titkát. Bizonyítékul levágott egy aranyfürtöt Tündérszép Ilona hajából.

Ezzel szétválasztotta a szerelmeseket, akik elbúcsúztak egymástól fájdalomban. Tündér Ilona egy gyűrűt adott Árgyélus királyfinak, hogy bárhol felismerhesse. A király megházasította két fiát, most a kisebbiken volt a sor, de ő mindenáron Tündér Ilonát szeretné feleségül.

Így hát útnak indult, hogy megtalálja kedvesét. Bejárta az egész világot, de sehol sem találta. Járt a Napnál, a Holdnál, a Szélnél, az Állatkirálynál, aki egy óriás volt, az ő a sánta farkasa segített szerelme nyomára bukkanni. Elvitte a Fekete-tengeren túlra, majd egyedül kellett folytatni az útját. Egy völgyhöz érve három veszekedő ördögöt talált, csellel hozzájutott olyan köpönyeghez, ostorhoz és bocskorhoz, melyek segítségével eljutott egy kristálypalotához, ahol Tündérszép Ilona élt. Még nem találkozhatott vele, mert a gonosz Varázsló fogva tartotta, csak éjfélkor, mint a mese elején. Az öregasszony, aki beengedte a királyfit, szintén boszorkány volt, megakadályozta, hogy hősünk elérje célját. Egy sípot fújt meg, amitől folyton elaludt Árgyélus, így éjfélkor nem tudta megcsókolni Ilonát, ami megtörhette volna a gonosz varázslatot. Végül megszerezte a sípot, belefújt, a boszorkány elaludt, a csókkal feloldották a varázslatot. Egymásé lettek, és egy szempillantás alatt visszakerültek a királyfi várába, ahol ő hatalmas király lett, kedvese Tündér Ilona pedig egy tündér, így éltek boldogságban halálukig.

A mese sorai közt elmerülve a csillagos ég jutott eszembe. A kezdő kép az Oroszlán jegyet

idézi. A király, aki a kertjében sétál, hordozza e zodiákus jel jellemzőit: ő a középpont, a Nap megjelenítője, aki fénylőn sugároz, uralkodik, hatalmas van. Kertjében aranyalmát termő fa áll. Csodálatos, ideális kép lenne, de már megjelenik egy baljós jel, amit a Szűz jegy hordoz magában, az almák éjszakai eltűnése. Benne van a varázslat is, mert az örökre mély álom ereszkedett éjfélkor. A Szűz alatt terül el a Holló csillagkép, nem véletlenül, a hollók tüntetik el az almákat. Tizenkét holló szerepel a mesében, ami a zodiákus 12 jelére utal, tizenharmadik Tündér Ilona, a Szűz csillagkép. A Holló az égi egyenlítőn helyezkedik el, a gondolkodás, a jóslás és a halál madara. Az égi madarak egyike. Isten, mint csillagképet az égre helyezte. A Serleg mellett található, mely az örök élet italát tartalmazza. A madarak lelkünk szárnyalását jelképezik. Mint a madarak általában az égi isteni szféra és a földi világ közti közvetítők.

Csőrében egy csepp vizet tart, az örök élet italát. Felette látható Bereniké Haja csillagkép, felette a Halak csillagképéből érkező üzenet az áldozat. A mesében pedig a boszorkány, aki szintén a Szűz csillagképhez tartozik, levág egy aranyfürtöt Tündérszép Ilona hajából. A mesében is látjuk, hogy az ő személye egy magasabb égi üzenetet képvisel.

Ezután eljutunk a Mérleg csillagképhez. A Mérleg jegy a kapcsolat, a kapcsolódást, a társat jelzi, ami Tündér Ilona és Árgyélus királyfi között volt. A Mérleg jegy uralkodó bolygója a Vénusz a harmóniáról, a szerelemről szól. A fiataloknak egy időre szét kell válniuk, hogy próbák sorozatán át, kiérdemelve egymás szerelmét, újra egymásra találhassanak. A király akarata ellenére Árgyélus útra kelt, hogy megkeresse választottját. Útja száz és száz éven át, világokon keresztül vezetet. A történetben ott járunk, amikor Árgyélus segítséget kér magasabb erőktől, a Naptól, a Holdtól végül a Széltől. Mivel ők nem tudnak segíteni, ekkor felmászott egy fára. Ez azt juttatja eszembe egyrészt, hogy ha az életben nem tudunk valamilyen problémában megoldást találni, nézzük meg azt magasabb szemszögből, látótávolságból, hátha akkor jobban rálátunk az egészre és megjöhet a megoldás. (Watzlawick úgy fogalmaz: „Lépj ki a rendszerből!”) Másrészt a világfát juttatja eszembe, amikor magasabb erőkhöz folyamodik a sámán, a szellemvilágtól kér segítséget. Ez a lépés Árgyé-

lusnak is megoldást hoz, észreveszi a fényt a világozottságot és eljut az Állatkirály birodalmába, akinek egyik állata, épp a sánta farkas, tudta, hol lakik Tündér Ilona. A rómaiak a csata előtt megjelenő farkast a győzelem jelképének tekintették, mert a Marsnak, a háború istenének állata volt. A Mérleg csillagkép alatt található Lupus, a Farkas csillagkép. Ő a Tejút alsó kapujánál várakozik a Nap ellenfeleként. A Mérleg egy napkapu, ezen áthaladva már más minőségbe érkezünk. A sánta farkas hátára vette Árgyilust, és 100 esztendeig mentek. Itt már a következő jegyben járunk, ahol lelkünk sötét bugyraiba lemerülve, majd ezen keresztül megtisztulva, transzformáción, változáson át fénix madárként kirepülhetünk. Ez a Skorpió csillagkép. Elhagyjuk a régi dolgainkat és egy új világ felé haladunk. A Skorpió jelentős része a Tejút hasadékát őrzi. Ez az a hely, amikor már mély, titkos igazságok felé fordulunk. A történetünkben is Árgyélus nem azt az utat követte, amit édesapja szánt neki, ő egy láthatatlan világgal kereste a kapcsolatot.

Aztán újabb 100 esztendő következett, ezt az utat már egyedül kellett megtennie a hősnek. A Skorpió felett található a Kígyóirtó csillagkép, a gyógyítás, beavatás szimbóluma. Ez alatt a 200 év alatt hősünk nagy utat tett meg, megjárta saját mélységeit is.

Amikor a három ördöggel találkozott, akkor már a Nyilas csillagképben járunk, akikről a kentaurók jutnak az eszembe, akik a Tejút hasadékában barlangban laknak. Furfanggal szerzi meg tőlük a varázseszközöket, köpönyeget, ostort, bocskort, amelyek segítségével pillanatok alatt jut el oda, ahova szeretne. A Tejút felső hasadékánál járunk. A monda szerint a Tejút a Herkulest szoptató Héra szétfröccsent teje. Egy fénylő, ködszerű sáv az égen, mely kettéosztja az égboltot, ölelő karokkal rendelkező spirálgalaxis. Egy hatalmas égi kör, mely körülölel számtalan Naprendszert.

A Tejút az isteni erők, energiák útja. A földi minőséget égi minőséggé emelő teremtés lehetősége. Árgyélus hirtelen egy kristálytisza palota előtt termett. A Bak csillagjegyhez érkeztünk. A félelmetes Varázsló, aki ha otthon lett volna a királyfi érkezésekor, akkor ő már „halál fia” lenne, az hogy a varázslat rabságában él Tündér Ilona, a banya vénsége és hogy ő is akadályozza a fiatalok egymásra találását, mind-mind a Szaturnuszi prin-

cípiumot juttatja eszembe. A Bak „ura” a Szaturnusz a korlátok, akadályok, időskor, félelem és az erőszak megjelenítője. A pofonok, amiket Tündér Ilona a játszótársainak ad Árgyélus hírére, mert nem hisz, mind a keménység, a hitetlenség Szaturnuszi minőségek. Szaturnusz a „Kapu őre”. Csak félelmeink, akadályaink legyőzése után juthatunk egy „magasabb világba, a transzszaturnáliák világába. De a Bak jegyben ott van a felszabadulás, rabláncaink levételének, félelmeinktől való megszabadulás reménye, ha következetesen lépésről-lépésre szívünkre hallgatva járjuk az Isten által kijelölt utunkat. De ezt már a Vízöntő jegy hozza, ami szabadságról, a felszabadulásról szól. Ezt hősiünk sikeresen teljesítette, kiállta az „élet” próbáit. Bátor volt, amikor ellenszegült apjának és otthagya fényűző, kényelmes életét szívét követte. Alázatot, szeretetet, kitartást tanult útján. Mert segítséget kémi és el is tudta azt fogadni a kellő időben.

Ezt követi a Halak időszaka, ahol ismét egy varázseszközt hív segítségül, a sípot, aminek a segítségével tudja csak elérni célját hősiünk. Szeretetének túl kell mutatni az újabb akadályon is. A Halak csillagkép felett helyezkedik el a Pegaszusz. A szimbolika e paripát a földi akadályo-

kat legyőző jelképeként írja le. Így elérkezett a győzelem ideje a gonoszság, a varázslat, az akadályok fölött. Ehhez kellett erő, furfang, bátorság az „élen járáshoz”. Ezek a Kos jegy sajátjai. A Bika jegyben, a szerelem és szépség jegyében végleg egymásra talál a fiatal pár és kiteljesedhet szerelmük. Ismét ragyogást érzünk a mesében. Az Ikrek kettős jegy, poláris világunk egyik megnyilvánulása. Ha az Egységben élnénk, nem lenne szükség erre, ott nincs jó és rossz, egyensúly van. Ebben a mesében az Ikrek kettősségére utal, hogy mikor felébredt Tündér Ilona a varázslatot megtörő csók után, az újabb csók előtt Árgyélus 11-szer pofonvágt a büntetésként, hogy nem hitt a játszótársainak. E kettősség kellett az egyensúlyhoz. A Rák csillagkép az otthon, a család, az érzések jegye. A szerelmesek végre hazatérhetnek, mindketten megjárták lélekútjukat. A lélek hazatalálása ez, az otthonra lelés, megérkezés a szeretetbe.

Mindannyiunk útját írja le ez a mese. Mindannyiunk célja, hogy saját magunk megismerése után, legyőzve démonainkat, magunkra találva, önmagunkban Istent megtalálva szeretetre, békére leljünk. Ezt az utat járom én is. Talán ezért simogatja a lelket ez a mese, hiszen rólam is szól.

Tündérszép Ilona és Árgyélus Magyar népmese

Volt egyszer egy király és annak három fia. Volt a királynak egy almafája, amelyen aranyalmák termettek. Olyan különös fa volt az, hogy éjjel virágzott, s meg is ért rajta az alma minden éjjel. Így a király gazdagsága napról napra annyira szaporodott, hogy oly gazdag király nem volt az egész világon.

Egyszer azonban a király, amikor szokása szerint korán reggel kiment sétálgatni gyönyörűsége kertjébe, az aranyalmáknak csak a hűlt helyét lelte. Így történt ez másnap is, harmadnap is.

Összehívta a király erre az egész udvart, s kihirdette, hogy ha olyan emberrel találkozik, aki az aranyalmákat megőrzi, fele vagyonát neki adja.

Az öröknek sem kellett egyéb, odaállottak az almafához. De hiába volt minden, mert éjfél tájban mély álmot ereszkedett rájuk, és alig múlt el negyedóra, mire felébredtek, az aranyalmák mind eltűntek. Egyszer azután a tanácskozásban felszólt a három királyfiú, és megjelentették, hogy ők fogják őrizni az almát.

Legelőször is a legidősebb ment őrködni. De vele is csak ugyanaz történt, ami a többivel.

A középső sem járt jobban.

Végre a legkisebb vállalkozott, Árgyélus királyfi. Legelőször is dohánnyal jól megtömött aranyszelencét dugott a zsebébe, így ült le az almafa alá.

A holdvilág szépen világított Árgyélus királyfi arcára, már érezni kezdte, hogy az álmot össze akarja a szemét húzni, szippantott hát egy kis do-

hányt, jól megdörzsölte a szemét, nagyokat prüssz-szentett. Aztán másodszer is nagyot szippantott a dohányból, még egyszer megdörzsölte a szemét. Egyszer csak halk suttogást hallott. Feltekintett, hát a feje felett tizenkét hollót látott repülni. Egyenest az almafához tartottak; a tizenharmadik holló mint vezér, elöl repült. Árgyéus megkapta a tizenharmadik hollónak a lábát, s felkiáltott:

- Megvagy, tolvaj!

De midőn rátekintett, hát látja, hogy karja közt gyönyörű szép lány fekszik, aranyfürtjei elta-karják szép fehér vállát.

- Ki vagy te, szép tolvaj? - kérdi a királyfi. - Soha többé el nem eresztelek!

- Én Tündérszép Ilona vagyok - mondta a szép lány -, ezek a hollók pedig a lánypajtásaim. Mulatságból minden este iderepülünk, hogy a sok aranyalmákat leszedjük. De nálad nem maradhatok, pedig megvallom hogy te vagy, akit soha felejtene nem lehet, mert csak téged szeretlek!

- Maradj nálam - kérte Árgyéus.

- Nem maradhatok - felelte Tündérszép Ilona -, de megígérem, hogy ezentúl mindennap el fogok jönni, de az almákat többé el nem viszem. Légy mindig itt, ha látni akarsz!

Ezzel nagy robajjal elrepült a tizenhárom holló.

Másnap az egész udvar nagy csodálkozására az aranyalmák mind meg voltak. A király homlokon csókolta a fiát. Árgyéus csak azt kérte az apjától, engedje meg, hogy tovább is őrizhesse az almafát.

Ki is ment minden éjjel Árgyéus királyfi örködni, hogy láthassa Tündérszép Ionát.

De volt a király udvarában egy Vénbanya, aki Árgyéus királyfit nagyon szemmel tartotta. A király is kezdett kíváncsi lenni, mi lehet az oka hogy Árgyéus annyira szeret az almafánál örködni. Magához szólította hát a Vénbanyát, és így szólt hozzá:

- Látom, hogy Árgyéus királyfit te szemmel tartod. Vigyázd meg egyszer, mikor az almafánál örködik!

A Vénbanya úgy tett. Mikor Árgyéus az almafához ment örködni a Vénbanya a bokrok mögé bújt. Másnap korán reggel már jelentette a királynak:

- Meglestem Árgyéus királyfit. Gyönyörűsége aranyhajú lánnyal láttam az almafa alatt

ülni; holló képében jött az almafára, úgy lett belőle aranyhajú lány.

- Hazudsz, Vénbanya! - mondta a király. - Nem igaz!

- De úgy van az, felséges uram. Ha kell, holnap jelet is hozok arról hogy igazam van.

Másnap este Árgyéus és Tündérszép Ilona megint egymással mulattak. Maguk sem tudták, hogyan történt, mélyen elaludtak mind a ketten. Ekkor előcsúszott a Vénbanya, és egy aranyfürtöt levágott Tündérszép Ilona hajából, azután lassan elment.

Felébredt Tündérszép Ilona, sírni, jajgatni kezdett, felébredt erre Árgyéus is.

- Mi bajod van, kedvesem?

- Jaj, Árgyéus, élj boldogul, én téged soha többé nem láthatlak, nálad nem maradhatok; a házadban tolvajok laknak, nézd, aranyfürtjeimből egyet levágtak.

Ezzel megölelte Árgyéust, ujjáról egy gyűrűt vett le, és Árgyéuséra húzta.

- Neked adom - mondta -, erről akárhol megismerlek.

Ezzel összecsapta kezét, hollóvá változott és elrepült.

Másnap reggel a Vénbanya megmutatta az aranyfürtöt a királynak. Nagyon csodálkozott a király, és tüstént magához hívatta Árgyéus királyfit.

- Édes fiam, testvéreidet már mind kiházasítottam, megjött az hogy téged is megházasítsalak; gazdag királylányt kerestem számodra, azt hiszem, nem lesz ellenvetésed.

- Kedves atyám, én meg fogok házasodni, de csak úgy, ha én választok magamnak feleséget. Már találtam is. Tündérszép Ilona lesz a feleségem!

A királynak nem tetszett a felelet, de bármint akarta is lebeszélni Árgyéust a kívánságáról, az nem engedett. Kardot kötött az oldalára, és elment hogy Tündérszép Ionát megkeresse. Az egész udvar gyászba borult utána.

Már majdnem az egész világot összejárta Árgyéus, de Tündérszép Ionának még a nyomára sem talált.

Egyszer egy kis házhoz jutott, a házban egy vén anyóra talált. Illendően köszöntötte. A vén anyó széken ült, csodálkozva kérdezte Árgyéust:

- Hol jársz erre, ahol a madár se jár?

- Öreganyám - mondta Árgyéus -, nem tudná

nekem megmondani merre lakik Tündérszép Ilona?

- Nem biz én, édes fiam, de talán ha hazajön az uram, a Nap, mindenüvé odasüt, az talán meg tudja mondani. De bújj el, mert meglát, felfal!

Erre elbújt Árgyélus. Hazajött a Nap, belép a szobába, mindjárt kezdte:

- Pfü, pfü, anyó, emberhús, büdös!

Erre kimászott az ágy alól Árgyélus, s köszöntötte a Napot.

- Szerencséd, hogy szépen köszöntöttél - mondta a Nap -, másként felfaltalak volna! Tündérszép Ilonáról nem tudok semmit, de talán Hold bátyám tud felőle valamit.

Elment hát Árgyélus oda is. Ott is úgy járt, mint a Napnál. Az a Szélhez utasította.

Oda is eljutott, szépen beköszöntött, és a Széltől is megkérdezte, hogy nem tud-e valamit Tündérszép Ilona felől.

- Én - mondta a Szél - nem tudok semmit, de nem messze tőlem abban az erdőben lakik az Állatkirály, az talán tud valamit.

Ment, mendegélt újra Árgyélus, már egészen beesteledett, úgy, hogy majdnem semmit sem látott, felmászott egy fára, szétnézett, nem lát-e valahol világot. Csakugyan messze távolban észrevett egy kis világocskát, egy szép kastélyból szüremlett. Bekopogott, kinyílt az ajtó, és egy óriás jött elébe, akinek a szeme a homlokán volt.

- Jó estét, felséges király - köszönt Árgyélus, - nem tudnál te nekem Tündérszép Ilonáról valamit mondani, hol lakhat?

- Szerencséd, hogy úgy köszöntöttél, mint illik, másként halálfia lettél volna! Én az Állatkirály vagyok. Tündérszép Ilonáról nem tudok semmit, de talán az állataim közül valamelyik tud felőle valamit.

Ezzel egyet füttyentett, és az egész palota azonnal tele lett mindenféle állattal. Megtette a király a kérdést, de az állatok közül sem tudott senki semmit. Végre is előkullogott egy sánta farkas:

- Én - mondta a sánta farkas - tudok Tündérszép Ilona felől valamit.

A Fekete-tengeren túl lakik, ott törték el a lábamat.

- Nahát, akkor vezesd oda ezt a szegény királyfit - mondta a király.

A sánta farkas azonnal odaállt, hogy Árgyélus üljön rá. Így mentek száz meg száz esztendeig.

Egyszer csak letette a farkas Árgyélust.

- Már én tovább nem vihetlek, oda most már magad is eltalálsz, hisz nincs már messzire, csak száz esztendőt kell még menni! - ezzel elbúcsúzott tőle, és elsántikált.

Ment, mendegélt Árgyélus tovább, egyszer csak egy völgyet lát mely három hegygel volt körülvéve. A völgyben épp három ördög verekedett. Odament hozzájuk, és kérdezte tőlük, miért verekednek.

- Az atyánk meghalt, s maga után ezt a köpönyeget, ostort és a bocskort hagyta. Ez a köpönyeg olyan köpönyeg, hogyha magadra veszed, és aztán a bocskort a lábadra húzod, és ezzel az ostorral egyet csattantasz, és azt mondod: "Hipp-hopp! Ott legyek, ahol akarok" ott vagy azonnal; ezen nem tudunk mi megegyezni. Nem tudjuk, kire mi jusson.

- No - mondta Árgyélus -, ha csak az a baj, majd elosztom én köztetek; hanem egyik hágjon fel erre a hegyre, a másik arra, a harmadik meg amarra!

Az ördögök felmentek a hegyre. Árgyélus pedig felvette magára a köpönyeget és a bocskort, az ostorral egyet csattintott, és azt mondta: "Hipp-hopp! Ott legyek, ahol akarok, legyek azonnal Tündérszép Ilonánál!"

Azonnal egy kristálytisza palota előtt termett. Éppen kitekintett az ablakon Tündérszép Ilona egyik játszótársa, meg ismerte Árgyélust, beszaladt hangosan Tündérszép Ilonához:

- Itt jön Árgyélus!

Tündérszép Ilona azt hitte, hogy csak játszanak vele, pofon vágta a lánypajtását.

De jött a másik, a harmadik, a negyedik, a tizenegyedik, de úgy jártak mind a tizenegyen, mint az első.

Árgyélus bekopogott az ajtón. Egy öregasszony jött ajtót nyitni. Nagy csodálkozással nézett Árgyélusra. Aztán a csodálkozása nagy örömmé változott.

- Jaj, de jó, hogy itt vagy, Árgyélus, legalább megszabadítod a királykisasszonyunkat! Most nem lehetsz vele, csak éjfél tájban, mert csak akkor járhat szabadon. Akkor, ha te háromszor megcsókolod, a Varázslónak nem lesz több hatalma rajta. Most éppen jókor jöttél, mert nincs itthon, másként halálfia lennél.

- Nem félek én tőle sem - mondta Árgyélus -, megvívok én vele!

Az öregasszony behívta Árgyélust, selyem-
ágyat vetett neki, pompás vacsorát készített szá-
mára, aztán azt mondta:

- Minden éjjel eljön ide Tündérszép Ilona, ne
aludj el!

De az öregasszony gonosz boszorkány volt.
Volt egy sípja, melyet ha megfúj, akit akart, el-
latott vele. Most is kihúzta a sípot, elfordult és
sípol, és attól Árgyélus úgy elaludt, hogy azt sem
tudta, hogy a világon volt-e valaha. Éjfél tájban
eljött Tündérszép Ilona, meglátta a kedvesét, és
felkiáltott:

- Ébredj fel, kedvesem! Ha háromszor meg-
csókolsz, megszabadulok a varázslattól.

De Árgyélus nem ébredt fel. Reggel azt
mondja a vén banya:

- Itt volt Tündérszép Ilona, de te aludtál, mint
a bunda.

Másnap is úgy történt, harmadnap is.

De egyszer, amint a Vénboszorkány elbó-
biskolt, Árgyélus meglátta a nyakán a sípot. Le-
oldotta, és kíváncsiságból belefúj. Hát látja ám,
hogy az egész cselédség elaludt tőle.

Ekkor tért észre, hogy azért aludt ő is olyan
mélyen, mikor a vén banya sípol. Most a maga
nyakára akasztotta a sípot, és valahányszor a Bo-
szorkány fel akart ébredni, ő mindannyiszor sípol
egyet. Így volt éjjel.

Ekkor jött Tündérszép Ilona. Árgyélus há-
romszor megcsókolta, és azonnal az egész vár kivi-
lágosodott, minden ajtó felnyílt, a Vénboszorkány
elsüllyedt.

De hogy másodszor megcsókolta volna Árgyé-
lus Tündérszép Ilonát, előbb tizenegyszer pofon
vágta.

- Ez azért van, mivel te tizenegy játszótár-
sadat pofon vágta, mikor igazat mondtak.

- Megérdemlem - rebegette Tündérszép Ilona.

Ekkor Árgyélus karjába vette Tündérszép Ilo-
nát, felhúzza a köpönyegét és bocskorát, ostorával
egyed csattantott.

- Hopp-hopp! Ott legyenek, ahol én akarok, le-
gyek az apám várában!

Azonnal odarepültek egy szempillantás alatt.

Árgyélus hatalmas király lett, Tündérszép
Ilona hatalmas tündér; ha meg nem haltak, most
is élnek.

Than Mór: (Óbecse, 1828. június 19. – Trieszt, 1899. március 11.) Tündér Ilona és Árgyélus királyfi (Internet)

„Nehéz ma igaz úton járni, de lehet”
(Válasz Ablonczy Bálintnak)*

„Nem akkor erős és bátor valaki, amikor hangos.”
(gróf Teleki Pál)

A ferencvárosi időközi választásokon az úgymond „harmadik erő” – a Jobbik – a „mérsékelt” jobboldali erőkből pánikreakciót váltott ki. Jól értik olvasóink, nem az MSZP és az SZDSZ ellen kampányolt a magát nemzeti-keresztény értékeket képviselő újságírónak valló Ablonczy Bálint a Heti Válaszban, hanem az Atilla népfőiskola, a gárda (?) és minden, szerinte radikálisnak vélt nemzeti erő ellen. Lázálmában szervezkednek, szubkultúrára támaszkodnak (baloldali-liberális szubkultúra nincs?), esetleg elvisznek néhány szavazatot a „mérsékelttől”. Világos, ütni kell a radikális jobboldalt, hátha szétesik a 2010-es választásokra. Szép feladat és volt, aki felvállalta; pártmunkaként, vagy előnyökben reménykedve.

Hogy még nagyobbat csattanjon az ütés, a Jobbikat egy olyan emberrel kötötte össze Ablonczy, aki az Atilla Király Népfőiskolán nemzeti identitásra, önbecsülésre, hazaszeretetre tanítja az állami iskolákban ezekről mit sem halló fiatalokat. Ablonczy és kortársai sem sokat tudhatnak minderről, mert a hazai történetírás nagy dicsőségére őket sem erre tanították. Ezt kívánom pótolni immár 40 évi egyetemi oktatással és több tíz könyv megírásával, mint antropológus. „Álcázásként” minden könyvem magyar értékeket közvetít, előadásaim ezeket adja át. Nem válna kárára Ablonczynak sem néhány előadásomon részt venni az Atilla Király Népfőiskolán. A denunciálást erősítendő, itt-ott olvasott feltételezéseket terjeszt rólam, karöltve a celebnek kikiáltott ifjabb Ungváryval és Tabajdival. Utóbbiak nem kevesebbet vállaltak magukra, mint-hogy célba véve a keresztény egyházakat „rendet vágjanak” a püspökök, a katolikus papok és a velük kapcsolatot tartó, kizárólag keresztény-nemzeti elkötelezettségű emberek között. Nagy igyekezetükben soha nem találtak szocialista, liberális, kommunista vagy egyéb ideológiát valló ügynököt. A Kenedi bizottságot is azért hozták létre – amelynek Ung-

váry is tagja – hogy levadássza a jobboldali „ügynököket”, hiteltelenné tegye a keresztény egyházakat. Ablonczy is azonnal igénybe vette szolgáltatásait, és hogy még egyet rúgjon a Jobbikon, a fotón, amit rólam közölt, Morvai Ferenc is szerepel, sunyi módon utalva a még mindig lezáratlan Petőfi-ügyre.

Csak a durvább hibákra utalva hívom föl Ablonczy figyelmét: 1. A népfőiskola nem asztaltársaság, Trianon után mások mellett azokkal állították talpra az országot. 2. A népfőiskolákat nem kell akkreditálni, csak bejegyeztetni. 3. Sem történész, sem régész nem vagyok, biológus-antropológus a szakmám, természetesen soha nem tartottam előadást nagy magyar csatákról, mert nem értek hozzá. 4. A kételyek nem tények, személyes adataim – mivel nem vagyok közszereplő, semmilyen pártnak nem vagyok tagja – nem nyilvánosak. Ezért jogi úton szerzek elégtételt. 5. Külhonba csak külföldi fél meghívására utaztam, soha egyetlen magyar ösztöndíjat sem kaptam (még a Sorostól sem, mint sok történész). 6. A szakmámban semmilyen tudományos fokozatot nem engedtek megszerezni, nem úgy, mint az újdonsült „szakmatudóknak”, akik csak benyúlnak egy levéltár papírjai közé, és máris megmondják a tutit. 7. Üzleti vállalkozásai nemcsak a radikális jobboldalnak vannak, sorolhatnék egyet s mást. 8. Magyarországon jelenleg sem rasszista, sem fasiszta, sem szélsőséges jobboldali párt nincs. 9. Átvilágításon a Magyar Televízióban 1997-ben elvégezték, „kockázati tényezőit” nem találtak (Dr. Kodela László főcsoportfőnök).

Végezetül: országunkban ma is működik 120 népfőiskola, ezeknek vagyok a koordinálója. Ablonczy úrnak utána kellene olvasnia, hogy 1842-ben a dán Grundtvig evangélikus püspök milyen csodat tett Dániában a népfőiskolák életre hívásával. A fiatalokat ezután is fölkészítem egy értelmesebb, eredményesebb, keresztényibb, nemzetibb életre, akár tetszik a kompromisszumra mindig kész celebnek, akár nem. Mert „mindnyájunknak az a kötelességünk, hogy magánérdekeinket az ország érdekei alá rendeljük.” (gróf Teleki Pál).

* Iskolánk seniorát Dr. Kiszely István professzort 2 éve állította pellengére a média. Professzorunk sokáig némán tűrte a megpróbáltatásokat, míg végre most megengedte, hogy leközzöljük választát.

Tibold Makó Szabina

GONDOLATOK A VILÁG VÉGÉRŐL

Most, amikor már mindenki hallott az ősi kalendáriumok (Maya/Aztec, I Ching, u.n Sumér, Hopi, Aborigin, Dogan stb.) korunkra vészt jósló következtetéseiről, nehéz nem odafigyelni e hollókárogásra. A napjainkban elhunyt Zacharia Sitchin felkavarta a leülepedett port arról az emberiségre nézve sorsdöntő korról, ami több ezer évvel megelőzte e biblikus kort. A Sumér ékiratok felkeltették érdeklődését, és megtanulta olvasni őket, s azokban böngészvén értelmet talált a Biblia furcsa módon kettős bekezdésére.

Először így szól az ember teremtésének története: „Azt mondta Isten: Alkossunk embert a saját képünkre, hozzánk hasonlónak... férfivá és nővé teremtette őket...” Aztán furcsa módon jön egy új bekezdés a Bibliában, egy új hajnal az ember teremtésében, miután már minden megteremtett Isten, a szaporodó emberekkel együtt. Itt egy Édenről van szó, ahol új emberpár készül, s a nőt, Évát, Ádám (aki itt meglepő módon az első ember a már benépesített földön) bordájából alkotja meg ez a már nem többes számban gondolkodó Isten. Ezen mélyen elgondolkodott Sitchin, s főleg héber/angol nyelvismeretei segítségével kibogozta korunk emberiségének egy nagyon érdekes pre-egzisztenciáját. Jelen történelemtanításunkkal és a darwini evolúciós elmélettel nem egészen egy lapon említhető ősmúltunk nem csak földi, hanem kozmikus méretekben működő eposzát elevenítette elénk. Mint Erich von Dänikent, őt is semmibe vette az akadémikus világ, de hál' Istennek az általános emberi szellem nem olyan, mint az akadémikusoké. Ezzel nem azt mondom, hogy nem becsülöm az akadémikusok munkásságát, csak azt, hogy sajnos elzárkóznak a gyakran vakító fényben álló új felismerések lehetőségétől is, ha veszélyeztetni a presztízsüket, tisztelet a kivételnek.

Nos, Sitchin felfedezett a sumír agyagtáblákon egy 12. bolygót is naprendszerünkben, amit ő Nibirunak (Marduk a mi ismeretünk szerint) nevez és felelősnek tart a Földünkön és naprend-

szerünkben történő hatalmas, kataklizmikus és evolúciós változásokért. Ez a vándorbolygó Nibiru (amit gyakran Nimróddal azonosítanak), hozza magával óriási elliptikus pályáján naprendszerünkben való belépésekor, a `szeles-tál=celestial`¹-isan előírt isteni rend fordulatait. Ezek megegyeznek a nagy évkör kb. 25 000 éves ciklusával (nem merek pontos évet írni, mert az idő relatív), s azon belül kb. 2100 éves a földi korszakok váltakozása, amit legpontosabban a Mayák kalendáriuma tükröz. Ami még nagyon érdekes a Maya-Toltec hosszúsámításban, hogy nem csak számokkal jelzik az egymást követő korokat, hanem színekkel és vibrációval is. Pl. Az Egyiptom első 3000 évét aransárga kozmikus spektrumba helyezik, míg a Toltec/Maya/Aztec/Inka kor Ámbra-vörös sugárban fürdött. A mi korunk állítólag fehér fényben áll...

Mivel ők `álmjárók` voltak, ismerték a szemmel nem látható valóságokat is. A korszak és szín párhuzam ismerete valójában azt bizonyítja, hogy ők már dimenzióváltásra is képesek voltak tudatos szinten, így tényleg `látták` is a korokat, nem csak számolták az időt lineáris rendben.

Mit jelent az, hogy `látták a korokat`? Azt, hogy olyan magas frekvenciában észlelték a valóságok gyűrődéseit, ahol már nem az anyagi tömörülés, hanem az elementális valóság érvényesül. A Teremtés ezen vetületében a Fény áthatol egy „univerzális prizmán”, s a váltakozó korokat drágakő szerűen, különböző színekben jeleníti meg. Ezek a színek meghatározzák a kor fizikai, szellemi, spirituális lényegét, s az abban a korban élő tudatos és érzékeny lények átélik e domináns fény/színhatást, míg élményükké teszik azt a valóságot, amelyben formát öltöttek. Bármily hihetetlennek is hangzik, a Fények és Színek valóságában történik lelkünk evolúciója, mely evolúció nem csak a Földbolygónkra, hanem az egész naprendszerünkre, a galaxisunkra, s végérvényesen a teljes Mindenségre hatással van.

¹ égi

Amikor a múlt nyári Őskutatási Fórumon a kristályokról beszéltem, megérintettem színeik fontosságát és az energia pontjainkra (csakráinkra) való hatásukat vibrációik és kémiai felépítéseik szerint is. Most a színekkel szeretnék foglalkozni kicsit, mielőtt a Világ végéhez érek, mert azok adják számunkra a leglényegesebben ható rezgési hullámokat, melyek felismertetik majd velünk, miért is beszélünk koronkénti apokalipsziszról.

Színek forgatagában élünk, s annyira hozzá tartoznak ők mindennapjainkhoz, hogy eszünkbe sem jut megállni egy pillanatra és elcsodálkozni saját megdöbbenő képességünkön, mi szinte állandóan referálunk rájuk, kontaktusban vagyunk velük és még a hangulatunk is függ tőlük. Mit veszek fel reggel, mi áll jól ma rajtam? Milyen érdekes, tegnap jó voltam pirosban, de ma csak a fekete esik jól stb... Színeinkkel asszociáljuk érzelmeinket, indulatainkat, élő és élettelen alkotásainkat, e megrögzöttnek tűnő, gyakran szürkének érzett valóságban. Ha csak egy picit is lelassulunk és gondolatot szentelünk ennek a különleges emberi képességnek, akkor azt is latba kell vetnünk, miért is vagyunk erre képesek? Talán, mert a Teremtő döntött úgy, hogy számunkra lényeges legyen érzékelhető valóságunk, s hogy az milyen színben nyilatkozik meg, pompázik fel előttünk, az Ő ajándéka. Ez is hozzátartozik a Teremtő játékoságához és szerintem humorához is, amit nem igen értékelünk...

1. Gyökér csakra	Helye: A gerinc töve (farokcsont)	színe: mélyvörös
2. Reproaktív csakra	Helye: Nőknél a méh, férfiaknál prosztatata	színe: narancs
3. Nap csakra	Helye: Köldök és környéke	színe: nap-sárga
4. Szív csakra	Helye: Szív és környéke	színe: fa-zöld
5. Torok csakra	Helye: Pajzsmirigy környéke	színe: égszínkék
6. Harmadik szem	Helye: Toboz mirigy	színe: indigókék
7. Korona csakra	Helye: A kutacsok találkozása	színe: viola

A fentiek azok a csakrák melyeket többé kevésbé mindenki ismer. Ezek az energia központok vertikálisan helyezkednek el és valójában testünk tengelyének lényeges pontjai. Eddigi egzisztenciális valóságunkban ezek feltérképezésére volt a legnagyobb szükségünk, hiszen ők mozgatják 3+1 dimenziós valóságunkat. A Mindenség olyan csodálatos lét-állapot, melyben csak a kiteljesü-

A színskála 7 látható (szivárvány) színét képes a szemünk gond nélkül regisztrálni, mert ebben a dimenzióban vannak otthon. Na de a felsőbb vibrációs szinteken megjelenő színeket, mint pl. az ultraviola színt, már csak segítséggel tudjuk észlelni, s azt is tudjuk, hogy a fizikai testünk nem nagyon tolerálja őket, tehát valami más állapotban kell legyünk ahhoz, hogy ne legyenek ártalmasak ránk. Úgy érzem, mintha ezek a magas vibrációjú színek bizonyítanák előttünk az Isteni egzisztencia lehetőségét, hiszen attól, hogy mi nem látjuk, még léteznek. Tehát nyugodtan kimondom, hogy szellemileg végre feltornáztuk magunkat egy új értelmi és lelki szintre; ahonnan már csak egy ugrás lesz érzékelni azt, ami ismereti anyagunk tárházában megbúvó valóság.

Az ezoterikus ismeretek és fogalmak szinte észrevétlenül szivárogtak be szókincsünkbe, s az asztrológia eredendően a jó öreg asztrológia minden újságban felüti a fejét. Nem hiszem, hogy sokan lennének, akik még nem hallottak a bolygók hatásáról, a csillagjegyek karakter és sors jelzéseiről, vagy az ősi Mágus-tanok jól ismert energia tetről melyet az u.n. csakrák mozgatnak. Akit érdekel az ezoterika, az már profi ezekben az ismeretekben, de azért az emlékezetünk felfrissítéséért gyorsan átfutok az ismert hét csakrán és a velük rezonáló színeken.

lésnek vannak útjai és lehetősége. Ami nem gyarapszik és nem képes megújulásra, az leperog, mint a gyümölcsfáról a többlet, azok az elsatnyult, be nem érett lehetőségek... Minden feltételünk megadatott e testben, hogy gyarapodhassunk szellemileg, lélekben és végül is egy csodálatos, egzaltált, ezoterikus lényé válhassunk, mely tudatos szinten magába fogadhatja a Végteletent.

Akkor hát, hol is van az a bizonyos Világvége, amivel ijesztgetnek? Itt áll a küszöbön, csendben várakozik, mint a Halál, az ember bal válla mögött... Hiszen, ennek a világnak úgy, ahogy mi ismerjük, lassan bealkonyodik, hogy új fényre virradhasson. Mikor? Ki tudja, Istené az utolsó szó. 2012. december 21. legalább olyan jó dátum, mint Március idusa... A küszöb mindig itt van, csak mi nem igen állunk rajta sokáig, hiszen végül is minden küszöb átléphető...

Ebben az új fényben új ismeretek elevenednek meg előttünk. Újak? Vagy csak újra emlékezünk rájuk? Nem tudom, mert ha az igaz, hogy mindig voltunk és mindig leszünk, akkor ebben az elcsépelet bölcsességben az rejlik, hogy minden pillanat állandóan terhes a Mindenséggel... A Mindenség bennünk él, éppen úgy, mint mi Őbenne, ezért a jelenben átélt élményünk ruhazza fel az Örökkévalóságot jelentőséggel. Akkor van a világunknak vége, amikor végre „megérett és leesik az ágról”. Az életfa ágáról, hogy új valóságot teremthessen magának, mialatt féltőn magában rejti előző valóságának álm-magvait. Rejti, hogy újra megtalálhassuk titkait.

Csak hogy minden újjászületéssel, új adottságokat is kapunk. Lehet, hogy egy finomabb érzékelő állapotra ébredünk, mely egy hatalmasabb, teljesebb képet enged felismerni önmagunkból. Már sokan vannak közöttünk, akik érzékelik e változásokat és beszélnek is róla, félelem nélkül. S azzal, hogy finom-hangolásunk lehetősége eljut a tudatunkig, már be is ékelődött észrevétlenül a valóságunkba. Vajon a zongora tudja-e, hogy hangolja, s fáj-e az neki...?

Nem mindig lehet tudni a mi miértjét, s meg kell járnunk az utunkat rendesen, becsülettel, hogy visszatekinthessünk rá és őszintén felmérhessük az értékét. Majd talán rá is jövünk egyszer az Isteni Bölcsességre, mely megjáratta velünk ezt a Nagy Nehéz Utat, melynek rögei közt botladozván gyakran szidtuk Őt, s indignáltan vajúdtunk `igazságtalanságával`. Aztán visszatekintvén, ha megpihenünk a történetek felett, megvilágosodik célja, s felismerjük, hogy nagyon is volt értelme annak, amivel megviaskodtunk. Aki nem talál értelmet, az tovább duzzog és szenved, s nem szégyelli szidni a Teremtőjét. Nem szenvedésre szü-

lettünk, hanem csodálatra és gyönyörűsége, de az, aki soha nem szenvedett, talán nem is tudja értékelni igazán az Életcsodát.

Úgy érzem, amiről most fogok beszélni, az is korunk csodái közé tartozik. Egy kis csodával szeretnék kedveskedni olvasóimnak, korunk egy különleges ajándékával, melyet méltón nevezhetünk emelkedett ismeretnek. Rövidesen éppen úgy fogjuk használni őket, mint ahogy a hét alap csakránk ismeretét fogadtuk magunkba. A csakráink ismerete megváltoztatta a tudatunkat, az egészségünket, és általában ahogyan egymáshoz, a Természethez és önmagunkhoz viszonyulunk. Ez a kis ajándéksoda pedig, nem más, mint a magasabb vibrációs szinten működő csakráink ismerete, hiszen az emberiség elérkezett ahhoz az evolúciós szinthez, ahol nagy szüksége lesz rájuk. Ken Eagle Feather (szintén Don Juan Matus tanítványa) így ír a magasabb rezonancián működő csakráról:

8. „A nyolcadik csakra a fej felett helyezkedik el, már kimozdulva a megszokott (ordinary) realitásból, de még mindig kapcsolódván az energia-testhez. Felismerni és megtanulni a működését ennek az energiának számunkra azt jelenti, hogy képesek leszünk ki és belépni ez ismert világunkból. Megváltoztatni e kohéziót Don Juan úgy fogalmazta, hogy `lángolni a belső tűzzel`.

Ennek a csakrának még nem adtunk nevet, de a színét a látók már meghatározták. Érdekes módon, a föld különböző pontjain majdnem egyazon időben, ugyanaz a szín-élménye volt az érzékenyeknek, amit nem tudtak mire vélni. Ugyanakkor a fizikai világban is megjelent ez a furcsa új szín látóktól függetlenül, autókon, divatcikkeken, főleg női szépítő szerekben, körömlakkokban. A szín neve: Enon lett.

ENON egy fémes pasztell szín, amiben van rózsaszín és viola, gyöngyházás fehér és fémes kék. Egy kevert szín, ami minden irányból más színt mutat. Ennek a színnek a kultiválása segíti e csakra megnyitódását, természetes ébredését is. Úgy

találták, hogy aki vonzódik ezek felé a furcsa „modern” színek felé, annak a 8. csakrája ébred.

A tény, hogy egyre többen képesek a szemmel nem látható lényekkel való kommunikációra, s hogy egyre több révülési élményben van részünk bizonyítja, hogy valami csodálatos dolog történik spirituális evolúciónk terén. Az egyre több és gyakoribb megmagyarázhatatlannak tűnő események, mint fénygömbök, UFO-k, gyönyörű, geometrikus minta-üzenetek a szántóföldeken, áttetsző képek más időzónákból, zenei hangzatok melyeknek nincsen instrumentális eredetük erősítik azt a tényt, hogy útban vagyunk egy magasabb rendű egzisztencia felé – a 8. energia-pontunk ébred.

9. A kilencedik csakra már a az u.n. Fénytest határán van, a 8. csakra fölött kb. ½ méterrel, vagyis attól függ milyen nagy az egyén fénytete. Aki hatalmasan sugárzik, annak egy teljes méterre is kiterjedhet a fénytete, tehát ott ez a csakra már kintebb van sokkal, közelebb a felső kommunikációhoz. Nem véletlen, hogy a szenteket a sugárzásukkal együtt ábrázolták. Minél kevesebb bennünk a földhözragadt kicsinyesség és félelmek szülte negatívizmus, annál közelebb kerülhetünk a tiszta, etherikus valóságunkhoz, vagyis a végső szabadsághoz.

Ennek a csakrának a színe fehér. A tiszta fény ez, amin keresztül szűrődik a Mindenség összes színe és hangja, melyeket a fensőbb Énünk alkalmasnak talál befogadásra. Ez a kilencedik csakra az, amit úgy neveznek, hogy „tökéletes Egység”. Ezen keresztül sugárzik az emberi fény-spektrum, ezen keresztül érkezünk el az egzaltált Egység érzéséhez és tiszta szellemű felismeréséhez. Itt kikapcsolódnak a fölöslegesen szubjektív emberi érzelmek, s az egyetlen valóság, a végtelenség csodálatos titokzatossága marad előttünk rendíthetetlenül.

10. A tizedik csakra oly messze, kívül esik a fényteten, hogy csak azok, akik már átestek a táltos papok tűzkörén ismerkedtek meg vele, tőlük van tudásunk róla. Ez valójában nem egy forgó mini energia-galaxis mint a többi, hanem úgy említik, hogy a `V`. Egy V, vagy talán inkább egy tölcser szerű energia-animáció, ami már kívül esik a fénytestünkön, de mégis ez tart minket összekötve az isteni szellemmel. Akinek a V-je el van csonkulva, vagy be van dugulva (egyszer majd kitérek erre is, de nem most) azok elvannak szakadva, vagy határolódva az Élő, fénylő, Szeretet Magtól. Ennek a V-nek nagyon fontos szerepe van, valószínűleg az angyali lények, vagyis a fensőbb Ének tartják karban, vagy esetleg ott töltik belénk az inspirációt, kreatív gondolatokat. Úgy gondolom, aki utat nyit a rossznak, az is valószínűleg ott jön át, ha nincs megfelelő lelki bástyánk. A keleti filozófusok és ezoterikus tanok szerint itt él a `God-head`, vagyis istentudat.

Amikor ez a csakra megnyílik, valami óriási erők lépnek működésbe, melyekkel szemben teljesen erőtlenné bizonyulunk. A kicsiségünk és függőségünk, a rászorultságunkkal együtt manifesztálódik, egyazon pillanatban. Személyes élményem volt, nem kívánom újraélni, s csak azért teszek itt említést róla, hogy elmondhassam, az érzés olyan volt, mintha egy óriási szél süvöltött volna be a fejembe a korona csakrámat is szétfeszítvén, s ott vagy háromszor éreztem ki-be süvíteni ezt a másvilági szelet. Hogy őszinte legyek, azt hittem végem van, de miután elmúlt ez a furcsa „celestialis vihar” olyan tisztának és könnyűnek éreztem magam, hogy szinte lebegni lettem volna képes. Csak azt tudnám még idefűzni, hogy nem tudom mi a pontos funkciója ennek a V-nek, de úgy érzem, hogy az lesz az utolsó kapunk, amin nekünk embereknek rövidesen átkellesz haladnunk a következő valóságba.

EZOTÉRIA

Még egyszer felteszem a kérdést: Lesz-e Világ Vége?

Miért ne lenne? Minden pillanat, minden óra, minden nap egy végzet. A Mindenségben hatalmas mérleg karok mozgása egyensúlyozza az állandóan forrásban lévő teremtő és teremtett valóságokat. Az egyik serpenyőjében az alakot öltött álm, a másik serpenyőjében pedig az örök misztérium, ami úgy képes megkeverni a valóságokat, hogy azok észre sem veszik mi történt velük. A hatalmas Égitestek élik a saját „celestalis” életüket és tudják, hogy mindennek eljön az ideje, úgy a megtisztulásnak, mint a felemelkedésnek. Ebben a félelmetesen elanyagiasodott világban, valahol mindenki kívánja a világ végét, így kéri egzisztenciális nyomorára a megoldást.

A Földünk, úgy mondják, már elkezdte a tengelyváltását, egyre több természeti csapással fogunk találkozni, melyek valójában ember csinálta katasztrófák. Mindenki csak a saját tetteért felelős és az egyetlen áldás és védelem, ha szívünk és jó-

érzésünk szerint cselekszünk mindig. Az énünket félre kell állítani most és annyi szépet és gyönyörűséget találni az életünkben és Föld Anyánkban amennyire csak képesek vagyunk szívünkkel rábukkanni. Találjunk csendes pillanatokot és fekdüdjünk a föld testére. Mondjuk el neki, hogy neki is köszönjük az életünket! Hogy táplál, s ellát minket, az ellene elkövetett megszámlálhatatlan bűneink ellenére is. Sugározzuk szeretetünket a solar-plexusunkból a Földanya belső napja felé és fogadjuk meg, hogy amikor Ő újjászületik, vele születünk mi is újjá, átadjuk magunkat a születés momentumának. Ne féljünk, mindig szeressünk! Bízunk benne, s tudjuk, hogy oly csodálatosan vagyunk megalkotva, hogy a testünk és a fény-testünk minden égi és földi mozgásra készen áll, ha a lélek hatalmas bennünk. A végzetre, az apokaliptikus időkre készen kell állnunk, még akkor is, ha életünkben nem következik be. Elsősorban nem fizikailag, hanem lélekben, szívünkben megerősödvén, s hinni, hinni az Örökkévalóságban.

Maya naptárkő (Internet)

Részletek Balla Antal: II. RÁKÓCZI FERENC című művéből¹II. Rákóczi Ferenc
történelmi szerepe és jelentősége²

Mányoki Ádám: II. Rákóczi Ferenc képmása
(a kép a függetlenségi harc elbukása miatt
emigrációba kényszerült fejedelem lengyelországi
tartózkodása idején, 1712-ben Gdanskban készült)
(Internet)

Több mint kétszáz esztendeje,³ hogy a Márvány-tenger partjain bezárult II. Rákóczi Ferenc életregénye. Ennek a két századnak történelmi távlatában tisztán láthatjuk élete művét: a romantikus ködötől megtisztulva tűnik eléink nagy-stíliú, európai méretű egyénisége; túlzásoktól és lekicsinyítéstől egyaránt mentesen értékelhetjük a nevéhez kapcsolódó szabadságharc eredményeit és jelentőségét.

Csodálatos, nagy élet az övé; minden szépítés, színezés nélkül regény, melyhez hasonlót alig teremtett regényíró fantáziája. Nehéz volna meg-

mondani egyetlen szóval, mi volt Rákóczi. Világfi, nemzetvezér, katona, államférfi, diplomata, bűnbánó remete, elmélkedő bölcse, bujdosó, nagy álmok álmodója, nagy remények hajótöröttje; halála után – ugyanúgy, mint XIX. századi reinkarnációja Kossuth Lajos – legendák hőse. Ennyi színben, formában látja őt majd az olvasó a következő lapokon.

A nevéhez kapcsolódó mozgalom szabadságharc a szónak legigazibb értelmében. Fegyvert fogott egy alkalmas időpontban az Ausztriai Ház központosító abszolutizmusa ellen, megvédelmezte nemzetének legtermészetesebb jogait. Örököse tehát Bocskay Istvánnak, Bethlen Gábornak, dédapjának I. Rákóczi György erdélyi fejedelemnek és a vezérlete alatt küzdő felkelést ugyanaz a szellem hatotta át, mint félévszázaddal előbb az angol Cromwell mozgalmát, vagy a hollandok szabadságharcát. Teljesítménye rendkívüli, talán a legnagyobb ezerszázados történetünkben. A lesújtott, véresztett, a »Zápolya öldöklő százada« óta tartó, közel két évszázados küzdelemben kimerült, számban megfogyatkozott magyarság szembeszállt Európa akkor egyik legerősebb, legjobban felszerelt nagyhatalmával.

Az Ausztriai Ház Buda visszafoglalásával visszanyerte a westfáliai békekötésben elvesztett nagyhatalmi állását. A magyarságot már Bécs város 1683-i felszabadításakor rossz sejtelmek gyötörték, a «két pogány közt egy hazáért» küzdő nemzet érezte, hogy új veszedelem fenyegeti: országa könnyen Csehország sorsára juthat. A bal-sejtelmek valóra váltak. Az uralkodó maga és kormányának tagjai valamennyien annak a központosító abszolutizmusnak a képviselői, amely nem ismert el nemzeti jogokat, így szükségképpen össze kellett ütköznie a magyar rendi szabadságjogokkal. A rendi Magyarország Buda visszafoglalása után megpróbált alkalmazkodni az új viszonyokhoz: Esterházy Pál herceg, az akkori nádor, kidolgozott egy nagyobb szabású tervet Magyarország újjáépítésére, de Kollonicsék félredobták és kormányoztak tovább a maguk módszereivel, azzal a nem titkolt céllal, hogy Magyarországot az uralkodóház örökös tartományává süllyesztik, katolizál-

¹ A szerző II. Rákóczi Ferenc c. műve 1943. szeptemberében jelent meg a Cserépfalvi Kiadónál.

² Részlet Balla Antal idézett művéből 9-16. old.

³ 1943-hoz képest 200 esztendő.

ják és elnémetesítik. A Buda visszafoglalása után kezdődő időszak egész történelmünknek a legkritikusabb időszaka; soha a nemzet léte nem forgott ennyire kockán. Arról volt szó, hogy Kollonics eltörli a magyar alkotmány utolsó maradványait és az országot benépesítve Németország népfeleslegével, a magyar nemzeti öntudatot néhány évtized leforgása alatt megsemmisítik. Ezt könnyen megtehették volna, hiszen a magyarság testvértelesen áll az európai nyelvcsaládban s az országnak jó módú, független, vagyonos nemzetfenntartó polgári rétege ebben az időben nincs.

Az ország helyzete a XVIII. század mezsgyéjén kétségbeejtőnek látszott. Önálló Erdély, mely a XVII. század vallásos harcaiban a vallásszabadságot és a nemzeti függetlenséget megoltalmazta, nincs többé. Ha közbe nem jön egy történelmi véletlen: az európai népek első nagy világháborúja, a spanyol örökösödési háború, Magyarország áldozatul esik a bécsi központosító és elnémetesítő törekvéseknek. Rákóczi érdeme, hogy ezt a történelmi pillanatot megragadta a magyar nemzeti függetlenség megvédésére.

A szereplést nem kereste, hiúság, föltünési vágy nem gyötörték. Ajánlatot tett a bécsi udvarnak, hogy elcseréli roppant vagyonát, más, Magyarországon kívüli birtokokért, de kérését nem teljesítették. A felvidéki parasztzundulás óta és Bercsényivel való megismerkedése után eldőlt Rákóczi sorsa. Láta, hogy nem térhet ki a nagy feladat elől, majd a vallásos és az isteni rendeltetésben hívő embernek rettenthetetlen bátorságával és buzgalomával állott a bécsújhelyi börtönből való kiszabadulása után a nemzeti mozgalom élére. Kötelességérzésből tette: mint roppant vagyon ura és nagytehetségű ember, élhetett volna kedvteléseinek, kereshetett volna más tereken is kielégülést. Polihisztor természetű, tudós- és íróhajlamú volt: ha nincs Kollonics-éra, ha ellenségei nem zaklatják és nem juttatják börtönbe, talán tudós, író, műtörténész, etikus vagy matematikus lesz. Rettentő viszonyok, ellenségeinek rosszakarata és ostobasága szinte rákényszerítették, hogy a magyar szabadságmozgalom élére álljon.

Egészen hibás volna Rákóczi szabadságharcát úgy jellemezni, hogy az a szűk körű magyar rendiség harca volt I. Lipót császár abszolutizmusa ellen. A mozgalomnak egészen sajátos jelleget kölcsönöz az, hogy Esze Tamás jobbágy-

lázadásából keletkezett és először fordul elő történetünkben, hogy elkeseredett parasztok meghívták vezérüknek az ország leghatalmasabb, leggazdagabb főurat. A kuruc szabadságharcba bekapcsolódik a nép, melyet Rákóczi a nemzet tagjának tartott, mint ő maga hangsúlyozza kiáltványában, a legalsóbb néposztály égbekiáltó szenvedései és kizsákmányoltatása adták a fegyvert kezébe. Azt is látjuk, hogy mellette állott az egész nemzet: a főpapság egy részének és az idegenverű főurak egy csoportjának kivételével, zászlója alá sorakozott az ország egész népe, főnemesség, közép-nemesség, városi polgárság, parasztság, katolikusok, protestánsok. A nemzetiségek közül az oláhok odaadóan támogatják, a ruthének, a tótok leg-hűbb katonái, csak a rácokat és a horvátokat nem sikerült megnyernie és a nemrég bevándorolt németység egy részét. Az agyonhajszolt, a végsőkig kiszípolyozott magyarság teljesítménye szinte óriási, különösen, ha meggondoljuk, hogy Rákóczinak semmije sem volt: sem pénze, sem katonasága, a kis paraszt «hordából» (ő maga nevezte így) szervezett meg 75.000 főnyi hadsereget és rossz inflációs pénzzel gazdálkodott esztendőkön keresztül, végül azzal a kis pénzbeli segítséggel kellett beérnie, amit neki szövetségese, a szorult helyzetben levő Franciaország királya, XIV. Lajos, nyújtott.

A mozgalomnak csaknem minden mozzanata, minden fejezete felemelő és nagy tanulságokat nyújt mind a jelenre, mind a jövőre nézve. Rákóczi politikai nézeteivel jóval meghaladta korát. Ha összehasonlítják az ő politikai nézeteit I. Lipót minisztereinek, Strattmannak vagy Kollonicsnak mindent legázoló, de antiszociális abszolutizmussal, azt kell mondanunk, hogy magasabb rendű, előrehaladottabb felfogást képviselt. Politikai meggyőződése sok hasonlóságot mutat a két angol forradalom politikai eszméivel. Ha teljes győzelmet arat, ha sikerül kivívnia a magyar nemzeti függetlenség teljességét és el tud szakadni az Osztrák Háztól, a népszuverenitás elvét, az angol alkotmány alap gondolatát valósította volna meg magyar földön. Első, aki hangoztatja és meg is valósítja a közteherviselés elvét. Az alsóbb néposztályt szüntelenül védi, a népnek olyan odaadó barátja, hogy egészen bizonyos, ha mozgalma sikerül, nagy szociális reformokat léptet életbe és talán már akkor a XVIII. század első felében, át-

menetet teremtett volna a jobbágyság felszabadítására.

Született vezéregyéniség volt Rákóczi. Személyes hatása embereire szinte rendkívüli. Moralizáló, megnemesítő befolyást gyakorolt nemzetére a szörnyű vad és kegyetlen korszakban. Varázslatos egyénisége a legkiválóbb embereket vonzotta magához; oldalánál látjuk a magyarság legjobbait. Kora nagy hadvezéreiivel nem vetekedhet, de hadtörténészek elismerik, hogy tervei, elgondolásai jobbakként voltak, mint bármely hadvezéréé. A nagyobb csatákat sohasem saját hibájából, hanem mindig parancsnokainak mulasztásából veszítette el.

Rákóczi nem tudta kiharcolni a nemzeti függetlenség teljességét, de közel vitte azt a megvalósuláshoz. Nem arathatott teljes győzelmet azért sem, mert Magyarország egyetlen komoly támogatóját, Franciaországot, a nyugati harctereken tönkrevették. És Rákóczi mégis nagy sikert ért el. A szatmári béke, melyet az okos és kitűnő diplomata, Károlyi Sándor, az ő akarata ellenére kötött meg, egyezményes béke volt, utána nem Világos, nem megtorlás és elnyomatás, hanem béke, sőt gyors anyagi felvirágzás következett. Nem érte el teljesen célját: ő maga tragikus sorsú, megvert vezérnek érezte magát, holott nem volt az. Az ő nyolcesztendő küzdelme, odaadó munkája és híveinek, saját magának példátlan erőfeszítése nélkül nincs szatmári béke, nincs megegyezés, nincs kibékülés a dinasztiaival. Ő maga nem hitt Bécsnek és nem hittek vele együtt a kibujdosott hívei sem, s ezzel kissé maguk becsülték le saját teljesítményüket. Bécs annyira megijedt, hogy egész II. József nem mert hozzányúlani az ország alkotmányához. Ez Rákóczi mozgalmának roppant jelentősége.

Külön méltányolást érdemel Rákóczi mint ember, mint erkölcsi nagyság. Gróf Andrássy Gyula írja, hogy kortársai közül mindenkinél több és különb volt. Ez a kor a megvesztegethető politikusok, a jellemtelen, kalandortípusú közszereplők fénykora. A nagy Marlborough, Franciaország legyezője, pénzvagyó, haszonleső ember, Savoyai Jenő becsületes, császári urát hűséggel szolgáló katona ugyan, de csak zsoldos, aki nem állott hazája ellen harcolni. Rákóczinak csak egy aláírásába került volna, hogy visszakapja hatalmas vagyonát. Élhetett volna nyugodtan Bécsben vagy éppen Lengyelországban, de nem tette; az erkölcsi

elv kedvéért, hogy meg ne hazudtolja a felkelést, vagyontalanul, szegényen, önkéntes számkivetésbe ment. Alakja, emléke, nagysága a kétszáz esztendő múltból kristálytisztán ragyog felénk, mint a férfias bátorság, elhűség, akaraterő szinte utánozhatatlan példája. Mint emigráns sokszor tévedett és kergetett hiú álmokat, nem látva tisztán a politika és az élet rideg valóságait. De tragikuma dicső tragikum, mert belőle minden nemzedék termékenyítő ihletet meríthetett. Küzdelmeivel, folyton fenyegetett életével önmagán mutatja be a magyarság keserves sorsát és mártíromságát.

Rákóczi hazatérése⁴

II. Rákóczi Ferenc 1906 októberében tért vissza diadalmenetben Magyarország földjére, miután az 1906-iki országgyűlés eltörölte az 1715: 49. törvénycikket, mely őt hazaárulónak nyilvánította. Sokáig senki nem tudta, hol alussza örök álmát. A köztudat általában azt hitte, hogy Rodostóban pihen jeltelen sírban. Tisza Kálmán 1878-ban, amikor a Ház színe előtt Rákóczi hamvainak hazahozataláról beszélt, kijelentette, hogy nem biztos, hol nyugszanak, vagy egyáltalában megvannak-e még. Petőfi Sándor a gyönyörű Rákóczi-ódában így sóhajt fel:

*Hamvaidnak elhozása végett
Elzarándokolnánk szívesen:
De hol tettek le a földre Téged?
Hol sírod? nem tudja senki sem.*

Legelőször még 1873-ban Zemplén vármegye intézett feliratot Rákóczi hamvainak hazahozatalára. Hosszú kutatás után végre 1889-ben Thaly Kálmán megtalálta a Lazaristák galatai templomában a koporsót. Nemsokára újult erővel éledt fel a mozgalom és fordulóra jutott 1904. április 21-én, amikor a hivatalos lap királyi kéziratot közölt, melyben I. Ferenc József elrendelte a hamvak hazaszállítását.

1906-ban a Wekerle-kormány fogott hozzá az örökség végrehajtásához és október első hetében országszerte folyt a készülődés a Rákóczi-ünnepre. Október 5-én Wekerle Sándor miniszterelnök leiratot intézett a fővároshoz, hogy Rá-

⁴ Részlet Balla Antal idézett művéből 439-448. old.

kóczi hamvainak Budapestre érkezésétől, Budapestről való továbbszállításáig milyen intézkedéseket kell tenni az ünnepekre. Október 11-én országos bizottság alakult, melynek báró Forster Gyula főrendiházi tag, Fraknói Vilmos püspök, Thaly Kálmán képviselő, Ponorai Török Aurél voltak tagjai, akik október 14-én Konstantinápolyba utaztak.

A francia lazaristák templomában a fejedelem és bujdosó társai hamvainak átadása alkalmával október 18-án requiem volt, melyet Fraknói Vilmos püspök celebrált. A mise után Labry, a lazaristák superiorja, lendületes beszéd közben adta át a magyar küldöttségnek a bujdosók féltve őrzött földi maradványait. A superior szavaira Thaly Kálmán válaszolt. Közben megállapították a budapesti ünnepek rendjét a következőképpen: a menet a keleti pályaudvarról a Kerepesi-úton és a Károly-körúton át a Deák-térre megy, ahol a Thököly tetemeit vivő kocsi kiválik és a koporsót az evangélikus templomba viszik. A menet többi része a Váci-körúton halad tovább a Szent István Bazilikába, ahol istentiszteletet tartanak. A menet indulásától a templomba vonulásig az összes harangok zúgnak és az útvonalon az összes gázlámpák égnek. A Kerepesi-útnak Baross-téri végpontján diadalkaput állítanak fel. A Bazilika lépcsőjén hölgyek várják a koporsókat és Zrínyi Ilona koporsóját megkoszorúzzák.

A fejedelem temetése nagy fantáziával és olyan festői pompával volt megrendezve, amilyenre csak nagy múltú történelmi nemzetek képesek. A menetet gróf Hadik János államtitkár lóháton két csatlóssal vezeti. Utána négy kürtös következik címerzászlós harsonákkal. Az országzászlaját vivő lovas után gróf Vay Ádám lovát hét csatlós vezeti és mellette fiai: Ádám és Rezső, mint apródok. A székesfőváros és Pestmegye lovasbandériumai következnek ezután, majd azoknak a törvényhatóságoknak lovasbandérumai, amelyek nem Kassán, hanem a fővárosi ünnepélyen kívánnak részt venni. Ezután következnek a temetési kornétát vivő lovas, páncélba öltözött lovas, apród Rákóczi-korabeli öltözetben, egy apród lefelé fordított hegyű pallossal, ismét egy apród, aki piros bársonypárnán lovagi sarkantyúkat és vezérbotot visz; egy apród a spanyol aranygyapjas rendjellel, fekete mén Rákóczi címerével díszített feketebársony terítővel, melynek földig

érő uszályát két apród tartja, a lovat két csatlós vezeti. Utána a katolikus papság következik, majd három lovas lámpavivő, utánuk lovasok, Rákóczi régi hadilobogóival.

II. Rákóczi fejedelem és anyja, Zrínyi Ilona és fia József herceg halotti díszkocsija hat fehér lótól vonva. Minden pár lovat két csatlós vezet féken, a koporsó aranylángnyelvekkel hímzett bíborszínű terítővel van letakarva, közepén a Rákóczi- és Zrínyi-címerrel. A testőrséget Bereg, Zemplén, Sáros, Ung, Abaúj, Borsod, Máramaros vármegyék és Kolozsvár város két-két kiküldöttje alkotják.

A halottaskocsit két lovas lámpavivő kíséri, utánuk a Rákóczi nővérétől, Juliannától leszámazó családok megjelent képviselői haladnak.

A második halottaskocsin a gróf Bercsényi Miklós és felesége gróf Csáky Krisztina, gróf Esterházy Antal és Sibrik Miklós hamvait tartalmazó koporsókat helyezik el. A kocsi után a családok leszármazói haladnak.

A halottaskocsit lovas gyász-kornétás követi Thököly fejedelmi címerével. Két lovas lámpavivő s az ágostai evangélikus és református papság jönnek ezután, majd a Thököly Imre hamvait vivő kocsi következik, melyet hat fekete ló vontat. Két lovas lámpavivő, Szepes vármegye és Késmárk város küldöttségei követik a gyász-kocsit.

Ezután haladnak Thaly Kálmán vezetése alatt a tetemetek hazahozó ötös bizottság, majd a miniszterek és államtitkárok, a főrendiház, a képviselőház tagjai, az állami főméltóságok, a hatóságok és intézetek képviselői.

Az országgyűlés október 19-én hódolt Rákóczi emlékének. Wekerle Sándor miniszterelnök törvényjavaslatot terjesztett elő, melyet mindkét Ház egyhangúlag elfogadott.

Október 26-án délután 5 órakor indult el Konstanzából a bujdosók hamvait szállító különvonat, s a következő délelőtt 9 órakor érkezett Vercioróvára. Abban a pillanatban, amikor a magyar határt átlépte, megállott, az átvevő küldöttség tagjai leszállottak a kocsikról és tisztelegtek a hamvakat szállító vasúti kocsi előtt. A kocsi közepén ravatalszerű emelvényen voltak elhelyezve II. Rákóczi Ferenc és Zrínyi Ilona sárgaréz koporsói. A fejedelem ravatalán jogar, kard és korona volt elhelyezve, jobbra Thököly Imre és Rákóczi József koporsói, balra Bercsényi, Esterházy, Sib-

rik koporsói feküdtek. A határváros ködös, őszi reggelre ébredt. A fővárosból négy különvonat érkezett s a negyedik hozta a kormány tagjait, amely 8 órakor rohogott be az orsovai pályaudvarra. Ezen érkeztek meg: Wekerle Sándor miniszterelnök, Kossuth Ferenc kereskedelemügyi miniszter, gróf Apponyi Albert kultuszminiszter, gróf Andrássy Gyula belügyminiszter, Josipovich Géza horvát miniszter, Jekelfalussy Lajos honvédelmi miniszter, gróf Zichy Aladár a király személyekörülési miniszter, Justh Gyula a képviselőház elnöke. Thaly Kálmán az ötös bizottság tagjaival leszállt a kocsiról s a közönség sorfala között átmenve, megállt Wekerle miniszterelnök előtt és rövid beszéd kíséretében átadta a hamvakat a magyar kormánynak.

A keleti pályaudvar érkezési oldalának nagycsarnoka már 7 óra tájban az elmúlt magyar idők ragyogó pompás színeképét mutatta. Pont félkilenckor érkezett meg a pályaudvar torkolatához Rákóczi vonata. Csöndesen, méltóságteljesen érkezik a vonat és 8 óra 34 perckor megáll. A ravatalos kocsit a kijárat elé kerül. Fedetlen fővel, némán, megilletődve néz mindenki a kocsit elé. A következő pillanatban kitárul a kocsit ajtaja és felzendül a Szózat. A Szózat hangjai után előlépett Bárczy István, a főváros polgármestere és nagyobb beszédben hódolt az ország szívébe érkezett fejedelmi hamvaknak. A koporsókat ezután felrakták a két halottaskocsira, s az előbb ismertetett program szerint kibontakozott a menet, melynek vonulása félóránál tovább tartott.

A Szent István székesegyház belseje impozáns és megrendítő látványt nyújtott. A ravatalok körül ragyogás, tündöklés. Az ünneplő nép a templom előcsarnokában a nagy lépcsőn várta a diadalmi menetet. Élükön Kossuth Ferenc, mellette gróf Széchenyi Béla koronaőr, kétoldalt úrnők, a maguk külön hősét várva, csoportosultak. Egyszerre megkondultak a harangok s messziről sajátos harmóniájú zene hallatszott. A templom diadalkapujában megjelenik a papság, élén a plébános. Ezüstös feszületet fog s fogadni készül a fejedelmet, aki eljött »hallgatni a nagymisére«. A menet élén fehér paripán gróf Hadik János halad. Ő vezeti most Rákóczi népét. A menet elvonul a templom előtt, a lovasok leszállnak a nyeregből, paripáikat a csatlósok elvezetik. A fejedelem rézkoporsóját régi vármegyének alispánjai viszik

vállukon a templomba. A fejedelem koporsójára hermelines bíborpalástot borítanak, koronát, kardot tesznek rája. Zrínyi Ilona koporsóját az asszonyok koszorúja díszíti. A papság a templom ajtajának tart, Samassa József egri bíboros-érseket várja. A beteg Vaszary Kolos hercegprímás helyett ő a pontifikáló főpap. A vezérlő fejedelem öt-negyed óráig hallgatta a papok imádságát, az énekesek zsolozsmáját, a zenészek »Istent dicsőítő« muzsikálását, azokat a régi magyar egyházi énekeket, melyeket a kassai, eperjesi templomban hallgatott. A mise végeztével az ünneplő sokaság felemelkedett, hogy a másik fejedelem elé járuljon: Thököly Imre elé, az evangélikusok Deák-téri templomába. Az evangélikus templomban Scholtz Gusztáv bányakerületi püspök mondott gyönyörű, lendületes beszédet. Az esti órákban a koporsókat visszaszállították a pályaudvarokra, s a vonat megindult Kassa és Késmárk felé.

A hamvakat vivő különvonat a reggeli órákban érkezett Kassára. A megérkezés után a kísérő küldöttségek tagjai leemelték a koporsókat és díszcsarnokba helyezték el. Thököly Imre koporsóját Késmárkra való szállításáig a Késmárkról érkezett díszőrség vette őrizet alá. A Klobusiczky-utca sarkán felállított díszsátorban foglaltak helyet a kormány, a főrendiház, a képviselőház tagjai, a törvényhatóságok kiküldöttei és a horvát küldöttség Drohobeczky Gyula püspök vezetésével. Az egyházi szertartás után Thaly Kálmán mondott beszédet. Ezután megindult a menet a székesegyház felé. A Rákóczi Ferenc, Zrínyi Ilona és Rákóczi József herceg hamvait vivő kocsit hat fehér ló vonta. A koporsó arany lángnyelvekkel hímzett bíbor selyemterítővel volt letakarva. A terítő földig érő uszályát Abaúj, Sáros, Zemplén, Borsod és Bereg vármegyék alispánjai s Kassa város polgármestere vitték. A második halottas kocsit négy fekete ló vonta. Ezen voltak a gróf Bercsényi Miklós és felesége, gróf Csáky Krisztina, gróf Esterházy Antal és Sibrik Miklós hamvait rejtő koporsók. A két gyászhintó között haladtak a díszmenetben a Rákóczi-családnak és a bujdosók családjainak leszármazottjai. A második halottas kocsit után ment Thaly Kálmán az ötös bizottság tagjaival, utánuk a kormány tagjai és az országgyűlés elnökei. Részt vett a horvát országgyűlés tizenkét tagú küldöttsége is Drohobeczky Gyula püspök és Medákovits Bogdán képviselő

vezetésével. A horvátok megjelenése nagy örömet keltett és többször megélték őket.

A koporsókat a Dóm közepén felállított katedrális helyezették el. A szarkofágok mind-mind barokkstílusban készültek. Rákóczi rózsaszínű, csiszolt márványból való 1.75 méter, Bercsényi hárszti márványból készült, s ugyanebből készült Sibrik Miklósé és Esterházy Antalé is. A szarkofágon a következő felirat van a két-két címer között: Itt nyugszik II. Rákóczi Ferenc, Magyarország és Erdély fejedelme. Meghalt 1735 április 8-án Rodostóban. Az ő hőselelkű anyja Zrínyi Ilona, I. Rákóczi Ferenc, utóbb Thököly Imre fejedelemnek hitvese. Meghalt 1703 február 18-án Nikodémiában és fia, Rákóczi József, meghalt 1738 november 18-án Csernovodában, kiket nemzetünk balsorsa számkivetésre juttatott.

A gyászmisét Fischer-Colbrie Ágost püspök mondta. Délután 5 órakor fényes papi kíséret mellett, miután a Dóm ajtait lezárták, megjelent Fischer-Colbrie püspök a kormány tagjaival s a koporsókat még egyszer beszentelte. A koporsókat ezután leszállították a sírboltba.

Thököly Imre hamvait október 30-án éjjel után 1 órakor vitték Késmárkra az országos bizottság és a kormány tagjai. 8 óra után érkezett meg a fejedelmi hamvakat vivő vonat. Hat polgármester leemelte a ravatalos kocsiról a koporsót, s az állomás közepén levő dízsátorban felállított katedrálisra helyezte. Kossuth Ferenc kereskedelmi miniszter lépett a szószékre és mondott beszédet, majd Thaly Kálmán tartotta meg emlékbeszédét. A templom előtt a koporsót a tiszavidéki evangélikus egyházmegye főesperesei emelték le a halottaskocsiról és vitték be a templomba. Az »Erős vár a mi Istenünk« kezdetű ének elhangzása után Terray Gyula evangélikus főesperes mondott magyarsóptú gyászbeszédet.

A magyar nemzet mélységes megilletődéssel és szinte páratlan gyászpompával rója le hálóját a bujdosók iránt. A bujdosókat eltemették; haláluk befejeződött – életük halhatatlanul lobog tovább a magyar életben, a magyar történelemben.

A Rákóczi-kripta a kassai Szent Erzsébet-dómban (Internet)

A MISKOLCI BÖLCSÉSZ EGYESÜLET NAGYPÉNTEKI PASSIÓJA A MISKOLC-DIÓSGYŐRI EVANGÉLIKUS TEMPLOMBAN

2011. április 22-én

Az egyesület életében a Nagypéntek az a kiemelt nap, amikor az egybegyűltek a magyar nemzet érdekében fohászknak a Teremtőhöz. Templomi környezetben a szó, a gondolat a magyar nép sorsának jobbrafordulását kéri az Egek Urától.

A Passió célja az Istenfiú szenvedésének átélése, hogy mindnyájan előkészítsük lelkünket az útra, mely az igazság és az élet felé vezet. Ez a krisztusi út.

A Passió bevezetése Kovács Imre ref. lelkész fohásza és a nemzeti imádságunk eléneklése volt.

Ezután Réz Lóránt az egri Eszterházy Károly Főiskola adjunktusa, orgonaművész (Szegeden végzte tanulmányait) bemutatóját hallgattuk meg, aki a nápolyi Gesù Nuovo templom homlokzatának jelkészletét fejtette meg. A piramis formájú díszkövek apró jeleinek váltakozását különleges akkordok variációjában oldotta fel és 10 tételben elő is adta, saját orgonakíséretében. Mindenkit lenyűgözött a felfedezés és a zenei előadás is.

Réz Lóránt az egri Eszterházy Károly Főiskola adjunktusa

Ezután Nagypénteki gondolatok címmel klarinétversennyel tértünk át a Passióra.

Hampó József Miskolcon végzett és lelkét a magyar zenevilág hatja át. Passiója egy népi imádság misztériumára épült, melyet Edelenyben Izsó Józsefné Eduvárd Zsuzsannától hallott kisgyermek korában. A hajnali Nap feltűnésének pillanatában éli át az imádkozó lélek Jézus sorsának tragikomikumát. A hajnali látomás során megnyílik az ég

kapuja és egy aranyos, irgalmas kápolnában „ott sír, ott sír keservesen Mária”. Éppen arra járt Szent Antal, aki megígéri az Istenanyának, hogy az angyalokkal együtt elmegy és megkeresi.

Hampó József a mű szerzője

Szent Antal és az angyalok „beszámolójából” ismerjük meg Jézus sorsát. Szent Antal részletes alapossággal, hosszasan ecseteli a vértörvényszék munkáját. Az idősebb angyal rövid drámai módon, szinte naturálisan ecsetel.

A legkisebb angyalka észrevette, hogy Jézus kiomló vérenek csöppjeit „az angyalok felszedik, gloriomba beteszik, s Mennysországba felviszik”.

PhS Bakk István az Európai Passiószövetség elnökségi tagja eljött s maga is részt vett a közös áhítaton. Átadta német nyelvű levelezésének másolatát, amelyben javaslatot tett a mű európai bemutatására.

Kovács Imre református lelkész

ESEMÉNYEK

Az egyesület lelkipásztora Kovács Imre Nagytiszteletű Úr közismerten szép hangján a régi protestáns Passió énekeit adta elő, közöttük Rákóczi Ferenc szép imáját is.

A templom nagyon hideg volt, de a közel négy órás műsort senki sem hagyta el és egyikünk sem betegedett meg.

Hampó József elmondta, hogy a Nagyhét során négy szép hangú énekesnő mondta le szereplését, ezért különösen hálás Kékes Zsuzsa tanárnőnek, hogy Nagycsütörtökön elvállalta a Nagypénteki Passióban Mária Siralmát. Köszöni Dr. Németh Erikának azt, hogy három nap alatt három dalt is megtanult és lelke erejével szinte összetartotta a kis együttest. Seress Zsuzsi brácsája tö-

kéletesen szépen szólt és köszönet illeti, amiért a lemondott énekesek helyett énekszámot is felvállalt. Flach Antal hivatásos énekes ezért a Római katona látomását kifogástalanul adta elő és méltán aratott nagy sikert.

A hangszerek mint mindig szépen szóltak Czimer Sándor (klarinét), Schultz Tamás (nagybőgő), Nagy Zoltán (trombita), Seress Zsuzsi (brácsa), Hampó József (zongora) összehangolt játéka a mennyei világ valóságát elevenítették elénk.

Közöljük a Hajnali jelenés, vagyis a magyar népi Passió szövegét Hampó József zenei megfogalmazásában.

(Szerk.)

Képek az előadásból

Czimer Sándor klarinétművész és Pataki Gábor zongoraművész

Dr. Németh Erika és Seress Zsuzsa

Nagy Zoltán, Flach Antal, Dr. Németh Erika

Orlovszky Erzsébet

Halász Andris

Kékes Zsuzsa

A közönség

Pálné Dr. Conty P. Magdolna, Érsekcsanádi István, Rónai Lászlóné

HAMPÓ JÓZSEF

Hajnali jelenés I.

Egy magyar asszony látomása

Hajnal, hajnal, szép, piros hajnal
 kiben Mária nyugoszik, Nap tőle születik.
 Feltekintek magos Mennyekbe,
 nyitva látom a Menny kapuját.
 Ott látok egy kápolnát!
 Kívül aranyos, belül irgalmas.
 Ott sír, ott sír keservesen Mária.
 Arra megyen Szent Antal.
 - Mért sírsz, mért sírsz Mária?
 - Harmadnapja nem találom Szent Fiam.
 - Ígérjük, hogy megkeressük, megkeressük.

HAJNALI JELENÉS I.

A nap születése

Korus Parlando

The musical score is written in a single system with a treble clef and a key signature of one flat (B-flat). It consists of 55 measures. The lyrics are written below the notes. The score is divided into sections: 'Korus' (measures 1-6), 'Parlando' (measures 7-36), 'Korus' (measures 37-42), and 'M.' (measures 43-55). The lyrics are: 'Haj- nal, haj- nal, szép, pi- ros haj- nal', 'Ki- be Má- ri- a nyu- go- szik, Nap tő- le szü- le- tik. Fel- te- kin- tek Ma- gos Meny- nyek- be, Nyit- va lá- tom a Menny- ka- pu- ját. Ott lá- tok egy Ká- pol- nát Kí- vül a- ra- nyos Be- lül ir- gal- mas Ott sír, ott sír Ke- ser- ve- sen Má- ri- a.', 'Ar- ra me- gyen Szent An- tal Mér sírsz, mért sírsz Má- ri- a?', 'Har- mad nap- ja nem ta- lá- lom Szent Fi- am I- gér jük hogy meg- ke- res- sük, meg- ke- res- sük.'

Hajnali jelenés II.

Szent Antal közlése

Elvitték Jézust Aneás elé
Aneás elől Kajafás felé
Lángoló szemmel ültek a papok
Lelkük mélyén bosszúra szomjazók.

Valld be végre itt előttünk
Tényleg Isten fia vagy:
Jézus csendben válaszolta:
Igen, uram, te mondtad.

Szolgák, pübékek ostorozzátok,
Pilátus elé űzve hajtsátok!
Királyi palást, arany korona...
Szent vére hullik most a bíborra.

Királyi fön arany helyett
Tövisből a korona:
Áldott fia szenvedését
Édesanyja gyászolja.

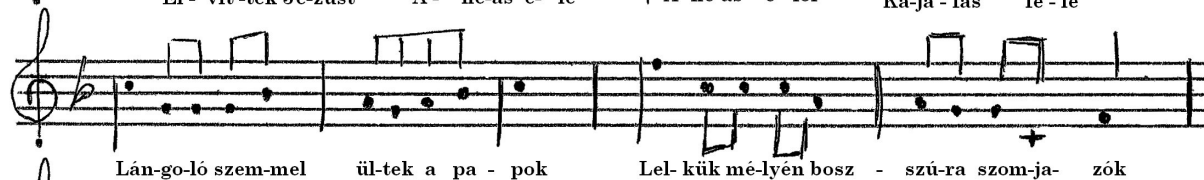
Künn az utcán az üvöltő tömeg
Egyet ordít: „Feszítsd meg, feszítsd meg!”
„Elbocsájthatom Őt vagy Barabást”...
„Barabást!!! Neki (meg) add a keresztfát!!!”

Háromszor hullott a porba
A nehéz kereszt alatt.
Hulló vére permetjére
Veronika kendőt ad...

Ige'ük hogy megkeressük! Megkeressük!

Hajnali jelenés II. / folyt /

Jé - zus csend - ben vá - la - szol - ta I - gen u - ram te mond - tad

László Gyula és Karácsony Sándor szemével

Gondolatok a Szent László Akadémia budapesti előadássorozatával kapcsolatban

„Nem az a fontos, hogy elmondjad a fél Vergiliust „kívülről”, hogy fejből vezesd le a koszinusz-tételt, hogy tudjad: mikor volt az augsburgi vereség.

Az a fontos, hogy érted-e, fel tudod-e mások számára érthetően, jó hangsúlyozással olvasni az Odisszeiát, tudjad: hol találsz meg leírva a koszinusz-tételt, és van-e egészséges történelemszemléleted.”

[Karácsony Sándor: Magyar nevelés, Balatonszárszó, 1943/]

A Szent László Akadémia 2010-es tavaszi programjával kapcsolatban többen is feltették a kérdést: vajon miért csak egy előadó /a továbbiakban: a „szerző”/ kap szót a ismer-akkád témakörben, és egyedül ő képviseli-e a legvédehetőbb álláspontot?

A helyzet a 2010-es őszi időszakban sem változott: az előadássorozat folytatásában ugyanúgy nem kap szót az említett tudományág többi képviselője (pl. Bíró József, Érdy Miklós, Farkasinszky Tibor, Gyárfás Ágnes, Tábori László stb.), mint a tavasziban. Így a közönség a többféle megközelítés és álláspont egybevetésére nem kap lehetőséget.

[Az elhangzott tavaszi előadások után „nem mindig maradt idő” kérdések feltevésére. Így többször elmaradt az előadásokra ellátogató érdeklődők számára oly vonzó befejező rész: a hozzászólások és a vita, a lehetőség a vélemények, kutatási eredmények megmértetésére, udvarias ütköztetésére.]

Javaslom, hogy próbáljuk meg a kialakult helyzetet a 100 éve született kiváló régész, László Gyula szemüvegén keresztül áttekinteni, majd a mindenki számára megfelelő megoldást megtalálni!

Kiállja-e az idő próbáját egy első látásra tetszetős gondolatsor?

Ezt a kérdést nem a közönség pillanatnyi tapsa, hanem a legalább 5-10 évvel későbbi szakmai értékelések döntenek el.

Az előadó felkészültsége, pontossága, ötletgazdagsága csak akkor mérhető le igazán, ha leírt-elmondott megállapításait az adott szakterület és más területek kutatóinak eredményeivel is egybevetik.

Szakmai megbeszélés, vita nélkül csupán az információ-hátrányban lévő hallgatóság egyoldalú tájékoztatása zajlik. S minden marad a „régiben”.

Pedig mindenki tévedhet, követhet el kisebb-nagyobb hibákat. Az alázatos ember azonban ilyenkor beismeri: nem sikerült a legjobb megoldást megtalálnia, ezért újraértékeli téziseit. Megteheti, ha már előtte is úgy

fogalmazott, hogy „pillanatnyi tudásom alapján”, vagy „a rendelkezésre álló adatok szerint”. S nem úgy, hogy „így van” és pontum. Ugyanis az utóbbi kijelentés után már nehéz beismerni, hogy a korábban még biztosnak tűnt elképzelés esetleg alapos módszertani átdolgozásra szorul.

Egyenlő mércével, azonos feltételeket!

A Magyarok Világszövetségével évek óta együttműködő Agyagtábla Baráti Kör és Miskolci Bölcsész Egyesület tagjai terembért fizettek-fizetnek, hogy a Magyarok Házában elmondhassák kutatási eredményeiket.

Most egy olyan kutató használhatja „ingyen” a nagy előadótermet, aki a Miskolci Bölcsész Egyesülettel történt „szakítás” után magával csábította tanítványainak egy részét. Aki (a szakítást kiváltó szakmai viták során kritikával illetett) tézisein az elmúlt öt-tíz évben szinte egy hajszálnyit sem változtatott, de /mesterét, Badiny Jós Ferencet „meggyőzve” saját igazáról/ elérte, hogy a vele egyet nem értő egyik miskolci oktatót a kanadai *Táltos Újság* gunyoros, „származására” utaló megjegyzésekkel illesse.

A *Demokrata* c. folyóirat pedig nem biztosított válaszlehetőséget, amikor az egyik újságíró riportjában az említett előadó (a Miskolci BE-től történt 2000-es távozása után) sértő(dött)en „értékelte le” a miskolci sumerológiai műhely munkáját.

Tartalmában (pl. csillagászati, nyelvészeti, matematikai és történelmi kérdésekben) számos vitatható állítást tartalmazó könyveit *Bakay Kornél* kivételével eddig senki nem merte kritikával illetni – ugyanis könyveihez olyan neves lektorokat sikerült megnyernie, akiknek egyetlen szavára a „kritikus hangot” megütőket kirekesztette volna a „nemzeti oldal”.

Az ilyen /a közismertséggel, kapcsolatokkal „visszaélő”/ hozzáállás azonban előbb-utóbb visszaüt: nem segíti hatékonyan a szakmai előrelépést. A gondolatérlelő viták elkerülése /a kritikus hangok figyelmen kívül hagyása/ és az újságírók „támogatása” elhitetheti a kutatóval, hogy nincs is szükség ártékelésre-érvelésre, hiszen „a kívülálló is elismerik: neki lett igaza”.

A mellérendelő magyar szemlélet szerint nem ellehetetleníteni kell a másikat, és nem megsértődni, hanem a megoldást keresni a közös cél érdekében. Valós történelmünk megismeréséhez az is hozzátartozik, hogy felhívjuk a figyelmet: kutatótársaink miként tökéletesíthetnék elképzeléseiket, no meg az is, hogy magunk javítsuk ki esetleges hibáinkat, tévedéseinket.

A miskolci műhely 1998-ban azért kérte fel Badinyt és munkatársait oktatónak, mert ők tudásban több évvel a magyarországi szakemberek előtt jártak. Badiny érvelései nagy nyilvánosságot kaptak, így felvetéseire még a „hivatalos tudomány” /pl. Komoróczy Géza, Pusztay János és Erdélyi István/ is reagálni kényszerült.

A csapatmunka és a rendszerszemléletre alapuló módszertan azonban 15 év alatt meghozta az eredményt a miskolci műhelyben. Gyárfás Ágnes, Farkasinszky Tibor, Kovács Sándor /Czeplédi Katalin nyelvész, Végvári József nyelvész, Bakay Kornél régész/ és tanítványaik cikkei, tanulmányai, könyvei azt igazolják, hogy sikerült „ledolgozni” a több éves hátrányt. Talán azért, mert ők kikérik és figyelembe veszik hozzáértő kutatótársaik /akár kritikus/ véleményét is?

Mindezt azért mondtuk el, mert a megalapozatlan, hipotetikus elképzelések, módszertani hibák, pontatlanságok támadási alapot nyújthatnak a nemzeti alapú történelemkutatás egészének lejáratására.

A következőkben ezen célkitűzést követve vetünk fel lényeges szakmai kérdéseket. Javasoljuk, hogy játszsunk el a gondolattal:

Milyen kérdéseket tenne fel *László Gyula*, a nemrég elhunyt kiváló régész (a Miskolci Bölcsész Egyesület díszdoktora)?

1, Miért későbbi asszír ékjelekkel írja le az írásunkban említett szerző a sumer istenség- és uralkodóneveket (és nem a Kr. e. 4-3. évezredben használatos ősi és klasszikus sumer /kép/jelekkel)?

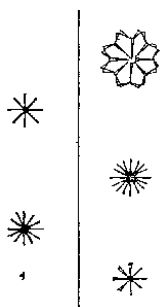
Pl. „*A sumir kultúra története*” 1998-as kiadásának 118. oldalán a L.13 DINGIR (Isten, istennevek előtt álló determinatívum) + L.461 KI (Föld) jelek (L.13 esetében **középasszír**, L.461 esetében pedig **újasszír** jelváltozatai) írják le a sumer istenség nevét.

„Hab a tortán”, hogy az ábrán a ^dEN.KI-nek „kiolvasott” névből hiányzik a L.99 EN (úr, pap) jel, így a 118. oldalon szereplő két jel olvasata: ^dKI vagy AN.KI, a Föld istenőjének, AN égisten hitvesének a neve /nem pedig EN.KInek/.

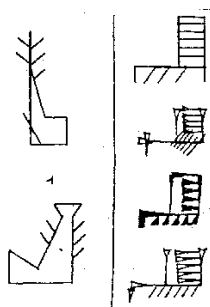
Az említett ábra jeleiből kiolvasható „szent hármasság” tehát Atyából (AN), Anyából (KI) és Fiúból (ENLIL) áll, nem pedig AN és két fia (ENKI és ENLIL) alkotja!

(A sumerok nagyon is tisztelték az ősanját, a „patriarchális” szemléletet tükröző férfi istenhármasság nem rájuk jellemző.)

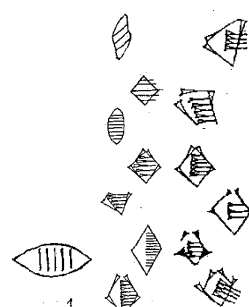
Az említett jelek sumer jelváltozatai:

L.13 AN ég, DINGIR Isten

L.99 EN úr, pap

L.461 KI Föld, föld, aki

Sajnos a szerző könyvében nem ezek az ősi és klasszikus jelváltozatok szerepelnek a „sumer ^dEN.KI” isten nevének leírásakor. Vajon **miért nem?**

A *káldeai teremtés-eposz* c. könyv 2000-es kiadásának 28. oldalán a sumer isten(ség)nevek leírásánál a Kr. e. 7. sz. asszír-babiloni ékjelei szerepelnek, pedig ott is inkább az ősi vagy klasszikus sumer képjeleknek kellene állniuk.

A mítosz bemutatott változatában egyébként akkád istenségnevek (*Marduk, Samas, Anu*) bukkannak fel. Ez is azt támasztja alá, hogy akkád teremtés-eposzról van szó, nem pedig sumerről (Samas sumer neve UTU, Marduké AMAR.UTU, Anué pedig AN).

/A szerzővel együtt persze mi is reméljük, hogy egyszer majd előkerül a mítosz teljes sumer változata is. A probléma tárgyalását részletesebben lásd a 2. kérdésnél./

2, Az „*Enuma elís*” klasszikus ékjelekkel leírt akkád teremtés-eposz. Rákos Sándor magyar fordításában vált közzismertté.

A fordítást átdolgozó és a klasszikus ékjelekkel leírt eposzt sumernak tekintő magyar kutató (a „szerző”) a 2-7. táblát német nyelvből fordította újra magyarra (*A káldeai teremtés-mítosz*, 2000, 4. oldal). A német szerzők (Ungnad, Delitzsch, Winckler, Jensen) a klasszikus ékjelekkel leírt, Mardukot dicsérő eposzt akkád (babiloni-asszír) nyelvből fordították németre, egy jelhez egy szótagértéket

kapcsolva. A szerző ezt a német fordítást ültette át magyarra. Miért gondolja, hogy ettől az eposz „sumerrá válik”?

Az első tábla 15 soros ékiratának esetében valóban megkísérelte, hogy az akkád szótagértékeket jelölő jeleket sumer fogalomjelekként értelmezze. Ennek az erőltetett és kihagyásokat (pl. a L.377 jel, melynek sumer olvasata LIS, jelentése: darab, falat, mely olvasat „kimarad” az újraértelmezésből) is tartalmazó újrafordításnak az „eredménye”, hogy a „kiolvasott szöveg” 2-3-szor olyan hosszú lett, mint Rákos Sándor összefüggő, jól érthető fordítása.

A mítosz címéből (akkádul: Enuma elís = *Midőn fönn...*) így születhetett meg az újrafordítás eredményeként (a *darab, tálla* jelentések „mellőzésével”) *'a beszéd nem szóval mondatott el'* olvasat.

A 2-7. tábla feliratait magyarra fordítva a fordítás miért nem lett 2-3-szor olyan hosszú, mint Rákos Sándoré? /Az első tábla újrafordításának ugyanis ez lett az „eredménye”./

ELŐTÁBLA	
	
<p>ELSŐ TÁBLA</p>	
<p>Midőn fönn az ég nevetlen s alant a föld szintazonkép; Apszu, az űs-kezdet, minden dolgok teremtője-atyja s Mammu-Tiámat ősanánk még vizeikkel egybemosódtak; nem volt szárazföld se, láp se, s egyike sem az isteneknek; név nélkül szunnyadt a sors is, betöltetlen várt a végzet — Apszu s Mammu-Tiámat akkor isteneket nemzettek s szültek: szülték Lahmut s Lahamut.</p>	

Rákos Sándor fordítása (az akkád nyelvű *Enuma elís* első táblája)

A legfelső sorban az ékjelek olvasata (balról jobbra): *e-nu-ma e-lis* /magyarul: „midőn fönn”/

3, Miért nem tárta nyilvánosság elé, hogy kétségei vannak mesterének, Badiny Jós Ferencnek a tárlaki korong jeleiből kiolvasott imaértelmezésével kapcsolatban?

Badiny értelmezése:

„Oltalmazónk! Minden titkok dicső Nagyasszonya!
Vigyázó két szemed óvjon, Napatyánk fényében!”

Badiny a 2. sorban a DIS sumer hangértékét magyarul „dicsnek” hangzósítja, a 11. sorban a MAS sumer hangértéket pedig „másnak”, holott nem ez e jelentésük (DIS=egy, egyetlen és MAS=1/2).

A többi jelnél azonban ettől eltérően a szakszótárak sumer jeleinek jelentését „fordítja le” magyarra.

A 8. sorban szereplő „arc” fordítás téves – ugyanis az a 9. sorban lévő IGI sumer hangértékhez tartozik, L.449 IGI egyaránt jelent *szemet* és *arcot*.

Az elcsúszás miatt Badiny megfejtéséből kimaradt ARA (akkád nevén Usmu), a Janus-arcú mezopotámiai isten, aki Harmatta János értelmezésében fontos szerepet kap.

Az előbbieket miatt a feltételezett ima szövegén érdemes lenne módosításokat végezni. Pl. a *dicső* helyett az *egyetlen* szót alkalmazva. A korong körkeresztjéből kiolvasott „más” olvasat „szerencsére” nem került bele az ima szövegébe /egy újabb kérdés: miért nem, ha a jel ott szerepel Badiny táblázatában?/, így miatta nincs szükség újabb módosításra. A magyarok csillagképét, a Nyilast viszont nyugodtan belevehetnénk az imába, hiszen formailag (L.471 > >) és hangalakilag /sumerul a Nyilas csillagkép neve: PA(.BIL.SZAG), lásd L.295-nél/ is felbukkan a korong jelei közt.

(A PA egyébként elágazást is jelent, ami egyes vélemények szerint a Tejút és a Napút elágazására utal.)

TATÁR LAK	SUMIR	HANGZÁS	JELENTÉS	L.
		DÜR TUR	település fundament(um)	536
		DIS	dics egyetlen (1, 60)	460
		SAL-ÁŠ	bűbajos asszony	TM 328
		SÁR	teljesség (3600, jó)	396
		BUZUR	titok (10, ujj)	411
		PIR UD	pír fény (UTU)	381
		AB	anya (tenger)	128
		SA ?	arc → L.449! ügyel	353
		IGI	szem (arc, ügyel, lát)	449
		MIN	kettő (20, Samas)	471
		PA KUN	fő (ág, felügyelő)	295
		PAR MAS	pár (kereszt) más (tisztá, 1/2)	74

Badiny /kiegészítéseinkkel ellátott/ táblázata a tatár-lakai korong jeleinek értelmezéséhez

A szerző mesterének „módszertanát” figyelhetjük meg a sumerok ország nevének (*KI.EN.GI*) újrafordításakor. A klasz-

ESEMÉNYEK

szikus „az Úr nádasainak földje vagy a nádasok Urának földje” fordítás helyett /igen szubjektív módon/ az EN-t (jelentése: Úr) magyarul hangzósítja („én”), a GI (alap-jelentése: nád. L.87) helyett pedig a GIN (jön, L.206) jel olvasatát veszi figyelembe.

Az eredmény igen furcsa: az „én, a Földre jött” értelmezés nem országot, földterületet, hanem uralkodót jelöl...

4, Miért szerepel „A sumir kultúra története” első kiadásának (1998) címlapján a sumer kornál évezredekkel későbbi asszír dombormű?

(Oroszlánvadászat -- ninivei dombormű, Kr. e. 9. sz. Forrás: Layard, A. H., Lipcse, 1850).

A szerző eljárása Bakay Kornél régész szerint az anakronizmus klasszikus esete.

A „kritikus hang” megjelenése a nyilvánosság előtt meghozta az eredményt: a további kiadásokban az oda nem illő ábra már lekerült a sumer kultúráról szóló könyv borítójáról.

5, Mivel indokolja a „szerző”, hogy A Somogyi Tanító Tábla székely-magyar (többségében nevet tartalmazó) rovásírásos feliratai között felbukkan(hat) a férfi és a nő ivarsejt ábrája?

/lásd: A Somogyi rovástábla és a táltos kövek, 2001, 78-79. o./

Véleményünk szerint egy naptárként is értelmezhető névgyűjteménybe inkább a felkelő Napot és a Nap járását bemutató „rajz” illik!

Kíváncsian várjuk kutatótársunk (a „szerző”) válaszait, észrevételeit az előbbi öt kérdéssel kapcsolatban!

Legyen nyilvános vita!

Karácsony Sándor magyar pedagógiája a megértésre helyezi a hangsúlyt, mellérendelő gondolkodásra, önálló véleményalkotásra serkent. Nem elégszik meg források(ból kiragadott részletek) idézésével.

László Gyula arra bízta, hogy a „termékeny bizonytalanságot” is bemutassuk a nagyközönségnek.

A két elismert szakember ugyanis tudja, hogy a tetszetős, közönségcsalogató kijelentések ugyan sok ember érdeklődését felkeltik, néhány év múlva azonban a felszínesség megbosszul(hat)ja magát.

Ha a jó ötlet mögé nem sorakoztathatók fel más tudományágak megerősítő eredményei, akkor bizony az is kiderülhet, hogy rossz útra tévedt a kutató. Számos spekulációra (csupán intuícióra, egyetlen ingával végzett mérésre stb.) épített „elméletről” állapították meg később, hogy a „szenzációs meglátás” tovább nem tartható: ugyanis később annak ellentmondó adatok, leletek, érvek kerültek elő.

Az alázatos kutató ilyenkor sincs bajban. Ha úgy fogalmazott, hogy „jelenlegi tudásunk szerint”, vagy „az elfogadott tényeket összekapcsoló feltételezésekről” beszél, nyugodt lelkiismerettel módosíthatja elképzeléseit.

Ez utóbbira bízhatjuk most tisztelt kutatótársunkat (a „szerzőt”) is. Kérjük, hogy nézzen szembe kívülről ellentmondásos(nak tűnő) saját meglátásaival. S ha egyetért, nyugodtan módosítsa azokat. Ahol pedig frapáns választ, ellenérvet talál, bátran hozza nyilvánosságra. Az igazság feltárása mindnyájunk közös érdeke.

Erre legjobb lehetőséget egy kerekasztal-beszélgetés adhatná, ahol a mezopotámiai kultúrával, írás emlékekkel foglalkozó kutatók a nagyközönség előtt vitathatnák meg nézeteiket. Bízunk benne, hogy a Magyarok Háza helyet biztosít majd egy ilyen, sok érdeklődőt vonzó rendezvénynek!

Tisztelettel:

Záhonyi András

Utószó

A leírtakat eljuttattuk a Magyarok Világszövetsége Honlevél c. újságjához is. Közlés helyett annyi válasz érkezett, hogy „irigyek vagyunk” mások sikereire.

Az ellentmondások és hibák miatt védhetetlen megállapítások kijavítását kérő, valamint a nyilvános szakmai vita szükségességét indokló gondolatainkra egyetlen szóval sem reagáltak.

Írásunk azonban nem maradt eredménytelen: 2011. első félévében a felsorolt nevek közül legszalonképeesebbnek tartott előadó is kedvező feltételek mellett tarthat előadást a Magyarok Házában. Reméljük, hogy nemsokára a többiek is sorra kerülnek!

Szerkesztő megjegyzése Záhonyi András cikkéhez

Záhonyi András cikkét közöljük, s egyben hozzáfűzzük a szerkesztő megjegyzését. A Miskolci Bölcsész Egyesület és személy szerint a szerkesztő (Gyárfás Ágnes) örül, hogy a Magyarok Világszövetsége székházában sikeres előadások folynak, s ezzel az anyagi gondokkal küzdő MVSZ-t támogatják. Megemlítem, hogy a Szent László akadémia rektora egyben a Miskolci Bölcsész Egyesület megbecsült tanára, s ez a két

intézmény baráti, jó kapcsolatának is garanciája. A MVSZ Nemzetközi Konferenciájához (2008) minimális, szerény segítséget nyújtottam, a Magyarok Világszövetsége ezt is egy ezüst embléma elismerésével nyugtázta.

Immár harmadszor hozom nyilvánosságra, amit annakidején Bakay professzornak is mondtam, hogy a Sumér kultúra története c. mű címlapján az asszír oroszlánvadász c. kép nem a szerző akaratából került oda, hanem a nyomda ördöge lépett közbe. Ezért én a megjelenés után nyomban elnézést kértem (mint felelős kiadó), mivel a művet a MBE adta ki.

András cikkéből kiolvasható a magyarságtudomány sorsa feletti aggodalom. 2008-ban amikor a Magyarok Világszövetsége kiadta az USA-ban szerkesztett Magyarságtudomány c. 500 oldalas művet, egyesületünk elnöksége nagyra értékelte ezt a kiadványt, remélve a szélesebb szerzőgárdát felölelő folytatást. A magunk szerény módján igyekeztünk elismerésünket is kifejezni. Az ünnepség után megemlítettem, hogy a magányosan, párosan vagy kis bolyokban élő kutatók szellemi összefogására lenne szükség. Mert nem állhatunk egy érdeklődő nemzeti vagy nemzetközi grénium elé addig, amíg alapszinten nincs közöttünk összhang: kifejezések, ország, nép, helynevek tekintetében például. Legalább egy napot kellene rászánni arra, hogy fényképek és Makkay János könyve alapján pontosítsuk a Tatárlaki korong képeinek formáját¹. Ezután újra egy napot a különböző megfejtések egyeztetésére szánni.

Ha a kifejezések és a Tatárlaki Korong vonatkozásában egyetértés van közöttünk, akkor beszélhetünk egységes nemzeti tudományos közösségről és nyíltan megszólíthatjuk a Magyar Tudományos Akadémiát.

2011 augusztus 2-5-ig tartó Miskolci Őskutatási Fórumon e két témakör megbeszélésre kerül. Kezdetnek jó, de nemcsak a Kárpát-medencében foglalkozunk magyarságtudománnyal, hanem több kontinensen. Az egyetemességre kell törekednünk. Tudjuk, hogy most csak kinevetnek minket, megaláznak, kippellengéreznek. Mivel akadémiai intézményünk nincs, nekünk kell egymás iránt akkora megbecsülést és szeretetet táplálni, hogy a magyarságtudományt bárhol próbálja kikezdeni a globális patkányféreg, egységes szellemben tudjuk megvédeni.

Az alapkérdések után közösen kell megvitatnunk a Kárpát-medence geológiai kialakulását, benépesülését, őskultúráját, őstörténetét melyhez már vannak történéseink. Bakay Kornél, később Kiszely István közreműködésével két történész generációt képeztünk, Tóth Sándor, Pitlu János, Detrich Attila, a Bakk há-

zaspár stb. Egymás előtt is világossá kell tenni, hogy milyen írásokat hagytak ránk évezredek alatt a turanoid faj képviselői. Elsőként a rovásírás (Friedrich Klára, Szakács Gábor, Sólyom Ferenc, Magyar Adorján képviselőjében Tomory Zsuzsa). A mezopotámiai írásmód: a sumir ékírás, agyagtáblákon Kr. e. 500-3000, és a sumirokat megelőző Boldogság kori képjel-írás, melynek hordozója drágakő kristály, népe a turán (sabir, kus). Záhonyi András mindkettőt ismeri, a MBE hallgatói, végzettjei inkább a turánit, míg Marton Veronika a sumir kultúrát kutatja. Egyiptológia: Borbola János és tanítványai csapata. Magyar nyelvünk gyökrendszerű voltában egyetértés van közöttünk, s képzett nyelvészünk Czeglédi Katalin a rendszerét is kidolgozta. A magyarság embertana Kiszely István, Hankó Ildikó, Bíró Judit kutatásaival. Végül párját nem találhatók költészetünk, népköltészetünk, népművészetünk, melyben felfedezhető a gondolkodásmód és a magyar lélek képe is; állandó kutatási talajunk (Medvigy Endre, Kriza Ildikó, Rostás László, Krizsai Mónika stb.).

Badiny Ferenc professzorunk párizsi példáján bemutatom, hogyan tudja a nyugati magánérdek a magyarok sikerét megbuktatni és a magyarság ellen fordítani.

Badiny Ferenc professzor eljutott odáig a hatvanas években Párizsban, hogy a Halotti Beszéd gyökével rámutatott a mezopotámiai szövegekben rejlő ősgyökökre. Ezzel a világ tudományos szakembereit meggyőzte a két földrajzi egység kulturális-nyelvi összecsengéséről.

Ezek után arra vártak a tudományos fórumok és a világsajtó, hogy szerte a glóbuszon sorba megnyílnak az egyetemek Turanológiai tanszékei és elkezdődik a filológiai tudományok átvizsgálása.

Nem ez történt. A láthatatlan vezérkar megszüntette a világ minden egyetemén a mezopotámiai, sumir, akkád, közel-keleti stb. kultúra és nyelvi tanszékeket, s kizárólag az asszirológia és a hébertanszék maradhatott fenn. Az asszirológia a 200 éves asszír hódító uralom eredménye, melynek minősége kiolvasható az Ószövetség több könyvéből. „Siralomvölggyé tették a világot!” Egy agresszív birodalmi érdekeket szolgáló, felülről irányított hatósági rendszert teremtett, ahogy Badiny Ferenc mondta: mindent elfordított, írásjeleket és tartalmakat egyaránt.

Azóta is csak asszirológia létezik és hébertanszékek. Kellene ezek, vitathatatlanul fontosak, de kellene az is, ami minket, keresztre feszített magyarokat reprezentál. Ha másutt nem, de Magyarországon támogatni kellene ezeket a kutatásokat. Valójában az akadémia feladata lenne, hiszen lenyúlhatna ehhez a művelt réteghez, mely már számban is jelentős. A tudományt elismerő intézményében, hogy egy konfe-

¹ A Tartariai leletek. Akadémiai Kiadó Bp. 1990.

rencia erejéig helyet biztosíthatnia a magyarságtudománynak.

Mindnyájunknak fáj az akadémiától felénk sugárzó érdektelenség.

Badiny Ferenc professzorunkkal kapcsolatban szeretném, ha kedves olvasóink tiszta képet kapnának. Őt nem kellett ellenem hangolni, Ő teljes meggyőződéssel mirgett-morgott rám. Az 1999-es Magyar Őskutatási Fórum előestéjén nálunk vacsorázott. Ott volt Tomory Zsuzsa és Herskovics Kovács István orvos és még egy pár barátunk. Én akkor, vacsora után megemlítettem neki, hogy arra figyeltem fel, miszerint az u.n. sumér kultúrát megelőzte egy másik, melyet Lenormann turáni-nak nevezett. Utalt erre Horváth István, Labat, Érdy János (1851), Érdy Miklós és mutogattam a hivatkozásokat. Ő dühében összecsapta a könyveket és azt mondta, hogy őt ez nem érdekli, megírta, „amit meg lehetett írni” és hagyjak neki békét. Évekig tartott ez a morgós kedve.

Én homokba dugtam a fejem. Kitartóan olvastam a pecséthengereket. Utazásaim alatt megnéztem az eredetiket és vöm Tibold László a keleti és orosz múzeumokból hordta haza az általa lefotózott anyagot. Legalább 300 pecséthengert elolvastam, s összeállt a kép. Valamennyi Szakrális tartalmú volt, a Lugal Geme nagy Úrasszonyról vagy Hunról, Magról és Nimrudról szóltak. Az ég szerkezete, a lelkek útja, az égbolt csillagképei szerepeltek, olyan közérthető módon, hogy azonnal felismerhetővé vált a mai magyar tündérmesék őstömege, szereplőkkel és tartalmi egyezéssel. Az anyagról megírtam a „Tur-án népének nyelvén képjel-írás magyar olvasata” c. munkámat, mely 2004-ben látott napvilágot, Bubesó Gábor Kis zsebszótárával együtt. Ez a könyv gyökeket dolgozta fel.

Badiny professzornak elküldtem a dedikált tiszteletpéldányt, melyre Ő olyan emelkedett lélekkel és őszinte elismeréssel válaszolt, ahogyan csak az igazán nagy emberek tudnak, azok, akik képesek átlépni a saját árnyékukat.

Mi pedig, akik a társadalom árnyoldalára kerültünk és csak az igazság keresésének kényszere inspirál a kutatómunkára, elégedjünk meg ennyivel, vagyis egymás értékelésével, mint társadalmi sikerrel. Most nem adatik több. Viszont nem sülyedhetünk el a reménytelenség mocsarában, mert amivel foglalkozunk, nem magánügy. Attól a pillanattól kezdve, hogy felfedeztük a haza fogalmát, amióta lelkünk mélyén, a genetikailag öröklött ősképek legmélyebb pontján felvillan bennünk a teremtető arca, mi már valamire elhivattunk. A lélek mélyén rejlő képek várják, hogy előhívjuk és felmutassuk őket, mint a szentséget. Ez a munka, amelyet vállaltunk nem hoz anyagi hasznot, nem hoz dicsőséget, hanem elvárja a szerzetesi lelkiületet. Mindaddig, míg az állam fel nem ismeri, mi-

lyen nagy szüksége van a jelenkornak az ősi hagyományokra, addig nekünk kell ezt deklarálnunk, bármilyen szerények is a lehetőségek.

Abban a tudományágban, amelyet művelünk (magyarságtudomány), hiába várunk bármilyen fórumtól elismerést, tiszteletet, mivel ehhez rajtunk kívül senki sem ért. Ezért egyetlen utunk van, egymás kölcsönös megbecsülése, egymás meghallgatása, a haladás és javítás.

Úgy képzeljük el magunkat, mint a hajdan szét-szóródott, barlanglakó pátosok, akik Boldog Özséb révületében apró lángok voltak. Özséb egyesítette ezeket a lángokat. Nagy Lajos király pedig felismerte, hogy a pátosok által megőrzött magyar tudomány és az ősök ismerete az erős állam lelki gerincoszlopa. Ezért emlegetjük Pázmány Péter mondását², hogy a pátosokkal él és hal együtt a nemzet. A pátosoktól mi megtanultuk, hogy barlangban vagy palotában lakjunk, de az ősök hagyományait őriznünk kell és továbbadni. A pátosok ezer évig a dalmáciai sziklaüregekben húzták meg magukat, kitéve az eretnokség ódiúmának, a halál előszobájában, de kitartottak, hagyományozták az őstudást, amit most a mi lelkünkre bízunk. Pátosaink már nincsenek, de tudták kire kell bízni hagyományaikat. Helyettük, lelki vezérlésükkel működünk, s ezt észre sem vettük. A bölcs atyák tudták, hogy a forgandó világban a módszert mindig a jelenkor szabja meg. A szerzetesi módszert hatalmi szóval, a szerzetesekkel együtt kiirtották. Az atyák azonban *nem a pátos szerzetességben* látták a magyarság jövőjének biztosítékát, *hanem a pátos szellemiségben*.

Azok, akik ma a pátos hagyományok nyomdokán a magyarság tudását a magyarságtudományt őrzik, megcsúfolásban, kigúnyolásban, lesemmezésben részesülnek. Gondolják el, mikor Jézust kínozták: nem a fájdalom, hanem a gúny sértette mélyebben. Ezt mindnyájan átéljük és még a sűrűjében vagyunk.

Egy régi passiót olvastam, ahol a keresztút végén, a Golgotán Jézust derékig lemeztelenítették. Aztán a katonák „a keresztre feszítés munkájához láttak”³. Munka volt ez, s ők csak a munkájukat végezték, mert ezért kapták a fizetésüket. Vajon Széchenyi Ferenc és István, hogyan képelték, én úgy emlékszem, hogy nagyon nagy részét az egyetemes magyar tudományosság, de főként a nyelv védelme érdekében áldozták fel az akadémia oltárán. Vajon ma a szép klaszszicista palotában működők is csak a „munkájukhoz látnak” mikor a magyarságtudományt támogatás helyett keresztútra ítélik.

(Szerk.)

² Magam is csak hallottam, hogy Pázmány Pétertől származik.

³ Pátos Passió. Hadnagy Bálint másolásában (1515)

Szathmári Sándor: Kazohinia (Záhonyi András könyvismertetése)

5. kiadás: Magvető, Budapest, 1980

Szathmári Sándor

és anti-álomszágának
„betikje”

Álomszág, ahol minden tökéletesen működik. Nincs szükség pénzre, tulajdonra, családra, rendőrségre. A **jelszó** egyszerű: folytass a közösség számára minél hasznosabb tevékenységet! Kazohiniában ugyanis rájöttek: ha mindenki így él és „dolgozik”, ez egyben az egyén számára is hasznos. Aki „vét” az alapelv ellen (álmodozik, kárt tesz önmagában, társaiban, azok munkáját akadályozza, nem a ráció, hanem érzelmei alapján dönt stb.), nem börtönbe, hanem „diliházba” kerül. Hiszen beteg! Ugyanis normális-e az, aki saját magának is rosszat akar, és lelkiismeret furdalás nélkül marad távol a munkától-tanulástól?

Ebben az öntudatos és racionálisan igazságos világban nincs **MEGVESZTEGETÉS** (mivel pénz sincs), **KONT-RASZELEKCIÓ** (mivel a rokon vagy barát nem élvezi, ha olyan feladatot lát el, amelyhez nem ért, vagy amit nem szeret – ráadásul a pénz nélküli társadalomban „anyagi előnye” sem származhat belőle...), nincs **BŰNÖZÉS** (se harácsolási vágyból fakadó, se megélhetési...).

Kazohinia a mindennap ismétlődő, felesleges feladatoktól és adminisztrációtól is megkíméli tagjait. Nem kell szabadnapot kivenni, hogy egy öröklési vagy adóügyet a hivatal munkaidejében el tudj intézni – ugyanis nincs tulajdon és nincs adó (no meg hivatal sem...). Ha a dolgozó nem talál munkahelye közelében lakást (egy ember számára alkalmas férőhelyet, teljes komforttal), akkor egyszerűen felszólítja az egyik közeli lakásban élő: menjen el és keressen más helyet, mert a társadalom összérdeke így kívánja. Az illető ilyenkor nem tiltakozik, hanem veszi a fogkefét és törülközőjét, a szennyest bedobja a ládába, és máris kiköl-

tözik. Új lakhelyén ugyanis azonnal megkapja a tiszta (egyen)ruhát, s amíg dolgozik, a takarító gondoskodik a tisztaságról, a rendről, a hűtőszekrényben a tartalék ételről-italról.

Ha valaki önszántából távozik egy másik lakásba, azal segíti társait, hogy kiírja: „*elköltöztem*”.

Mai civilizációnk még igen távol van ettől az „ideális társadalomtól”.

Baj-e ez? – teszi fel burkoltan a kérdést az író. Lehet-e érzelmek nélkül élni, a nő és a férfi gyermekáldást előkészítő örömteli egymásra találását „nemi munkának” nevezni?

A tudományos-fantasztikus irodalom falansztere teljes (külső) ellenőrzésen alapul. A **NAGY Ő** az „egyen” minden lépéséről tud, azonnal a szemére vetheti, ha téveszt vagy lázad. Madách, Goethe és Orwell is megírta, mennyire „embertelen” ez a világ.

(Megj.: az állatokba már beültetett, az emberbe még csak „tervezett” chip minden lépésünket ellenőrizné – igaz, a bűnözést is csökkentené. Budapest III. kerületében nemrég már bevezették a chip kötelező beültetését – igaz, csak a kutyák számára...)

Vajon emberibb-e, Istennek tetsző-e, ha az ideális társadalom „**belső falanszterre**” épül fel? Ennek ered nyomaiba Szathmári Sándor. Nem mond határozott igent vagy nemet – a döntést ránk bízta, amikor ennek a /képzelt/ világnak a bemutatására vállalkozik.

Kazohinia zanzásított bemutatásával mi sem merészkedünk többre. Az ember célja a küzdés maga – de jó célokért, egymást segítve küzd-e korunk egoista embere a kozmosz, a Föld, a földi lét, az emberiség fennmaradásáért?

Az előbbi kérdések végiggondolását, megválaszolását korunk politikusai, pénzügyi szakemberei számára különösen ajánljuk. Egyelőre ugyanis a fontos kérdésekben ők döntenek. Nagy a felelősségük. A szegénység, az élelmiszerhiány, a fenyegető katasztrófák és az előbbiekből fakadó lázadások elkerülésének lehetősége az ő kezükben van. A legjobb döntések meghozatala érdekében érdemes „kívilról” is rápillantani mai világunkra.

A képzeletbeli Kazohinia megismerése abban sokat segíthet. Még akkor is, ha ebben az „idealizált társadalomban” már nincs szükség politikusra és pénzügyminiszterre: Kazohiniában ugyanis mindenki „magától” teszi a dolgát, teljesíti a lehető legjobban, képességei szerint.

A megírás óta eltelt 7 évtized igazolta jövőre vonatkozó elképzeléseit: megvalósult a több fokozatú mozgójárda,

a magától nyíló ajtó, a plasztikus mozi, az üzenetrögzítő telefon, a ragasztással összeállított típusruha, az antibiotikus sugárkémence, a látótelefon (képtelefon), a műszív és műtüdő.

Szathmári szerint az **ember** mai életformáiban **eltorzult lény**. Kiszakadt a lét (természet) személytelen, ezért igaz, változatlan és örök egyensúlyt tartó törvényeiből. „Lelkes lényé” vált, aki a maga képére, vágyai, igényei s főleg rögeszméi szerint akarja megváltoztatni a lét tiszta valóságát. Életének eltorzítója, létének megkeserítője tehát a lélek (és az általa létrehozott műveltség, kielégíthetetlen igények).

A Kazohinia párhuzamai

Bessenyei György: *Tarimenes utazása* (utópisztikus és satirikus államregény az osztálytársadalom, a papok uralma és a hódító háborúk ellen)

Aldous Huxley: *Szép új világ* (két évvel a Kazohinia után jelent meg!)

Egy szellemi törvényszerűség: azonos történelmi pillanatban és körülmények között az európai művelődés különböző területein egymástól függetlenül is lényegükben igen rokon jelenségek lépnek fel.

A Kazohiniát bíráló félreértették, félremagyarázták: ugyanis nem borzalmas falanszter a hinek társadalma! Azt olvasták ki belőle, hogy „óvakodjatok a kollektív civilizációtól, mert megélhetetlen, borzalmas!” Pedig nem karikatúra, hanem a tökéletes élet megálmodott képe, az egészségesen fejlődő emberiség elé állított eszménykép!

Az Angliába visszatérő „Gulliver” tapasztalatai (részlet a Kazohiniából)

„*Te sem ismered fel a saját hangodat,
ha először halod kívülről!*”

„Az **angol admirális** hitetlenkedett: emberek agyalágy rögeszmékért és geometriai idomokért vadállati vérengzésbe kezdjenek? Ez a gondolkodás teljes hiánya! Oktalan állatokról sem hihető el!

Az angol admirális „lelkes szavakkal emlékezett meg hazám nagyságáról, mely őt a béke és a keresztény civilizáció öréül állította. És e felemelő békehivatás letéményese a *hadsereg*, mely biztosítja a világ egyensúlyát, a krisztusi igazság fennmaradását és az angol polgárság családi tűzhelyének nyugalmát.

Nincs felemelőbb tudat, mint az angol lobogó alá tartozni, mert ez adja az igazi lelki tökélyt, (a)mi az angol polgárt büszkeséggel tölti el, és a világ minden más polgára fölé emeli. (Csak az élő és meleg honfiszív

/az/, melyben él az ideálok és tradíciók szent tisztelete.)

A lobogó és a Biblia tisztelete az a sziklaszilárd pont, ami *tartalmat* és *célt* ad életünknek, amely megkülönböztet minket az oktalan állattól, ez avatja hőssé a nemzet fiait, kik boldogan áldozzák életüket a becsületért és a hősi halál dicséért.

A katonai erények és a nemzeti eszme tisztelete a népek életének forrása, ami nélkül halál és pusztulás volna sorsunk.

Egyelőre még nem tudjuk, hogy a jövő háborúban a németek, a franciák vagy a japánok ellen kell-e küzdenünk, de annyi biztos, hogy gondolkodás és habozás nélkül sietünk a lobogó védelmére. Ha valamennyien meghalunk is, Nagy-Britannia és az eszme örökké élni fog!”

Poharát Őfelsége egészségére ürítette, majd a kis angol zászlót felkapva háromszoros hip-hip-hurrát kiáltott nemzetünk jelvényére. A tisztikar felugrált, a szemekben könnyek csillogtak, és mindnyájunk ajkán felzendült a *God save the King*.

Hazatérve feleségemet és gyermekeimet jó egészségben találtam. A meghatódottságtól könnyekre fakadva mondta el, hogy engem már mindenki **halottnak** hitt. A gondos feleség aggodalmával kérdezte, hogy mi lesz az **életbiztosítással**, amit már elköltött házam fényének méltó megőrzésére, és hogy nem lenne-e ajánlatos feltűnés nélkül **visszautaznom** Kazohiniába, ott várva be a **jogi elévüléshez** szükséges 30 évet.

Ezt persze nem fogadhattam el, mert a család határát súrolta volna, mitől (az) angol állampolgár jelleme távol áll, másrészt már az egész tisztikar tudott érkezőmről. Így hát azzal nyugtattam meg nőmet, hogy útleírásomnak kiadásából az életbiztosítást bőségesen vissza tudjuk majd fizetni, hiszen élményeim olyan tanulságosak, hogy kiadását minden kormányzat magasra fogja értékelni és terjesztését pártfogolni, hogy az alattvalók egy hitvány és ostoba behinekéből álló és gonosz vezetők által kormányzott társadalom leírásából tanulják meg értékelni saját környezetüket.

És miután tapintatos, de határozott fellépésem a parkett-táncost is távozásra bírta hajlékomból, teljesen helyreállott a **családi béke**, ami oly kedves jellemzője a meghitt angol otthonnak.

Gulliver eszébe jutott: hazatérte után rögtön expedíciót szervez, hogy ő tűzhesse ki itt elsőnek a keresztény civilizációt jelentő **angol lobogót**, mielőtt valami kapzsi gyarmatosító ország leigázná a sziget derék népét...”

Petőfi Sándor

RÁKÓCZI

Reményik Sándor

Magyarok, mindenütt...

*Hazánk szentje, szabadság vezére,
Sötét éjben fényes csillagunk,
Oh Rákóczi, kinek emlékére
Lángolunk és sírva fakadunk!*

*Az ügy, melynek katonája voltál,
Nemsokára diadalmat ül,
De te nem lész itt a diadalnál,
Nem jöhetsz el a sír mélyiből.*

*Hamvaidnak elhozása végett
Elzarándokolnánk szívesen,
De hol tettek le a földbe téged,
Hol sírod? nem tudja senki sem!*

*Számkiűztek nemzeted körébül,
Számkiűzve volt még neved is,
S bedőlt sírod a század terhétül,
Mely fölötte fekszik, mint paizs.*

*Oh de lelked, lelked nem vezett el,
Ilyen lélek el nem vesztetett;
Szállj le hozzánk hősi szellemeddel,
Ha kezdődik majd az ütközet.*

*Vedd a zászlót, vedd szellemkezedbe,
S vidd előttünk, mint hajdan vivéd,
S másvilági hangon lelkesítve
Erősítsd meg seregünk szívét.*

*S rohanunk az ellenség elébe,
S ha utánunk nyúl száz drága kéz,
S lesz előttünk száz halálnak képe:
Nem lesz köztünk, aki visszánéz.*

*S majd ha eljön győzedelmünk napja,
A szabadság dicső ünnepe,
Igy kiált föl millióknak ajka:
Aki kezdte, az végezte be!*

Pest, 1848. április 21.

*Magyarok mindenütt a végeken,
E csikorgó, vad téli éjeken,*

*Kiknek nincs takarótok, vértetek:
A csillagokra gyakran nézzetek!*

*Úgy nézzetek a csillagokra, bátor
Szívvel, mint hajdan a rab prédikátor*

*Kemény gályapadon, láncok között. –
Mert íme, nincs már, ami összeköt*

*Egymással minket, csak a csillagok.
Fényök, mint Etelközben, úgy ragyog.*

*De ködön át, de szemfödélen át,
Vajjon ma merre mutat új hazát?*

*Magyarok, mindenütt a végeken,
Posta nem jár a téli éjeken,*

*Levél nem száll kedvestől kedvesig,
Ércdrótok a hírt nem rezegettik:*

*Élünk-e még, vagy sírban pihenünk? –
Csak a csillagos ég közös velünk.*

*Az ezerévnél ősbibb csillagok,
Mint Etelközben, fényök úgy ragyog.*

*Fenn a Fiastyúk őrzi fiait:
Mi nagybeteg anyánk virrasztjuk itt.*

*Magyarok, kiknek nincsen vértetek,
A csillagokra gyakran nézzetek!*

*Egy csillagra nézünk mi mind, merőn,
Keleten, délen, völgyben, bérctetőn.*

*És érezze, ki rokonához vágyik:
Ezer mérföldről azt nézi a másik.*

*Ha elvész, összeomlik itt a hon:
Találkozunk azon a csillagon.*

1919. február 8.

Tibold Makk Szabina versei

Tavaszi

Megnyíltak
 e Mennyország függöneyei
 nagy csudálatosságban;
 Fények sugárzuhataga ömlött le a Földre,
 Anyánk szép testére
 ékszerként borulva;

Szerelmes sóhaja
 mélységét csókolta,
 Téltől fagyos méhét zsongatta, bongatta;
 Palástját rügyezte,
 harmatos nyakát
 hóvirággal koszorúzta,
 Új széllel fésülte,
 folyóit zúgatta,
 Madárkák dalával
 Álmát elzavarta...

Hazaszerelem

Álmodni akartam
 Veled egy életet, de az álomból
 gyakran, rémálom lett –
 Éjfelete Táltosán ha vágatok,
 sörényébe ernyedtem ujjakkal kapaszkodom
 Ő száguld velem
 szikrázó csillagok között,
 Fénylő, vég nélküli alagutakon,
 S ha itt-ott megpillantom útjaik végét,
 Vértörő izzást látok,
 Tüzes pokolként lángoló
 naplementét –
 Vagy feketén tátongó,
 jégcsap-fogakkal tűzdelt éjszakát,
 Melyben felejtettem örökre
 Megfoghatatlan szerelmem illatát –

Tűnődés

*Ki vagyok,
mi vagyok?
Kit érdekel a létem?
Úgy tűnik, talán,*

*Isten
az Egyetlen*

*Ha ácsorgok az égbolt
mennyezete alatt,
rám borul áldása –*

*Ha lábaim mezítelen
fényfüves tisztásán haladnak,
Enyém óvó biztonsága –*

*Ha fellángol Napunk tüze
téli kandallóban, melege
az Ő oltalmát ontja!*

*Ha úszom sima színű tóban, s
halak, hínárok titka mélyeszt, vagy
A hatalmas Óceán álmomban
félőn magába von,*

*Tudom Ő az,
kinek vizéből létezem –*

*Az Ég, a Föld,
A Tűz, a Víz
Mind Ő, s mind én vagyok...
Kit érdekel, ha énemben, néha,
egyedül vagyok?*

*Lelkém szárnyal,
lűköt, ragyog,
Magányos soha nem vagyok!*

*Istenért,
Istenből örökkön élek, s közben időnként*

meghalok...

Kisfaludi Strobl Zsigmond alkotása: II. Rákóczi Ferenc szobra Budapesten a Hősök terén
(Internet)

Következő szám tartalmából:

Schmidt Irén: A magyarok és elődeik istenképe... II. rész

Gyárfás Ágnes: A mediterrán térség hitélete és az eretnekség a korai középkorban

---